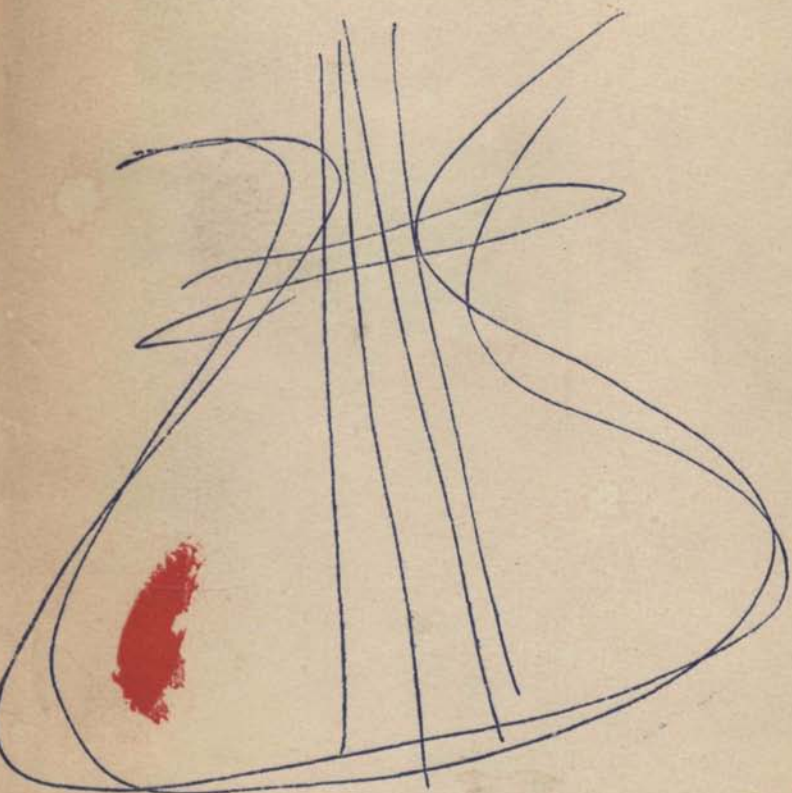

VÉGH GYÖRGY
MODERN ORFEUSZ

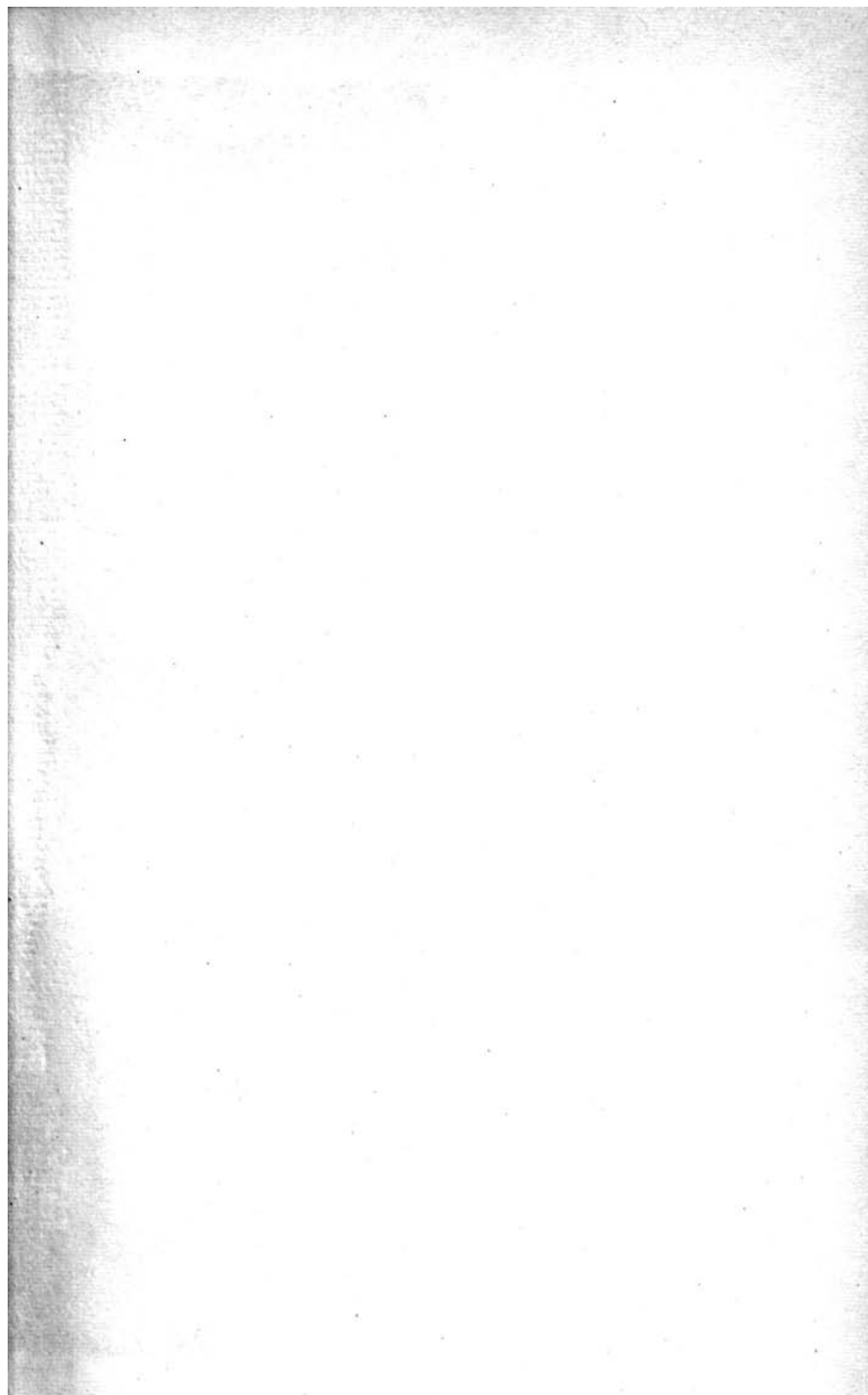
MAGVETŐ

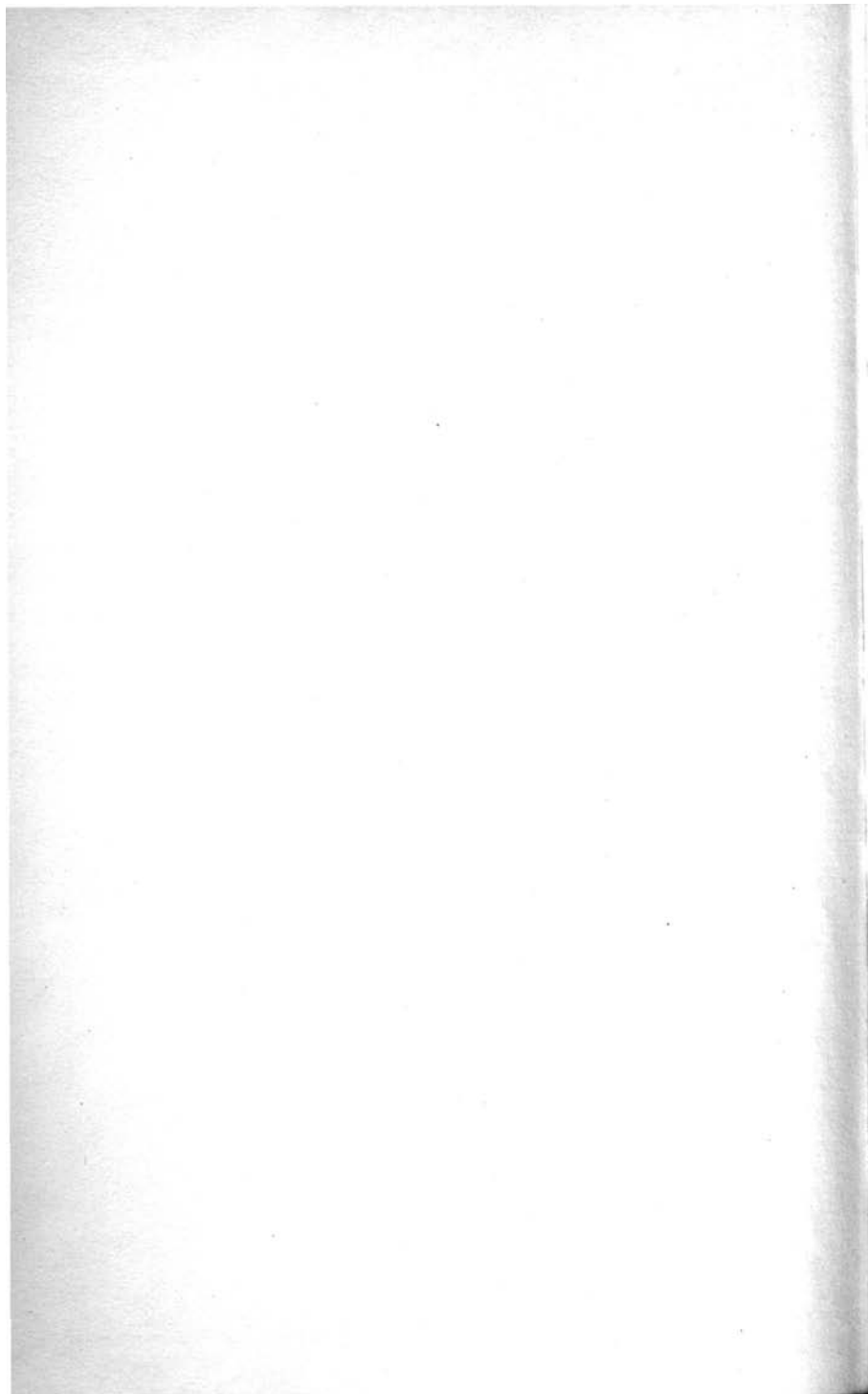

M O D E R N O R F E U S Z

A *Modern Orfeusz* többnyire XX. századi költők műveiből készült műfordításokat tartalmaz. Megközelítőleg átfogó képet igyekszik adni a modern költészetről, de a válogatás szempontjait e szándék mellett az egyéni ízlés, rokonszenv is meghatározza. A kötet érdeme, hogy számos jelentős költőt először szólaltat meg magyarul, felfedezésszámba megy például több jelentős török költő magyar tolmácsolása.

A fordítói elv, mely a kötetből kirajzolódik, elsősorban a pontosság; az eredetihez való hűséget hangsúlyozza, de ugyanilyen fontosnak ítéli, hogy a fordítás szép és magyarul természetesen megszólaló vers legyen.

VÉGH GYÖRGY
MODERN ORFEUSZ

VÉGH GYÖRGY

MODERN ORFEUSZ

Válogatott műfordítások

Márta hétfőn és Jénő szombat
sok-sok szeretettel és köszönettel
a Könyvtér A, Kereki Budapest
emlékéül.

1960 augusztus 12.

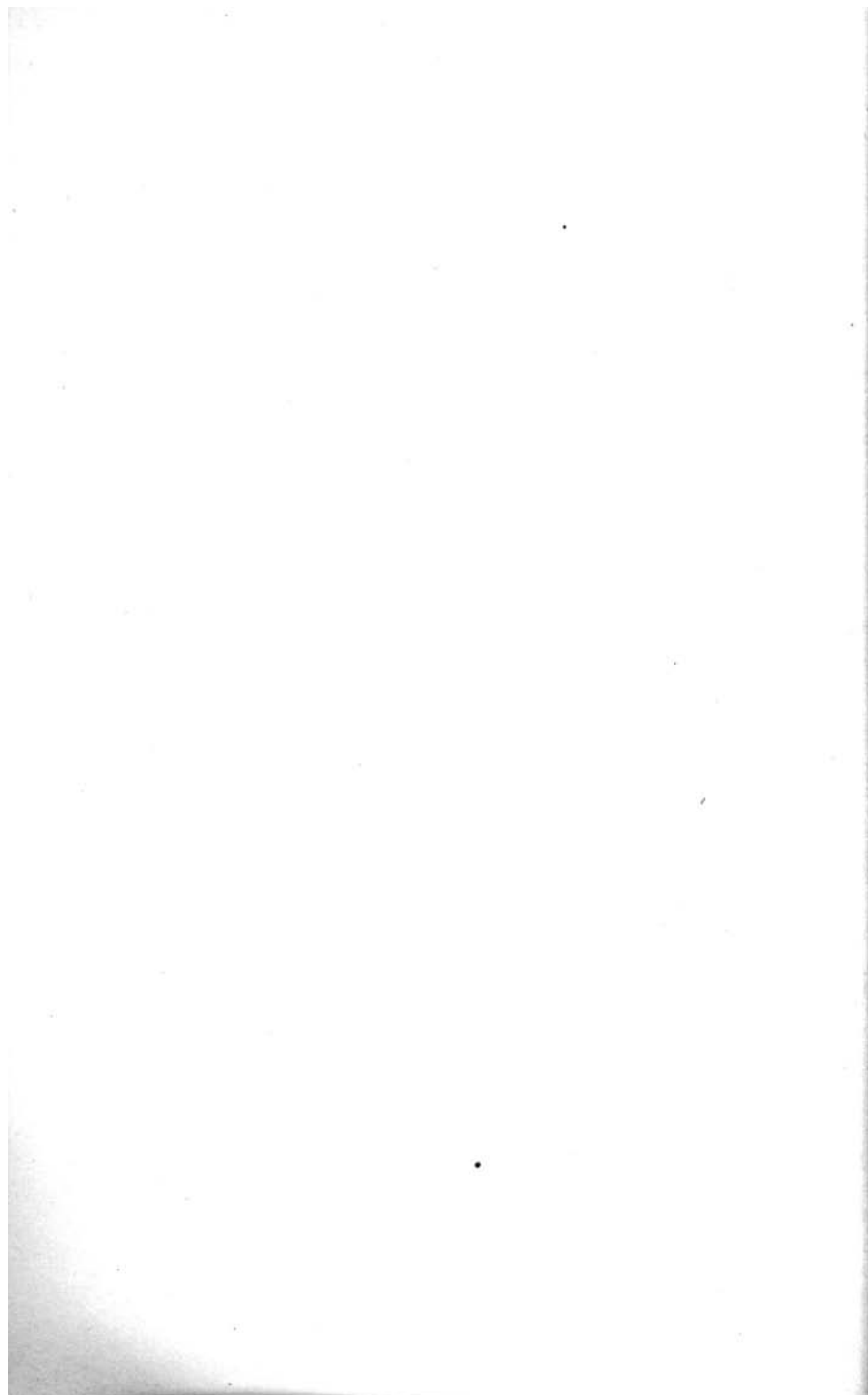
Végh György

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST 1960

Burkoló és kötésterv:

LORÁNT PÉTERNÉ

SZÉTHULL A VÉN VILÁG

CHARLES CROS

S Z O N E T T

Halhatatlan a dal, amit írok. Az emberekre
Számból az igazság drága heve lecsap,
Ragyogó értelmet kapott, apám, fiad,
S nincs a földön vagyon, mely mindezt megvehesse.

Volt már kezem között tűz, asszony, alma, lencse,
Megsímogattam a telet, tavaszt, nyarat:
Szétnyíltak mindenütt előttem a falak —
De mondd, ó merre, hol találalak meg, Szerencse?

Az üzlet-ablakok vonzanak, a puha
Kesztyűk, gombák. Bankár csekkjét látom, behintve
Hat nullával: ez hát a boldogság maga, —

S csodálkozom: nekem, ki többet érek, mint e
Földnek száz királya, püspöke, hadnagya —
Nekem nem jut se víz, se nap, se sárgadinnye.

A FÜSTÖLT HÉRING

Messze délen állt egy szép fal, — szép, szép, szép,
A fal mellett létra állott, — nagy, nagy, nagy,
És a földön füstölt héring, — sós, sós, sós.

Jött egy pofa, keze csupa kosz, kosz, kosz,
És volt benne kalapács meg — szög, szög, szög,
És egy spárga gombolyag de — lyag, lyag, lyag.

Föl-föl-fölmegy a létrán, mely nagy, nagy, nagy,
Ver a szögre egyszer egyet — kop, kop, kop,
És a falból kiáll ím a szeg, szeg, szeg.

Ledobja a kalapácsot — zup, zup, zup,
És a szögön már a spárga — lóg, lóg, lóg,
S a végén a füstölt héring, — leng, leng, leng.

Le-le-lejön a létrán, mely nagy, nagy, nagy,
S kalapácsát máris veszi föl, föl, föl,
És ahogy jött, úgy el is megy — el, el, el.

S azóta a füstölt héring — sós, sós, sós,
A falon a spárga végén — lóg, lóg, lóg,
Szép lassacskán, míg a világ áll, áll, áll.

Történetem azért ilyen — gya, gya, gya,
Hogy dühöngjön, kinek képe — nagy, nagy, nagy,
S hogy nevéssen rajta még ki — srác, srác, srác!

HIEROGLIFA

Három szomorú ablak nyílik a szobámból:

A szerelem, a tenger, a halál,
Eleven vér, zöld nyugalom, violaszín.

Édes, nehéz kincs, ó asszonyi száj!

Harang, ámbraillat, fény, mely hidegen lángol:

A tenger, a halál, a szerelem,
Csak a jót érzem, ne verjen át a kín...

Ó, asszony, tündöklőbb, mint fény az egeken!

Szeptember-estek hűvös árnya, kósza mámor,

A halál, a szerelem meg a tenger
Tovagörgetnek a Feledés habjain...

Ó, eleven koporsóm, magadba temess el!

PAUL VERLAINE

ŐSZI DAL

Ha az ősz fuvolál,
szomorú dala száll,
néha lehullva.
Bágyadt hangjainál
a szívem sebe fáj;
tépdesi újra.

Hogy fullaszt a magány!
Szinem oly halovány
s nincs bizony írja.
Csak idézem a mult
puha ködbe borult
árnyait, sírva.

Már mindjárt ideér,
fölkap s visz-visz a szél
messze magával —
hisz a fák terűjén
csak avar vagyok én,
mely tovaszárnyal.

FEHÉR A HOLD MA

Fehér a hold ma
a fák felett —
s a csönd eloldja
a rémeket
a lombok árnyán...

Ölelj át, drágám.

A tó egében
— tükrözve mind —
sok fűzfa ében
árnyképe ring,
szél rí, sikongva...

Száz álmot hoz ma.

Nagy, végzetetlen
nagy béke száll,
csilló pehelyben,
mint holdsugár:
nem földi béke...

Ó, éjek éje.

ÉRZELMES PÁRBESZÉD

A vén park elhagyott őszevégi éjeken,
Csak két holt árny bolyong a fák közt nesztelen.

Két árny. Szemük kiholt s az ajkuk mozdulatlan,
Pár szót susognak és elhallgatnak riadtan.

A vén park elhagyott őszevégi éjeken,
Két árny bolyong csak ott a multján csöndesen.

— Emlékszel? hogy szálltunk a boldogság egében!
= Miért akarja, hogy a multat fölidézzem?

— Megdobban még szíved, ha meghalod nevem?
S mondd álmodsz még velem? Felelj! = Nem, nem. Sosem.

— Ó, első csókjaink és vágyai szívünknek!
Sok forró pillanat! = Mind, mind oly messze tűntek...

— Milyen kék volt az ég! Jövőnk sok jót ígért!
= Többé már nincs jövőnk, s az ég koromsötét.

Tovább suhantak, el a zizzenő avarban.
Nyomukban lépkedett az éj, halkán, riadtan.

MAX JACOB

R É G I - R É G I F A L I S Z Ő N Y E G

Két vad lovag verseng egy asszonyért itt,
Lovuk szemében néma borzalom.
A tűző napban kardjuk éle fénylik
És pajzsuk tündököl a bokrokon.

Az asszony megszökik egy remetéhez,
Kinek kutyája foglyul ejti épp —
A szent öreg még sok-sok szenvedélyes
Szerelmet jósol, megnézvén kezét.

Egy szárnyasló jelent meg, ím az égen —
Hátán breton nemes: a vőlegény,
Egy kalifa küldte a holdba régen
Az Ész fűvéért — ott van tenyerén.

Egy ősz úr lakik fenn a kis toronyban:
Vára körül pompás acélfalak —
Az ősz nagyúr senkihez nem goromba
S az udvarhölgyek csellón játszanak.

Szent Péter és János nincs nyugalomban,
Ezt nézik — s ezt az angyalok hada —
Marseillei székhelyén, hol a pokol van,
Virraszt az Ördög s hét tanácsosa.

KIS ÉJ I ZENE

Békák brekegnek egyre rekedtebben,
Bárkák suhannak, tolat egy szerelvény ...
Kígyó setteng a rózsafák közt,
Gyöngyöző kacagás, mit elfojt egy tenyér,
Egy lomha test a vízbe puffan,
A lápon óvatos, halk, tompa léptek,
Valaki zokog a fák sűrűjében,
Bohócok dobolnak bukfencezve az égen.

ÜVEGHÁZ

A kút kávján
Egy kéz pihen s a kék napórán
Száll-száll az idő, az élet.
A kézen gyűrű, puszpáng, fa-márvány.
Hány óra? nem tudom, de félek.
Léptek suhannak a délszaki növények alatt,
A kikötőbe befut egy hadihajó;
A királylány jött meg a klinikáról ...
Sápadtan fecseg a szökőkút. Reáhull
Az árnyék keszkenője. A lombok közt suhogások,
Juhnyájak jönnek, azok suhognak,
Jönnek ki lassan a királyi várból.
A kút kávján
Már nem magányos a kéz,
A fűzfa árnya reszket a vitorlás szárnyán a kikötőben.

AZ ALVILÁG TORNYA

A torony neve: Ragály, szélén lángok lebegnek,
Otromba búzt füstől az embereknek.
Nagyobb minden toronynál, nagy s kevély,
A földből föl az égbe ér.
Az óriás kutya, az óriás kutya van itt avégett,
Hogy őrizze a Semmiséget —
Ez a Ragály-nővérek otthona:
Az egyik a Viszály királyné asszonya,
A másik meg a halak özvegye.
A sárga hölgy, kin fekete selyemruha,
Nem fekszik le se reggel, se este, soha.
A sárga hölgy meg a piros ruhában:
Mindenkivel eltársalog vidáman,
Hogy mit mondanak a ház neszei?
Mire a vihar ezt mondja neki:
„Zárják be már, elég a szél!”
— Hé, zörgő szélkakaskám, mondsza nékem,
Mi újság van ott lent vidéken?
„Ha a vulkánon nincs rajta a fedél,
A földi teknősbéka tüsszenteni fog
S Minerva zöld szeme szüntelen hunyorog.”
— Az aranyzas, az ezüstsas ma épp
Felemelték az idők függönyét.
A serleget feldöntötte Achilles.
Valódi por, a leveshez nem illesz,
Meglátod a meztelen gyermeket a galagonya mellett
S az aranybika csikaját, amint misére mennek.
Az óriás kutya, az óriás kutya
Fújja az óceán hullámait nappal és éjszaka.

SZÉTHULL A VÉN VILÁG

A múlt hajóiról a parttalan vizekben
Búsongom kedvesem; elvitték a szelek —
A nyájak sincsenek, éj van, hol rég kerengtem,
Idők lámpása most szemem az éj felett.

Ígéret földjei, csodás sziget hazámban!
Nagyúri vad gyönyör, elomló nyugalom!
Bimbózó életem csikóiból ma hány van?
Riadt paták, szívek verését hallgatom.

Csak szőttem, szőttem én lágy szóból, kósza szélből
Miket fenn tart a bűn: nagy szürke fátylakat —
Az Akropoliszt befedve az égbe ér föl —
S a föld felé zuhan egy tollforgós sisak.

A földre már nagyon vágysz? Vagy vár egy királyság?
Tudnál cserélni bőrt talán és színt, hazát?
Még láttam hajdanán két tündér játszi táncát,
S vas-csókjuktól beforrt szívem s az ifjuság.

Szomorú puha szél, a földön ismeretlen,
Száguldott ránk, de nem a négy égtájon át —
A vereség napja csillog a tengerekben,
Készítsünk új bárkát, széthull a vén világ.

1938

GUILLAUME APOLLINAIRE

GUI DALA LOU - NAK

(Részlet az „Éjszakai jelenet 1915 április 22-én” c. versből)

Ó kicsi Lou arany-ág te szeretnék meghalni hogy imádhass
Szeretnék szép lenni vonzó hogy imádhass
Szeretnék erős lenni hatalmas hogy imádhass
Szeretnék fiatal fiatal lenni hogy imádhass
Szeretném a csatákat újra megélni hogy imádhass
Szeretnélek messze rabolni hogy imádhass
Szeretnélek elfenekelni hogy imádhass
Szeretnélek gyötörni sokáig hogy imádhass
Szeretném ha most egyedül volnánk egy hotel-szoba
mélyén hogy imádhass
Szeretném ha most egyedül volnánk irodámban — a
balkon közelében a dohányzó pamlagon ülnénk hogy
imádhass
Szeretném ha a húgom volnál hogy örült testvérszerelem-
mel imádjalak én is
Szeretném ha unokahúgom lettél volna mert akkor egész
ifjan szeretünk egymásba kicsim
Szeretném ha lovacskám lennél kis paripám hogy rajtad
lovagoljak örökké örökké
Szeretném ha a szívem lennél hogy mindig magamban
érezzelek én

Szeretném ha te volnál a pokol vagy az éden már ahová
rendel a sorsom
Szeretném ha fiúcska volnál hogy nevelőd legyek és a
tanítód
Szeretném ha te lennél az éjszaka hogy szerethessük egy-
mást a sötétben
Szeretném ha az életem volnál hogy általad éljek
Szeretném ha a németek gránátja lennél hogy hirtelen
édes-fájó szerelemmel kioltsd az életemet

BLAISE CENDRARS

PÁRIZS

Egész éjjel ott álltam a hídon hallgattam

A rádiójeleket megfejtve ha néha is egy-egy töredékét
S elmormoltam emberi nyelven a csillagokra ráhunyorogva

Új csillag született nem messze az orrom előtt

Szivarom parazsa volt ez a csillag

Eszembe jutott Párizs szórakozottan néztem az égre

S időnként egy-egy jól ismert arc villant föl a csillagok
fénye helyett:

Jeant láttam fellobbant mint a fáklya

Erick gúnyoros szeme tűnt fel Fernand komoly tekintete

S egy csésze kerek szeme is: Sandersnél hörpölgettem
belőle a kávé

Eugénia komor pápaszeme s Marcel arany szemüvegje

Mariette pillantása döfött át s Gascon könnyező szeme
csillant

Francis és Germain száguldoztak előttem időnként kocsi-
jukban

S Ábel a színpadon állt magyarázott szomorúan

Aztán a rádiójelek újra sipogtak megnéztem újra a
csillagokat

Megint új csillag született nem messze az orrom előtt —

S tündökölt tündökölt mint Raymone szeme

A szívem a szívem közelében

A VILÁG SZÍVÉBEN

Párizs ege ma ragyogóbb mint egy világos téli hideg ég
 Sose volt még ily csillagos éj ily fojtogató mint e tavasszal
 A fák a körúton a te árnyaid ég
 Elefánt füléhez hasonló lombozatok
 Platánlevelek komoly gesztenyefák

Vizililiom ma a Szajna vizén a hold s úszik a folyón lefelé
 A Tejút Párizsra alél az egekből s bolondul
 Csupaszon eszeveszetten a Notre Dame-ot marja az ajka
 A Göncöl-szekér Saint-Merry fölött zörög
 S levágott kezem ott ragyog az Orion csillagködében
 Hideg és kegyetlen a fény s benne oly álom-szerű
 Párizs mint egy kifagyott növénynek a rajza
 Ha újra kibomlik Szomorú látvány
 Kortalan állsz itt: a házak és az utcák össze-vissza dobált
 Kő és vasdarabok most egy valószerűtlen sivatagban
 Ma éjjel Babilon és Théba sem halottabbak mint Párizs
 A kihalt város mely kék és zöld tinta és kátrány színekben
 Tündököl s háztetőit felnyújtja a fehér csillagokba
 Halotti némaság Sehol egy ember A háború süket csöndje
 mindenütt
 A szökőkutakat nézem s utána a lámpák ibolyaszínű
 szemébe hunyorgok
 Itt az ő fényükben cipelem nyugtalanságom

Minden este végigcsatangolom Párizst
 A Batignolle-negyedtől a Quarter-Latin-ig kutyaagolva
 Mintha az Andokat másznám meg
 Új csillagok fénye alatt melyek tündöklőbbek és ragyo-
 góbbak

A Dél Keresztje egyre csodásabb minden
Lépéssel közelebb kerülök hozzá itthagynom e régi vilá-
got —

Átlépek új kontinensére

Nincs többé multam megcsönkült karom helye fáj csak —
Egy kis hotelszobában lakom hogy egyedül legyek eztán
Vadonatúj kosaram van lassan megtelik sok-sok kéz-
íratommal
Nincs könyvem se kép a falon számúztam a hiú csecse-
becséket

Újság hever asztalomon
Egy kopár szobában dolgozom ablakomon tejüveg van
Vörös kőcockákon topog a talpam
Labdázva olykor s meg-megfújva játéktrombitámat —
Regényemet írom: AZ ÍTÉLET NAPJA HA ELJÖN

ÉJ A TENGEREN

Már többször megfigyeltem az estét:
Ha a nap lebukik
Hirtelen elsötétül a tenger
De még sokáig lángol az égen a fény

A vízből száll fel az éj és lassan bevonja a horizontot
A sor ezután az égre kerül bekússza lassacskán a homály
Egy pillanatig korom sötét van
Aztán elefántcsont-szerűen áttetszik az ég
Itt-ott árnyüregekkel s mindez megcsillan a vízen
Egy zsák-alakú folt tűnik fel a Dél Keresztje alatt
És azután a Tejút is fölkanyarog lebegve suhan

IVAN GOLL

TÍZEZER HAJNAL

(Részletek)

I

Megfoghatatlan vagy,
akár a patak,
mit menták sűrűje rejt el.
Sokszor remegés fut a válladon át,
megijedsz tőlem, az arcomtól,
ha föléd hajolok.
Pedig csillagok gyúlnak ki,
ha rámtekintesz, előttem.
Pedig hozzám tartozol ép úgy,
mint archoz a szem
s tudom, majd ha a halál felé hajózol,
egyik dalomat dúdolod akkor is...
És mégis menekülsz, menekülsz csak,
mint mandolinom szökevény futama,
megfoghatatlanul egyre rohansz,
ó, szerelmes álom!
Ó, álom-szerelmem!

II

A többiek élő görög tragédiák voltak,
a többiek ködszerű gondolatok voltak,
a többiek álmok voltak a metró üvegén,
a többiek hópelyhek voltak, mik elolvadnak a kéz melegétől,
a többiek rózsafák voltak selyemköpenyekben,
a többiek egy esős, hangulattalan este voltak,
a többiek oroszok voltak, brazilok,
a többiek csak asszonyok, asszonyok voltak,
a többiek ...

De te:

terőlad nem tudom, ki vagy,
terád nincsen hasonlatom sem,
csak azt tudom: szeretlek!

III

Jöjj, jöjj vissza:

egy sose hallott ötödik évszak lesz érte jutalmad,
ahol szárnyat növesztenek az osztriga-kagylók,
ahol a madarak Debussy dalait dúdolják,
és hol a fügefákon
érnek aranyá a narancsok.

Minden naptárodát kicserélem,
régi találkáid dátumai nem lesznek feljegyezve sehol sem,
s Európa valamennyi térképfüzetéből
kitörölöm a helyeket, ahol nélkülem éltél.

Jöjj, jöjj vissza:
újjászületik majd a világ,
új égtáj lesz minden iránytűn:
a te szíved!

IV

Harminc esztendeig vártam,
hogy felfusson az égre alakod,
hogy elhomályosítsd a napot,

vártam a parkok
zöld és bronzszínű bokrai közt
céltalan ifjúságom idejében.
Valahányszor megállt egy autóbusz előttem, felugrottam rá,
mert azt hittem, elcsípem mosolyod, —
végiglaktam a világ valamennyi hoteljét,
hogy megvakult tükreik valahol visszaverjék a szemed...

Folyamok partjain harminc esztendeig
integettem távolodó messzi hajóknak
s a bércek magasáról
mindig a házad tetejét kutogattam.

Harminc esős őszen át vártam a jöttöd,
kihullott a hajam
s a szemem zavaros lett!

Jöjj, hamar, ó, hamar!
mert ha ma sem leszel pontosan itten:
a legközelebbi villamosra felugrom!

V

Bezárja fáit az erdő,
az utolsó madár is leteszi furulyáját,
a nyírfák hűtlen levelei
is lehullnak, elenyésznek.
A csipkebokrok díszlete közt
a nimfák letörlik arcukról a pírt és
a szarvasok, kik megdöntötték a gyorsasági rekordot,
nehéz szarvaikat ledobálják
s alkonyszínű aggancsuk
elkorhad az eső permetegében.

Bezárja fáit az erdő,
zárjuk be mi is a szívünket,
mert jön a tél, jön a fagy!

Tízezer hajnal, szerelmem, tízezer hajnal,
tízezer hajnali napsugár
csókolta éberre a pillánk!

Tízezer hajnal egy ilyen éjért,
szerelmes éjjelünkért!
Kifaragódik a karjaim közt a fejed
s hajad rózsakertjét
tízezer rózsa lángja hevíti.

Ó hány ragyogás,
tízezer hangja a ködnek,
s hány hold jött:
hány eleven s hány szomorú,
hogy bepihézzon minket a hó révületével!

.....

Tízezer hajnalt, szerelmem, tízezer hajnalt,

tízezer tojást, telve dalokkal, madarakkal,
tízezerszer a nap sárga pihéit:
ennyit megért ez a perc —
százezer csillagba futó halálunk egyetlen pillanatát.

A MALÁJ DALOK-BÓL

6

Mióta megszülettem
Jöttöd azóta várom

Tízezer napja-éje
Várom találkozásunk

A földek összeaszta
A hegyek lelapultak
A folyók kiapadtak

De testem túlnőtt rajtam
A hajnal s alkony közt terül el
Minden utakra ráborulva
Hogy bármerre jársz-kelsz
Rajtam rajtam tapodjál

7

Mióta rámtévedt szemed
A kámforfák alatt
Megbénítottad szívemet

A kertbe menni sem merek
A fákon mindenütt
Gyümölcs helyett ott a szemed

Ha járok künn a réteken
Anémóna-szemed
Jön-jön mindenfelé velem

A patak füves partjain
Is ott röpdös szemed
A tamantisz szárnyain

Nappal többé ki sem megyek
Csak sűrű éjszaka
Mikor nem láthatom szemed

De jaj még ott is elkísér:
Ezer csillagban ég
Villog szemed ha jó az éj...

8

Cédrus szeretnék lenni csak
A házikód előtt
Picinyke cédrus-ág
Az ág egy levele
A levél árnya csak
Az árny mely hűset ad
Hogy homlokodra hulljak
Egy kósza pillanatra

35

Ó istenek: tépjétek ki szemeimet
 Mert hiába meresztgetem őket — mégse látják
 Vágjátok le nélküle üresen maradt kezeimet
 Messétek le karjaimat hiszen nem ölelhetik őt
 Intsetek megálljt kíváncsi lábaimnak
 Sebesvágtaájú combjaimnak —
 Olyan olyan céltalanok már

Ó istenek: a halálom kérem tőletek
 Hogy még egyszer még egyszer eszébe jussak

40

Minden virágot gyomláljatok ki
 Tapossátok össze a páfrányokat
 Döntsétek ki a százéves pálmafákat
 Tépjétek ki minden babérfát
 Elhagyott kunyhóm elé
 Fekete ciprust
 Ültessetek helyettük —
 Fekete ciprus intsen:
 A halálnak ujja

PHILIPPE SOUPAULT

G E O R G I A

Az álom elkerül engem Georgia
Szemem nyilait lövöldözöm ki az éjbe Georgia
Várok Georgia
Tűnődve figyelve Georgia
Tűzvirág nyílik ki a hóban Georgia
Itt van közelemben az éj a barátnóm Georgia
Fülevre hallgatom sok furcsa neszét Georgia
Nézem a füstöt ahogy száll s menekül Georgia
Nesztelenül settenkedem itten az árnyban Georgia
Léptemtől csikorognak az utcák a külvároson át Georgia
Ismerem őket oly régen e várost Georgia
És mégis oly idegenek ma
Futok rohanok üldöz a szél Georgia
Az éji hideg meg a csönd a szorongás Georgia
Futok Georgia
Rohanok Georgia
Lent úsznak a fellegek árnyak eső lesz Georgia
Kitárom a karomat Georgia
A szemem meg csak néz néz be az éjbe Georgia
Hívlak Georgia
Kiáltom a neved Georgia
Hívlak szólongatom nevedet Georgia

Eljössz-e Georgia
Hamar mielőbb Georgia
Georgia
Az álom elkerül engem Georgia
Várok tereád várlak mielőbb
Georgia Georgia Georgia

WESTWEGO

Különös utazó poggyász nélkül utazom
Bár Párizsból még ki se tettem a lábam
Az emlékezet egy percig se hagyott egyedül
Az emlékezet kiskutyaként lihegett a nyomomban
Csacsibb voltam mint a csacsik
Melyek éjfélkor az égről a csillagokat leiázzák
Fojt a meleg nagyon fojt
Halkan rebegem s igen komolyan
Szomjúhozom adjatok inni igazán
Csak kalapom van fejemen
A mezők meg az álmok kulcsa zsebemben
Emlékeim sokasodnak
Itt kóborlok a város kövein
A körút fái mögül az ágak tetejéről
Mindenféle emlék les rám amerre megyek
Te ölelsz öregem Párizs
Emlékműveid fáradtságom jelzőkövei
Megismerem újra valamennyi fellegetet
Melyek kéményeid mögül rámvihorásznak
Azt mondják jóreggelt vagy isten veled édes
Éjjel a sötétben villózik a fényed jáspisosan
Szeretlek mint más egy elefántot

Minden sikolyod zsivalyod szerelmi sóhajlás
Úgy érzem magamat mint Aladdin
Mikor kezében a bűvös lámpa kigyulladt
Megelégedett vagyok én
Mert itt vagyok én
Egy kávéház teraszán
S fülíg elhúzom a számat hahotázva
Híres utazásaimat földidézve
New-Yorkba akartam utazni vagy Buenos-Airesbe
Látni tapintani Moszkva havát
El akartam utazni egy este póstahajóval
Madagaszkár vonzott vagy a távoli Sangháj
A Missisippin akartam föllevezni
S Barbizonban kötöttem ki helyettük
S Cook kapitány útikönyvét újra lapoztam
Ruganyos mohaágyon heverésztem
S verseket írtam egy sárga kökörcsin közelében
S versemhez a fákról téptem le a friss szavakat
Egy kisvasút pőfögött s a pampákon átrobogó vasparipák
jutottak eszembe
Oly boldog boldog vagyok itthon

JACQUES PRÉVERT

PARIS AT NIGHT

Három gyufaszálat lobbantottam fel az éjben:
Az elsőt hogy lássam az arcod
Egy másikat hogy lássam szemedet
S egy harmadikat hogy lássam a szádat
Aztán beborított minket az éj s most mind-mind vissza
idézem
Míg két karom átfog

TENÉKED SZERELMEM

Elmentem a galamb-piacra
s vettem galambot
tenéked
szerelmem

Elmentem a virág-piacra
s vettem virágot
tenéked
szerelmem

Elmentem az ócska-piacra

s vettem bilincset

tenéked

szerelmem

És aztán elmentem a rabszolga-piacra

kerestelek sokáig

de nem találtalak meg

szerelmem

ARMAND BERNIER

VALAHA ISTEN VOLTAM

Valaha isten voltam, s a világ
és ársai fölött keringtem.
Zaját, mint egy méhkaptár zivaját
ott hordtam részeg füleimben.

Hajnalban láttam; mint valami fj,
feszült a méhek röpülése.
S alkonykor: hajókat a tenger habjain,
ahogy szálltak föl, föl a fénybe.

Így éltem, részeg isten én,
én, a világnak lelke,
amíg rá nem hulltam egy szőke mellre,
s halandó lettem, földi lény.

HOGY MADARAK KÍSÉRJENEK ISTEN
ELÉ

Ha majd meg kell jelennem az egekben, Istenem,
ezer s ezer hűséges szárny kísérjen
és lebegjen körül az égi fényben.

Mindenféle színű madár legyen ott,
s mindenféle alakú —
szabad madarak, énekesek, dalolók.
S csak daloljanak, ó Istenem, daloljanak csak.

Hogy többé már ne legyen más a menny,
mint könnyű sóhajok, öblös hangszínek, puha,
lágy hangok, s hosszan zengő trillák zsongó moraja.

Így jelenjek meg előtted, e daloló
hang-áradat hullámain lebegve,
mámorosan, kószán, szétfoszolva a szárnyaló-
fényű magas egekbe.

FEKETE KUTYÁVAL TALÁLKOZTAM

Néz-néz rám egy nagy fekete kutya,
olyan fekete, mint a hallgatása,
csak hallgat és némán válaszol reá a hallgatásom.

Nem is tudjuk s talán mégis különös
kis történeteket mesél el néma szemünk,
hogy mik voltunk, egy másik életünkben,
ő, a szeretett jámbor állat, és én, e szomorú ember, —
mi, akiket ma elválaszt egymástól a titok,
s kik arra ítéltettünk, hogy egyedül maradjunk,
mert a hallgatás, a csönd falként emelkedik közöttünk.

LÉOPOLD SÉDAR-SENGHOR

FEKETE ASSZONY

Fekete asszony, meztelen asszony,
eleven színedet ruhaként viseled, s alakod maga a szépség!
A te árnyékodban cseperedtem föl, kezeid édessége szemem-
met sokáig bekötötte
és most, a nyár kellős közepén, a déli napban, egy láng-
perzselt hágó magasából megpillantalak, ígéret földje, Te,
és szépséged villáma szíven üt, mint egy hirtelenül le-
csapó sas.

Meztelen asszony, ébenszínű asszony!
Keményhúsú, érett gyümölcs, fekete borok komor mámora,
egyetlen száj, ajkamat zengzetessé ígésző,
tiszttaegű szavanna, szavanna, mely a keleti
szél tüzes símogatásait remegve fogadja,
dobok szoborrá faragott tam-tamja, íjként feszülő tam-
tamja, mely felzúg a Győzedelmes ujjai alatt
mélyzengésű alt hangokban, mintha a szeretett nő lelke
dalolna.

Meztelen asszony, ébenszínű asszony!
Olaj, mit senki lehellete nem redőz meg, atléták oldalán,

Mali hercegeinek oldalán nyugodtan csillogó olaj,
 menyeyi harmóniákkal rokon gazella — gyöngyeid csilla-
 gok bőrdnek éji egén,
 a játékos értelem gyönyöre, Te, a vöröses arany
 fényt-árnyat tükröző bőrdön visszaverődik.
 Hajad árnyékában szorongásaim földerülnek szemeid közeli
 napsugarára.

Fekete asszony, meztelen asszony!
 Mulandó szépségedről dalolok, alakod az öröklétbe be-
 vésem,
 mielőtt a féltékeny idő hamuvá örli a csontod, hogy te
 is tápláléka légy az élet gyökerének.

ORKÁN

Köröttem mindent kiszakít az orkán,
 az orkán belőlem is kiszakítja a lebegő leveleket, szavakat.
 Örvénylő szenvedélyek sziszegnek a csendben.
 De béke veled, fojtogató forgószél, hisz kezd menekülni a
 tél már.

Ó, te tüzes szél, ragyogó szél, a tavasz szele, te,
 égessen el minden virágot a lángod, minden hiábavaló
 gondolatot,
 amikor visszahull a homok a szív fövényére.
 Ó, lány, rögzítsd az időbe szobor-mozdulatod, — dermed-
 jen meg a játékok és elefántcsont nevetéstek, ó, ifjak.

Hangod a láng martaléka legyen, testeddel egyetemben,
sorvadjon el égő bőröd illata is
a buja lángtól, mely, akárcsak az oszlop vagy a pálma,
megvilágítja az éjem.

Bíbor-szenvedélyeket ébressz az ajkaimon, ó szellem, ihle-
teddel a kórám húrjait illesd,

hogy magasba röpüljön számról a dal, mely tiszta, akár

Galam aranya.

BIRAGO DIOP

ÚTRAVALÓ

A derűs volt-lelkek,
az ősök lelkei
némelykor este visszatérnek
a három kanári egyikébe,
az ősök, a hajdani férfiak,
az ősök, a hajdani bölcsék —
Anyám megfogta az egyiket,
hozzádörzsölte bal keze három ujját:
a mutatót, a nagyot, a hüvelyket.
Én is hozzádörzsöltem három ujjam,
jobb kezem három ujját,
a mutatót, a nagyot, a hüvelyket.

Három vérpiros ujján
kutyavér volt,
bikavér volt,
s vére a kecskebaknak:
velük háromszor érintett meg anyám.
Megérintette homlokomat a hüvelykje,
mutatóujja baloldalt a mellkasomat
és köldökömet a nagyujja.

Szétártam három vérpiros ujjam,
amelyen kutyavér volt,
bikavér volt,
s vére a kecskebaknak.
Három ujjam beletártam a szélbe,
az északi szélbe, a hajnali szélbe,
a déli szelekbe, az alkonyi szélbe;
három ujjam megmutattam a Holdnak,
a telistele Holdnak, a felhőknélküli Holdnak,
amint éppen a legnagyobb kanáriban testet öltött.

Három ujjamat a fővénybe vájtam,
a hideg, fővényes homokba.

Így szólt az Anyám: „Menj a Világba, eredj,
most már ők vigyázzák a lépteidet, végig az Életen.”
Azóta megyek,
ösvényeken át,
ösvényeken át s át utakon,
túl a tengereken, messze, messze, egyre messzebb,
túl a tengereken, messze, messze, egyre messzebb,
túl a tengereken, s még azokon is túl,
s ha gonoszok közelébe kerülök,
sötét-indulatúak közelébe,
ha irigyek közelébe kerülök,
sötét-indulatúak közelébe,
előttem mennek az ősök lelkei védelmezően.

JACQUES ROUMAIN

M A D R I D

Baljóslatú türemlés te a hegylánc taraján hol vas-viharok
állják körül a horizontot
már egyetlen mosolya sincsen az égnek egyetlen azúr
szilánkja se már

napsugárnyi reményt röpíteni nincs egy fia íj sem
a szétkaszabolt fák talpra állanak újra sikongnak tépett-
húrú hegedűkként

egy álomba zuhant falu sodródik itt a halál karmaiba

ha a géppuska szitává luggatja a csöndet

ha dübörögve megindul a zaj zuhatagja

mely egyre lazítja az ég vakolatját —

És a vonagló lángok már nyalogatják újra a városban az
éjjel betömött rések sebeit

S a kihalt téren hol e pillanatban a borzalom uralkodik
zavartalanul

igen itt olyan egy vérző-szájú gyerek arcán a mosoly
akárcsak egy széttaposott gránátalma virág

Nincsenek édes szavú madarak a völgyekben ligetekben
megszületett a tűz az acél korszaka az apokaliptikus sáskák
kora jött el

a tankok ontják a pusztulást-okozó nagy cserebogarak
megállíthatatlan seregét
belevájta a földbe magát az ember a gyűlölet a holnapért
való remegés adta hozzá az erőt

S ha nekiürámszik a roham
mindjárt letarol a halál Hans Beimler
a halál mely a síkság rostáján a learatott jajokatszeleli
A hegyvonulat odvas fogain csillog a hó
a föld hullája fölött a golyók raja zümmög
A gránátölcsérek mélyeiben úgy nyüzszög a félelem
mint a felfakadt kelésben a genny
Kinek jutnak eszébe az elképzelhetetlen idők most a gyü-
mölcösösök mézei az ágak alatt suhanó ösvény-patakok
ki emlékszik a levelek suhogó morájára a fiatalasszonyok
édes gyöngéd mosolyára
hogy ég is van hogy a vizek őrzik a titkaikat
— Ó már rég elesett az olajfa ligetben Lina Odena
lent a déli határban

Ez itt a világ sarka mit a végzet fenyeget
az a part hova az Atlasztól épp úgy mint a Rajna vizétől
eláradt a testvériség meg a bűn egybevegyült hullámözöne
az emberek hajszolta reményre
De hiába hímszik Mohamed zászlóira a szent szíveket
hiába a skapulárék az ereklyék
hiába a nyereségvágyás sok védő amulettje
hiába a gyilkosság fétisei
hiába a butaság minden totemje
hiába a hazugság díszes öltözete s valamennyi hazug jel-
vénye a múltnak
az éj rongyaiból itt lép majd ki a hajnal
S bizony e szörnyű vajúadásban a parasztok s munkások
alázatos és névtelen vérhullatásából

itt születik meg az új világ mely letörli majd az emberek
homlokáról a keserű bélyeget hogy egyenlőek voltak
ugyan eddig is — de csupán ami az élet reménytelen ki-
látásait illette a múltban

FLAVIEN RANAIVO

OTROMBA SZERELMI DAL

Ne úgy szeress, szerelmem,
mint puha árnyadat,
mert az árny tovatűnik az éjjel
s hajnalhasadásig
nem találkozhatom újra veled, —
ne úgy szeress, mint a fűszereket,
miknek melege átjárja a gyomrot,
mert sokáig nem kívánczol utánam
s éhedet nem csillapíthatom soha akkor, —
ne úgy szeress, mint párnád szereted,
mert akkor csak az álom óráit töltöd velem el,
de nappal sohasem találkozunk,
ne a rizs legyen számodra, szerelmem,
miből, ha befalsz egy maroknyit,
nem gondolsz többé vele; ne hízelgő szó legyen én,
mert az szétszóródik a széllel,
méz se legyen —, édes, igaz,
de oly mindennapin édes.
Úgy szeress inkább, mint egy csodálatos álmot,
másik életedet, mi az éjjel jó el,
ó nappalaim reménye.
Úgy szeress, mint az ezüst pénzt,

mely a földön jóbarát
s húséges kísérő lesz
a nagy úton,
úgy szeress, mint a kókuszdiót,
miben vizet hordhatsz, ha egész,
s ha szétbontod, húros zeneszerszám.

UMBERTO SABA

ARCKÉPVÁZLAT KISLÁNYOMRÓL

Kislányom piros labdával kezében,
nagy, égszínkék szemét reám emelve,
így szólt hozzám, — piciny fehér ruhája
volt rajta épp — „Veled mennék Apácska.”
S én arra gondoltam tüstént, hogy annyi
csodálatos jelenségből e földön
használt egynehányhoz kisleányom.
Hogy mi ő? Könnyű tajték, mely fehéren
porzik a hullámok hátán, kerengő
kék füstcsík, mit szétszór a szél kacagva,
felhő, kis játszi kóbor, nyári felleg —
mely szétfoszlik és gyűlni kezd az égen —
és más ily kósza dolgokhoz hasonló.

ESTI MESE KISLÁNYOMNAK

Én szél vagyok, te meg picinyke felleg —
vizlek — hová akarlak —
az ég-mezőn ide-oda terellek —
nem lesz soha nyugalmad.

De a felhő bizony lefekszik este,
ha elfárad az égen!
Az álom, takaród alatt lebegve
vár, hogy elringj ölében...

FÜRDŐZŐ GYERMEK

Tizenkét éves vagy, kölyök, s előttem
egy percnyi titka sincsen életednek:
nyitott tenyér. S még inkább az, mióta
a nyár beérett s annyi szép örömmel
csikland-kínálgat téged és barátod.
Egy vagy a sok közül, de kedvesebbre
nem lelt szívem. Korán jössz mindig, át-át
a tarka városon, ahol születted,
sietsz a parton, hogy fejest ugorhass
a magasból a hullámok ölébe.
Vagy fröcskölőztök a vizet püfölvén
és száll a tajték porladón esőzve,
fölsz-fölsz az égig. S ha bágyaszt a tenger,
ha már e játékot megúntad,
a napban elheversz, tunyán, aranylón.

CORRADO GOVONI

A PARTIZÁN HALÁLA

A fűben alszik. Szinte már gyökér lett
hajfűrtje mind: lassan leoldja róla
a szél s a nap. Rányílt egy puska torka
s ostorsuhintásként találta tarkón:
akárha egy barátja vágta volna
csak kupán, úgy esett hanyatt, kíváncsin:
vajjon ki volt — s hogy ő is viassasózzon.
Üdvözlésül beléje rúgtak egyet
a puskások: „Bitang fráter!” — de már nem
hallotta ezt, sem lépteik a parton.
S hogy fegyverük még egyszer elsütötték
a víznél, s hogy feljebb gránátjaikkal
a híd pilléreit vadul, dühödten
megkarmolázták, — feküdt tétlenül csak,
mintha bűntársuk volna, messze tőlük,
az éjben, észrevétlen. — Alszik, alszik,
elnyúlva hosszan; megduzzadt nyakát
vastag gyapjúsálként burkolja be
a vér alvadt patakja, — s dér-megeste
köpönyege olyan, mint egy koporsó.
S hazája már eztán a fű, örökre.

ALDO PALAZZESCHI

A JÓ FORRÁSA

Az Élet-vize forrás egy rét ölén van.
Jó szálas és jó lombos ciprusok árnya hull rá.
Minden sebre, csapásra jó ír ez a víz.
Csak három csepp buggyan ki belőle naponta.
Pedig egy kancsónyi kellene minden sebre, csapásra.
Köröskörül emberek állnak, lesve a cseppeket egyre.

A FEHÉR LEÁNYOK

Az emberek szép lassacskán vonulnak
a dombra, mely a templomhoz vezet.
A ciprusok között hosszú az út
s a templom ott áll fenn a hegytetőn.
Az emberek szép lassacskán vonulnak.
Az út felén, a bérc felé, baloldalt,
egy kertet zár körül a rácskerítés.
Ott túl sétálva jár a napban
egy nagy sereg fehér leány.

Lassacskán, nesztelen suhannak át a kerten,
az ajkukon nincs egy mosoly sem.
A rács előtt az emberek bámulva nézik őket.

F E H É R T E N G E R

Mintha forogna, görögne, keringne
szélvész-sebesen
hattyúszárny, pávafarok
ezer meg ezer meg ezer
át a végtelenbevesző
gyönyörű tengeri táj
egybefolyó fehér vizein.
Apró zászlókként lobognak,
fehér tollakként suhognak
szétterülő legyezőkként.
Hófehér vizek árja
opálegek gyöngyragyogása.
Hószínű bárkák,
mint a tojánhéj,
elefántcsont evezőkkel,
igazgyöngy vitorla-habokkal,
egy előbb, azután még egy,
s mintha egybefonódnának pillanatokra
hárman, öten, heten is,
mint hosszú füzerei
valószínűtlen gyöngyragyogásnak.
Galambszárny-suhogású
hószín fiúcskák

gyorsröptű hattyúhátaikon állnak
s lebegnek a szárnyak, a szárnyak.
Ezüst fürtöket szór a kezük,
a vidámság száll egyre velük.
Megtelnek a bárkák
ragyogó selyemruhájú asszonyseregekkel,
legyezőjük tolla suhog,
hajuk patyolatszín,
mint a Tejút.
Egyikük karjára szorít
egy fehér nyuszikát,
vagy a vállán egy álmos-szemű macska dorombol,
a másiknak ijedős
galamb fészkel a kontyán.
Ruhájuk uszálya a bárkák
tetejéről habként lecsorog,
egybefolyik valamennyi hátrafelé
a víz tükörén, —
egyszínű szőnyeg a víz meg az ég.
Sűrögnek, forognak, keringnek,
mulatnak, nevetnek
ezek a hófehér játszi szirének,
ezek a hófehér játszi fiúcskák
annyi ritka szépség körein —
a gyönyörű tengeri táj
egybefolyó fehér vizein.

GIUSEPPE UNGARETTI

ÉJ I SÖTÉT, TE

A hajnal roppant nyugtalanságaiból
Kibontakozott fasorok.

Fájdalmas újjászületések.

Lombok, kishúgaim, ti lombok,
Hallgatom, hogyan zokogtok.

Őszök,
Halni készülő puhaságok.

Ó fiatalság,
A búcsú, a lemondás perce még itt setteng a közelben.

Ifjúság magasan szálló egei,
Gáttalan hevülések.

S már itt állok magamra maradtan.

Eltévedve a bánat szövevényei közt.

A messziségek megszűnnek az éjben.

Ó, tengeri csendek,
Ábrándok áttetsző csillagai,
Éji sötét, te.

S E M M I S E M E N Y É M M Á R

Semmi sem enyém már gyermekkoromból
s többé nem is tudok soha
rikkantani mindent-mindent felejtőn.

Az éjek mélyibe temettem
gyermekkorom,
s most, láthatatlan kardnak éle:
mindentől elválaszt — múlttól, jövőtől.

Úgy élek emlékeimben: örültem
annak, hogy szeretlek, s most kallódva úszom
mégis az éjek végtelen árján.

Az életet folyton sarkaló reménytelenség
sem enyém már,
megakadt torkom mélyén — a rikkanások
sziklatömbjei bennerekedtek.

R E G G E L

Kigyújtja fényeit
Bennem a végtelen.

NYUGALOM

A szőlő megérett, barázdáktól csíkosak a földek,

Eltépi magát a felhőktől a hegy.

A nyár porlepte tükreire
Rátelepült az árnyék,

A tétova ujjak közt
Világos a fényük
És távoliak már.

A fecskékkel messzerepül
Az utolsó gyötrő fájdalom is.

A HAJNAL SZÜLETÉSE

Lenge palástban és fénykoszorúban,
gyorsan menekülve, a kebléről,
míg hívogatóan mosolyog,
letép a leány-éj egy sápadt-
paraszú virágot, s messzire dobja.

Ez most az a perc, mely az első derengést
elvásztja az utolsó remegéstől.

Ólomszínű örvény nyílik meg az ég széleinél.

Smaragd ujjak
furesa mozdulatokkal
szövik a gyöcsöt.

S az arany árnyak hallgatag állnak:
öntudatlan, szerény sóhaj valamennyi.
Átalakulnak a fénysávok rohanó folyamokká.

É N E K

Újra látom lassú szádat
(éjjelente szembeúszik vele a tenger).
Látom ágyé kod kanca-csikóját,
amint halálba zuhansz
a karjaimban, melyek egykor megénekeltek,
s látom, hogy visszahoz téged egy álom
a színeknek és az újbóli halálnak.

És most a kegyetlen egyedüllét,
melyet mindenki fölfedez magában, ha szerelmes,
végtelen sírként
elszakít téled örökre.

Ó, kedves, oly távoli vagy, mint a tükörben.

EUGENIO MONTALE

EGY MEG NEM ÍRT LEVÉLRE

A hajnali zsongásokon át s a hajnal néhány fonalán
keresztül, amiken fennakadnak az élet
pelyhei s órákká, évekké kövesülnek,
vajjon átfickándoznak-e a delfin-apák ma
fiaikkal? Ó, semmi se szól itt
ma terólad, — pilláid ívelő-ragyogó
fényétől elmenekültem. Más itt a földön.

Ha el tudnék tűnni, s újra megjelenni! De mégse tudok;
késik az éj lila olvasztó-tégelye,
nyúlik az alkonyat egyre,
a könyörgés gyötrelem immár s a fölmerülő
sziklák szirtjei közt még messze lebeg
a tengeren úszó üzenet. Magasba szökell
a hullám taraja s Finisterre-nél üresen hull le a mélybe.

SALVATORE QUASIMODO

A F A L

Fal épül szembe veled, nesztelenül,
kőből és mészből, csupa kő — és gyűlölet a habarcsa.
A mérő-ón pókja mindennap magasabbról
ereszkedik a mélybe alá. A kőművesek
mind egyformán picinyek, rosszindulatú
valamennyiük arca. A falra rámeszlik
jelmondataikat a világ kötelességeiről —
s ha lemossa őket az éji eső,
újra felírják s most a betűik még hasasabbak,
még ölesebbek. Időnként az állvány tetejéről
lezuhan valaki, de más lép a helyébe
azonnal. A ruhájuk nem kék overáll —
s a beszédjük sose-hallott, titokteli zsargon.
Nő, nő a sziklafal egyre,
a gerendák zúgai közt skorpiók, százlábúak serege
tanyázik s lelógnak róla fekete füvekként.
Az eget nem zárja előled el
e sötét, függőleges és meredek sánc,
csak a föld délköreit, csak a horizontot.
S e bástyán-túli tájról
nem várhatsz segítséget többé, sem pedig kegyelmet.

N A P I H Í R

Claude Vivier és Jacques Sermeus,
gyermekkoruk óta barátok (ugyanabban
az árvaházban cseperedtek föl, egy magasfalú kertben)
két pisztolylövessel, hidegvérűen
minden ok nélkül meggyilkoltak két ifjú szerelmest,
akik a Saint Cloud-park közelében,
a Boldogság-utca torkolatánál autójukban ültek,
— mindez ezerkilencszázötvenhat
december huszonegyedikén
történt, pár perccel alkony előtt.
Claude Vivier büszkélkedik azzal,
hogy néhány garasért követték el a bűntényt
(fekete pókra, madárra hasonlított) s mielőtt lefejeznék,
azt a cellát kéri, melyben Weidmann vagy Landru lakott.
A két suhanc értelmes, okos, de szívtelen is.
Ó, meg kell menteni az ösztönöket,
a bűvőhelyek vidám magányát, meg kell őrizni, öreg
latin testvéreim! Irigyelni a szerelmet,
gyűlölni az ártatlanságot, — nem ez a lélek útja.
Bár mindig szűkmarkú a remény,
s bár még éppen elég Claude és Jacques él közöttünk,
ha nem is tudjuk pontosan a számuk, — mégis reméljük:
egy nap az emberek aranymérlege megszűnik ingadozni.

AZ ÚJ HOLDHOZ

Kezdetben teremté Isten az eget
a földdel egyetemben, majd fényük sorrendje szerint
föltűzte a csillagokat is az égre,
hogy a hetedik napon megtérjen pihenni.

Milliárd évekkel utána az ember,
akit Isten saját képére teremtett,
— de ki még nem tért meg pihenni sohasem, —
véges világi eszével,
biztos kézmozdulatokkal
egy derűs októberi éjszaka
felröpítette az égre
az új holdat, testvéréül azoknak,
amelyek a világ kezdete óta kerengenek. Ámen.

MÉGE GYSZER A POKOL

Ne szavaljátok nekünk egy éjszaka majd,
megafonaitokból üvöltve, — a narancsvirágok,
a születő gyermekek és születő
szerelmek éjszakáján, hogy a hidrogén
a jog nevében égeti, pusztítja
a földet. Az állatok, erdők egygyéolvadva
zuhannak a rombolás vermeibe,
s a tűz az emberi szemekben és a lovak
koponyáján úgy lobog majd, mint a fagyöngy. S ti halottak,
ti fogjátok adni minékünk, halottaknak, az új

törvény-táblákat. Régi szavakkal
 más jeleket, a gyilkolás, erőszak eszközeit.
 Valaki dadogni fog az összesült salakon
 s a közös végzet vagy a mindent
 sugallja neki, vagy a semmit:
 a vizek zuhogását, a fény robaját.
 Ó, nem a reményt hozzátok hírlul minekünk
 halottaknak, ti halottak,
 a pöfögő iszapörvények tölcseireiben,
 e lenti pokolban.

MAJD NEM EPIGRAMMA

A szomorú, füstösképu kígyóember
 előtekereg egy sarokból a bárban
 és bejelenti villám-tudományát:
 egy újfajta mutatványt. Ledobja kabátját,
 alatta vörös trikó feszül, és gerince
 szinte kifordul, ahogy hátrahajolva
 fölvesz a földről szájával, kutyaként
 egy ócska zsebkendőt. Kétszer is így megy,
 a trikós-híd kétszer kifeszül s azután kéregetőn
 hajlong plasztik-tányérjával. Majd jó mulatást
 kívánnak görény-szemei a Sisal-bár
 vendégeinek, s ahogy jött, eltekereg.
 Az atomkor épp most van delelőjén.

JOSÉ ASUNCIÓN SILVA

....?....

Ó csillagok fenn, fenn az űrben
a homály meg a végtelenség
és az ismeretlen között, fenn,
ti sápadt, tömjénfüst-szemecskék,

köd-lángok, mik oly távol égtek
az elborzasztó végtelenben,
hogy fényeteknek csak visszfénye
csillan meg olykor földi szemben,

nem-ismert örvények torkából
ragyogó bizonytalan árnyak,
csillagképek, miket a távol
múltban a mágusok imádtak,

gyémánttűk milliárd egekben,
milliom világ a Semmi szárnyán,
szigetek az éj feneketlen
és végnélküli óceánján,

ó csillagok, tűnődő fények,
bizonytalan pupilla-bolyhok —
miért hallgattok, hogyha éltek,
s ha nem éltek: miért ragyogtok?

LEPKÉK

A dolgozószobádban
üveg-koporsó:
mélyén lepkéket őrzöl,
mik úgy ragyognak,
ha napfény éri őket,
akár a gyöngyház,
vagy, mint kis ég-darabkák
a délutánból —
miként lágyselymű szárnyak
opál-csodái.

A levegő leánya
mind, kék ruhában —
de jaj, rabláncra fűzted
csapongó szárnyuk,
az ismeretlen erdők
vándor lakóit.
Mégis, akár a lelked
sok furcsa vágya:
egy percre mind feléled,
ha jó a hajnal,
ha ablakod kitárod
a végtelenre, —
ha felvillan szemedben
és szárnyukon — a napfény.

RUBEN DARÍO

S Z O N A T I N A

Oly bús a kis királylány: ugyan, ugyan mi bántja?
Sok-sok sóhajt lebegtet szagos számóca szája,
mely lassan megfakult és nincs rajta már mosoly.
Arany a trónja s mégis sápadt a kis királylány —
a billentyű is néma zenélő zongoráján,
s egy régi váza mélyén a jázmin haldokol.

Rikoltva zeng a kertben hetven királyi páva,
fecseg-locsog csak egyre dajkája bamba szája
s pörög piros köpenyben az udvari bolond.
A kis királylány néma és élet nincs szemében,
bár olykor elkalandoz Kelet felé az égen;
homályos álmok rabja, nyomukba elbolyong.

Golkonda, Jáva, Kína szép hercegére gondol?
Vagy arra tán, ki egyszer ezüstös nyárfa-lombból
bukkant kék-lángú szemmel eléje hangtalan?
A hó-királyra gondol, a rózsza-illatúra?
A kincsek hercegére, kié az ég azúrja?
Vagy arra tán, kinél most Ormuz száz gyöngye van?

Szegény kicsiny királylány! Olyan fehér a színe!
Szeretne fecske lenni, csapongó lenge pille,
szeretne könnyű szárnyat, suhanni nesztelen —
a napba fellebegne villó sugár-kötélen;
úgy szállna, mint a rím egy szeszélyes költeményben
vagy szél-örvénybe hullna a dörgő tengeren...

Ó, nem kell már a vára, sem bűvös-barna sólyma;
selymét-bolondját mind-mind ezek közé sorolja —
azúr tavát se nézi megúnt hattyúival.
Szegény virág! be szánja sok-sok kedvenc virága,
a lótusz és a pálma, a jázmin és a mályva,
a nyárfa száz ezüstje, s a hulló lomb-avar.

Milyen, milyen szegény a kis kékszemű királylány!
Aranybilincs a kincse, előtte ül csak árván:
márványkalitka vára — s ő benne rabmadár.
Az ősi várat őrzik, se napja nincs, se éje,
száz holló-bőrű néger vigyáz az életére
s egy óriási sárkány, meg egy fehér agár.

Ó, mennyit gondol arra — ne lárva lenne — pille!
(Oly bús a kis királylány! Olyan fehér a színe!)
Arany-ezüst előtte hiába tündököl.
Ha tudna — hercegéhez csapongna pille-szárnyán,
(Olyan fehér a színe! Oly bús a kis királylány!)
hozzá — ki szebb a napnál, szebb, mint az ég-tükör!

— Nem vársz, nem vársz hiába tündéri szép királylány!
A herceg már elindult a szárnyas szélre szállván:
alatta most az ég van, körötte fény-azúr.
Száguldva száll elébed, minden halált legyőzve,
és elkísér szerelme a foszló-szirmú ősze
és ajkad ajka lángján örök tüzekre gyúl...

EZ ŰST-SZŰRKE SZIMFÓNIA

A tenger olyan, mint egy foncsorozott nagy kristály, amelyen ring a cink-színű ég; madárrajok úsznak, csöpp távoli foltok a szürke-világos háttér taraján.

A nap meg olyan, mint ovális opál lap, s felring a Zenitre, lázas-betegen — a tengeri szellő megbú a homályban, és alszik a párnán a kürtje kicsit.

Hullámok soka nyög, ólom-színű hassal fetrengenek ott lenn a parti mólón. Egy tengeri medve borongva pipázik kötél-hegyen ülve, egy távoli ország köd-lepte vizére emlékezik épp.

Vén már ez a medve. Perzselte brazil nap, tükrözte az arca vad tűz-sugarát — s a kínai tenger hány tájfuná látta, hogy itta vedelve flaskákból a *gint*.

A jó-d-ízű tajték, mely tiszta salétrom, rég ismeri orrát, a bor-pirosat, díj-bírkózó vállát, göndör haja szárnyát, len-zubbonya színét, csuklyás köpenyét.

A füst közepén, mit pipája idéz fel, köd-lepte vizekre emlékezik épp, meleg s arany-alkony tűnik fel előtte kibomló vitorlák, — hogy szállt a hajó ...

Lágy trópusi éjjel. A medve elalszik.
Lassan betakarja a szürkület őt.
És mintha finom, nagy ecset-vonalakkal
eltűnne a távol, a vak horizont.

Lágy trópusi éjjel. A lomha kabóca
már pengeti lantját, peng, peng a gitár,
s rákezd a tücsök, szól egyhangu zenéje,
kicsiny hegedűjén magányos a húr...

NOCTURNO

Az éjszaka csendje! bántó-sebző puha csöndek
az éjben... Mért remeg így, ily riadozva a lélek?
Hallgatom egyre, hogyan zúg, zümmögve a vérem, —
s boltozatos koponyámban vad zivatar zeng, szelíden...
Ó, álmatlanság! Nem tudni aludni, de mégis
álmokat élni.... lejátszani mindig a szellem
önmarcangolásait és az örök Hamlet-monológot!
Feloldani bánatomat
arany éji borokkal
a sötétség ragyogó poharából...
És gyötörni magam egyre; mikor jó már el a hajnal?
Egy kapu most becsukódott...
Valaki ment, vagy valaki jött...
Tizenhármát ütött egy távoli óra... Talán ő jön ezúttal!

RAMÓN MARIA DE VALLE-INCLÁN

A SZANATÓRIUM RÓZSÁJA

Fölöttem és köröttem mindenütt kloroform-szag,
egy belső kiáltás velőmig megremegtet.
Akvárium-fénye van bennem itt a kertnek
és sárga illata a kába jodoformnak.

Kubista, futurista fény zúg, harsogva lobban;
bennem a kábultságnak lázas káosza szédül,
repül, repül az érzés, amíg eltűnik végül,
mint egy parányi zöld légy, zümmögve homlokomban.

Idegeimen végigsimít ma jólesően
egy holdkóros hegedű zengő vonója százszor
s egy bé-mollos zenének áttetsző hangesője

a kert akvárium-fényén remegve táncol;
hajóm azon a keskeny folyón halad előre,
mely elválasztja egyik határt a másikatól.

MANUEL MACHADO

HÓPEHELY

Colombina szemében
könnyet-mosolyt cserélget —
Colombina szeretne
meghalni már —
s nem tudja: mért...

Pierrot meg fehéren
eseng, eseng előtte,
csókot lehell kezére,
zokogva sír —
s nem tudja: mért...

A hold kacagva néz le,
a hold, az égi asszony...
s nem fogja tudni senki:
miért kacag, miért —
nem tudja: mért...

RUBENS: A FALUSI BÚCSÚ C. KÉPÉ-
HEZ

A flamand nap gyöngyház és kármin sugarában
az enyhe-zöld mezőn hatalmas forgatag van —
skarlátban, brokátban, bíborban és aranyban
sok gazdag gavallér, sok fényes, úri dáma.

Egyikük épp figyel, rabja mohó szavaknak,
az ajka nedves és zihál, zihál a melle;
szeme könny-harmatos — egy férfi épp térdel le
mellé — s a lágy füre, mint ágyra, rázuhannak.

A gazdagon hímzett ünnepélyes ruhákat
mohón kutatja át türelmetlen kezével,
a telt s gyönyört-keltő, merész formákra vágyva.

S a nyugvó nap parázs tüzére hull az éjjel,
míg rájuk egy kicsiny, mosolygós Ámor támad:
lövésrekész nyila rácéloz épp a párra.

ARS MORIENDI — AZ ELMŰLÁS
MŰVÉSZETE

I

Mi a halál? Virág, virág, mit álmodunk csak,
de nincs kezünkben már, mikor felébredünk —
lehetetlen szagú-színű sötét virág, mit
egy hajnal nélküli nap majd letép kezünk.

II

Oly boldogok, kik el tudják feledni
az út miértjét és hogyanját —
akik mezítlén lelkeket az égben,
virágokban és csillagokban hagyják.

III

És én azt mondtam egyszer: élj!
vagyis: szeress, csókolj, ölelj —
figyelj, tapints és nézz körül,
álmodj! mivel a sír közel.

S most suttogok: légy csak halott!
vagyis: szemed zárja le éj —
hallgass, állj meg, felejts, felejts,
törődj belé s remélj, remélj...

IV

Víz volt, de jaj kiszáradt,
illat volt, de kifáradt,
fény volt, s mégis fellázadt.

S most csak sivárság,
mert elvesztette szárnyát;
éj, mert tömlőc mélyére zárták.

V

Az élet épp olyan, akár egy könnyű álom,
míg gyermekek vagyunk... Aztán felébredünk,
hogy megláthassuk, és megyünk, megyünk,
ébren hajszolva őt e földi tájon,
az álmodott, első gyönyört,
de nem találjuk; összetört,
így hát, megyünk tovább, addig keresve,
amíg végső álmát nem hinti ránk egy este.

VI

És jön, jön mindig a halál! ahogy a földre lépünk,
ugyanazon az ösvényen jár, távol vagy közelben,
bár nem látjuk, de van; láthatatlan vezérünk,
s egy napon elérjük őt, vagy ő az, ki nyomunkba lebben.

VII

Gyanítom, sejtem már, mi az igazság,
ám élni, élni mindez nem segít —
de megtanít, hogy megadón fogadjam
a jó halál közelgő lépteit.

VIII

Mint tűző déli nap, gondolkodásom
elvakította szellemem, s kifáradt
szívem kiszáradt...

IX

Ifjú a test, de jaj, a lélek jég-hideg —
tudom, hogy meghalok: nincs mit szeressek,
s már semmiben, semmiben nem hiszek.

ANTONIO MACHADO

KASZTÍLIA

Ott, ott, földem e tág-egű mezőin,
— s idegenként e tág-egű mezőkön —
hazára leltem én, hol a Duero
kanyarog, szürke sziklák
s agyrém-szerű vén, vén tölgyek között, ott,
a harcos, misztikus Kasztíliában,
a nyájas és szilaj Kasztíliában,
a megvetés, erőszak vad honában,
én Andalúziám tágas mezőin, —
ó, szülőföld, rólad vágnék dalolni.
Vannak emlékeim gyermekkoromról,
van pár képem fényről, pálmafákról,
és arany-glóriában:
ősrégi nagy-nagy tornyok, gólya-néppel,
asszonytalan uccájú városok, hol
indigó-kék az ég; sok-sok kihalt tér,
hol láng-színű narancsfák bókladoznak
élénk vörös, kerek gyümölcsseikkel.

S citromfa is, homályos-árnyú kertben,
néhány porlepte ággal,
és sárga citromok sápadt aranyja,

miket a forrás tiszta habja tükröz,
 nárdusfű-, szegfű-illat és a ménta
 s a bazsalikom átható illatárja —
 szürkés olajfák képe-látomása —
 a forró napon, mely vakítva kábít,
 a kék és messze szétszórt hegyvidékek
 egy roppant est sok alkonyat-színével,
 de hiányzik a szál, mi odakötné
 az emléket a szívhez, — egy kis horgony —
 az ilyen emlékeknek nincsen lelkük.
 És rajta van tarka ruhájukon
 a jel: mind az emlékek hulladéka,
 s a súly, mit az emlékezés cipelget.
 A lényeg fényével felkent sok szűzi
 test visszatér egy nap a régi partra.

JOSÉ MARIA PALACIO-HOZ

Palacio, barátom,
 öltözteti-e már a
 tavasz a nyárfák ágait folyónknál?
 A Duero felső folyása mellé
 a nagy rónákra mindig késve jön meg,
 de hogyha jó, oly édesen köszönt be...
 A régi-régi szilfán
 kihajt-e új levélke?
 Az akácok biztos mezítlének még,
 és hóborítottak a sziklabérccek.
 Ó, fehér s rózsaszín Moncayo tömbje,
 fenn, Aragonia egén, de szép vagy!
 Virágzik már a cserje

a szürke szikla-tájon?
s a fehér margaréta
a selymes fű kötényén?
A tornyokon-tetőkön
ott fészkelnek már biztosan a gólyák.
S vannak zöld búzatáblák
már s barna ősztérek a friss vetésben,
s parasztok, kik még egyre-egyre vetnek
langy április esőivel. S a méhek
dézsmálják már a jázmint, rozmaringot.
A szilvafák virágzanak? S a nárcisz?
Az orv-vadászok és a csali-sípú
fogoly-lesők is hosszú köpenyekben
előjönnek. Palacio barátom,
a partokon vannak már csalogányok?
Az első hóvirággal,
a kert első rózsáival siess fel
az Espinóra, egy kék délutánon,
s az érkező tavaszt köszöntsd helyettem ...

ŐSZI HAJNAL

Szürke szirtek közt előlép
egy szekérút, hosszú, keskeny,
ott egy kicsiny legelő-rét,
hol fekete bikák állnak. Bokrok, cserjék, nagy seregben.

A föld nedves, harmat-ázott,
csilló cseppek csengnek halkán,
és aranyló nyárfa-láncok
suhannak a vízkanyarban.

Violaszín messzi bércen
 sápadt, ámbra hajnalpír van,
 egy vadász megy nagy-kevélyen
 néhány nyúlánk agarával. Vállán puskacsőve villan.

MINDENNAPI TÖRTÉNET

A téren egy torony van,
 a tornyon van egy balkon,
 a balkonon egy dáma,
 a dámán szőke szegfű.
 Megy arra egy lovagfi,
 — ugyan ki tudja: mért ment?! —
 s repült a tér utána,
 a torony és a balkon,
 a balkon és a dáma,
 a dáma és a szegfű.

DON FRANCISCO GINER DE LOS RIOSNAK*

Elment, elment a Mester,
 s ma reggel jött a fény és
 így szólt hozzám: fivérem,
 Francisco három napja nem tanít már.

* Híres spanyol egyetemi tanár, a 98-asok nemzedékének nagy nevelője.

Meghalt? ... Csak azt tudom, hogy
elment, világos ösvény vitte messze,
ezt hagyva ránk: reménnyel
és munkával gyászoljatok csak engem.
Legyetek jók, legyetek, ami voltam,
köztetek: tiszta lélek.
Az élet folytatódik,
a halott meghal és elszáll az árnyék,
ki vetett, arasson s ki élt, az éljen.
Zengj, zengj üllő, és némulj el harang már!

Más, tisztább fény felé ment,
suhant el a hajnali fény fivére,
a műtermek napja volt ő,
a jámbor élet szent s vidám öregje.
... Vigyétek, ó, barátok,
a nagy hegyekbe testét,
a széles Guadarrama
kéklő hegyorma várja.
Sok-sok mély szurdok áll ott,
zöld fenyvекkel, ahol a szél dalolgat.
A szíve ott nyugodjék
egy tiszta tölgy alatt, a
kakukkfüves földön, hol aranyszín
pillangók játszadoznak.
Mert itt álmodta meg egy nap a Mester
Spanyolország új felvirágozását.

SPANYOLORSZÁG BÉKÉBEN

(részlet)

Házam kis mór zugában, míg kint az ablakomra
az ég áldott vetések vizét koppantva vágja —
rád gondoltam ma, messzi hadakvó Európa —
s te büszke Észak őszi eső-szótt szürke fátyla.

Hol angolok, germánok s a gallok vad harca dül ma,
ott fent, vén Flandriában, már hűvös délután van
s kocsik, gyalogosok és ágyúk fölébe húzza
melankólia-fátylát az eső bánatában.

Köd vonja be mezével a rőtes őszi tájat
— szürkés-kék hangfogót kap a tábor vas-szín földje —
s a La Manche ködbúrása, mint a flamand dűnéknek
halotti leple, úgy hull a véres sár-rögökre.

Új Cézár indította a germánok hadát most
a bús moszkvaiakra s a kapzsi franciákra;
Britannia veszélyben: szűkül a szőke párdúc,
s a fél planéta harcol hadukkal szembeszállva.

Uram, a háború rossz és a háború barbár,
mit minden anya gyűlöl, a lelket elvadítja —
míg tart a háború, mondd ki áll az eke-szarvnál?
a sárguló kalászra sarlót ki fog, suhintva?

A tengeren Albion hajókra les, vadászva —
Germánia otthont dönt, templomot, műhelyt rombol,
a kihűlt tűzhelyekben jeges a szél zúgása —
éhínség dül és sírás tör föl az asszonyokból.

Barbár a háború és a haladást akasztja;
Európának mért kell, hogy véres vihar dúlja?
mért e lelket-kaszáló, vad harci-téboly arca?
mért részegül az ember a vér szagától újra?

Keresztény Tengerentúl minden pestise-búze
ránkszabadul e harccal, — a borzalmak viharja,
mit egykoron Attila zúdított életünkre,
a szörnyű zsoldos hordák, a punok vad haragja;
és ránkszabadultak az ezeréves holtak:
Tézeusz és Heraklész, a kentaur-, s ciklopsz-faj —
s felidéződik álma az ős barlanglakóknak —
szörnyű harcuk a szőrös, gigászi mamutokkal.

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

A SÁRGA TAVASZ

S jött április: szórva kezéből
a sárga virágokat, —
sárga volt minden: a patak taréja,
sárga a völgy-mély, a domb-hát,
a kisgyermek szomorú temetője,
s a park is, ahol valaha a szerelem élt.

A nap lehulló fényeitől
sárga lett a világ;
ó, csupa arany volt a liliomok palástja,
arany hangon csengett a víz kacagása,
sárga pillangók csapongtak
a sárga rózsák kelyhe fölött.

Sárga füzérek kúsztak
a fákra, a nap
arannyal illatosított kegyelem volt
az élet ébredező aranyában.

S a sárga halottak csontja közt a földben
széttárta Isten nagy, sárga karjait.

A MEZTELEN ASSZONY

Gyönyörű emberi forrás,
a létező dolgok legszebb összeillesztése,
gyöngéd s puha gömbölyű víz te,
meztelen asszony: hát eljön a nap,
hogy nem látlak soha többé,
hogy ámuló nagy szemeim
nélkül motozol majd,
melyek teljes szépségedet, ím, befejezték,
hiszen tekintetük telhetetlenül tökéletes volt?

(Ó, nyarak! és zöldelő lombozatok!
virágok közt ti vizek csobogása!
Kacagó holdak a test hegyein,
tűzvész és szerelem; meztelen asszony!)

Ó, te az élet pontos határvonalát jelented,
nem hasonlítható földrész,
egyetlen célunk, te, szoborrá mintázott összhang,
te, a szépség érzékelhető megfogalmazása,
meztelen asszony, eljön a nap majd,
hogy megröckken bennem a férfi,
hogy lassan elenyésem
az absztrakt világegyetemben,
s számodra nem leszek semmisem én már,
csak egy fa, örök levelekkel,
az elérhető nagy örökkévalóság.

A HALÁL

Szeretnék aludni ma éjjel,
halálod éjjelén — aludni,
aludni, aludni a te tökéletes
álmoddal párhuzamosan,
hogyan összetalálkozunk-e vajon?

Aludni, mint délutáni derengés,
mint folyók forrása, aludni,
két nap vagyunk iker fényekkel
a semmiben, két iker patak,
mely a végtelen felé iramlik,
két mindenség, ha valami van még,
két semmiség, ha a mindenség semmi...

Szeretném átaludni halálod, örökre!

A VÉGSŐ ÚTRAKELÉS

...Majd elmegyek. És itt maradnak a madarak,
dalolva;

és itt marad a kertem, s benne a zöld fák,
a fehér kútkáva fölé hajolva.

Az ég kék lesz és nyugalmas, minden délután;
és zúgni fognak, akárcsak most zúgnak, ma délután,
a harangok fenn az öreg toronyban.

Majd meghalnak azok is, akik szerettek;
és a kis falucska minden évben újra éléd,

és kertemnek egy fehérre meszelt, virágos zugában
bolyong majd szellemem, e honvágyas kísértet...

Majd elmegyek és egyedül leszek és nem lesz otthonom,
hol zöld fám a fehér kútkáva fölé hajolna,
nem lesz nyugalmas kék egem...
És itt maradnak a madarak, dalolva.

MAGÁNY

Ó, tenger, te a mindent öleled magadba, de azért
mégis mily magányos vagy, mily egyedül vagy,
s örökre messze magadtól!

Minden pillanatodban ezer seb van nyitva terajtad,
mint boltozatos homlokomon,
hullámaid árja csapong, mint gondolatom sokasága,
hullámaid árja dagad és apad és újra dagad,
összeborulnak és elfutamodnak,
a megismerés örökös vágyában ó, tenger,
te kifürkészhetetlen.

Vagy, de nem is tudod ezt,
a szíved dobog és te nem érzed...
Mily eszményi magány ez, egyedül-való tenger!

PÁRBESZÉD ÁPRILISRÓL

Zöldike a fekete nyárfán!

— Mondj valami többet!

Fekete nyárfa azúr egeken!

— Mondj valami többet!

Azúr egek ott a vizek tükörén!

— Mondj valami többet!

Vizek az új zöld levelekben!

— Mondj valami többet!

Új zöld levelek a rózsza körül!

— Mondj valami többet!

A rózsza itt bent a szivemben!

— Mondj valami többet!

Az én szívem, bent a szivedben!

SZERETNÉM, HA A KÖNYVEM

Szeretném, ha a könyvem
olyan lenne, mint éjjel az égbolt:
nem magyarázott, fogható, tiszta valóság.

Ha, akárcsak az éj, minden pillanatban önmaga volna,
egészen, teljes csillag-egével, és ha
a gyerekkor, ifjúi évek, öregség roppant szépségeihez
nem nyúlának, toldva-szakítva varázsát.

Remegés, ragyogás, zene —
foghatóak! egészek!

Remegés, ragyogás, zene egy makulátlan
könyv — a szív ege élén!

T A V A S Z I V A S Á R N A P

Madár szakítja szét most a dél költői csendjét
a visszhanggal telt kastély nagy márványcsarnokában—
a nap tűzvészeket gyújt a kristály üvegecskék
közt, s a forrás dalában arany harangzúgás van.

Micsoda égi ünnep, kristályvisszhanggal teljes!
márvány között madár, és rózsák forrás vizében!
Friss és kemény torok zeng; s ezüstös, kék, szerelmes
remegés fut a selymes virág fölött merészen.

S én, ébren álmodó, csak megyek, magasztosan ma,
álmokkal és mosollyal, át, át a déli kerten,
madár s fény zúg köröttem, forrás, rózsák, suhanva,
s előkelőségüktől szárnyakra kap a lelkem . . .

T E, A F É N Y

Függőleges fény,
te a fény,
a magas fény;
az arany fény;
remegő fény,
te a fény.

És én a sötét, vak, néma, süket, vízszintes árnyék.

E G Y C S A L O G Á N Y R A

Ó, éji csalogány, te! mily összhanggá vált rózsa,
 mily trillává vált csillag dalol a mellkasodban?
 Gyönyört keltő madár, te, mily égi patakokba
 hajszolsz ily tiszta vízért, mely ily csevegve csobban?

Dicsőséges daloddal május éjszakáknak
 egyeduralkodója: milyen csupasz zenéket
 láthatsz behúnyt szemekkel, mi ad mellednek szárnyat,
 hogy dörgő tengerárral, zúgó éggel vetélkedj?

A felhőtlen hold vonja talán zenébe lágyan
 reszkető kincseidnek kéklő, csodás-szép kelyhét?
 Isten kiált belőled? Zeng hangod dallamában
 a csillagoktól rablott nagy, ősi végtelenség.

M A J D I S M É T M E G S Z Ü L E T E K

Majd ismét megszületek, mint kőtömb,
 s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint szellő,
 s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint hullám,
 s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint tűzvész,
 s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

Majd ismét megszületek, mint ember,
 s téged foglak még akkor is szeretni, asszony.

PEDRO SALINAS

TENGERI TÁJ

A homokos fövényen
a szélnek a lelke
tengeri híreket mormolt
a nyárfák remegő
ajkaival, a nyárban.
Tengeri sóhajokat,
utazási vágyakat,
hajók vízreírt nyomait,
Circét, az aranygyapjút,
mind a fülembe hazudták
az okos nyárfák.
Egy hószínű felhő
(hószínű vitorla)
a horizonton
szárnyaló lebegéssel,
kérkedő iramával
száll távoli tájakig,
messze el innen
e száraz egektől,
e homokos fövenytől,
a nyárfáktól, a nyárban,
a tenger szélsőndes habjain át.

HA A SZEM ÉREZNI TUDNÁ A
HANGOT

Ha a szem érezni tudná a hangot,
ó, mennyire látnálak téged!
Hangodnak fénye van, kápráztató fény.
a hallás fénye.

Mikor megszólalsz:

hangodtól kigyúl a tér, a világ is,
és megtörik a csendnek

nagy-nagy sötétje. Ó, a te szavad hó-
színű, s olyan, mint a csitri hajnal,
minden nap, mikor eljön újra hozzám.

Ha válaszod igenlő:

hatalmas öröm lobog, nyári dél van
mindenütt, még ha szemem nyitva sincsen.

Nincsen éj, ha éjszaka szólasz hozzám,
a magányosság sincs itt a szobámban,
ha testetlen hangod elér, a könnyű.

Mert hangod testet ölt. Az üres térben
megszámlálhatatlan finom alakká
születik a hangod. Hogy becsapódnak
a tégedet kereső karok-ajkak!

És az ajkak lelke, a karok lelke
mindenfelé kutatja, mit a hangod
bűvölt: a sok-sok isteni teremtményt,
szavaid alkotását.

S a hallás fényénél, a vaksi szemnek
már láthatatlan néma égbölcökben
általunk csókolózik

a két szerelmes, lángos fényeidnél,
kiknek a napjuk, éjük

te vagy, csillagfényű, napsugarú Hang.

KÉRDEZLEK ÚNOS-ÚNTALAN

Mért, ó, mért kérdem, hogy merre vagy,
mikor vak nem vagyok
és te sem vagy tőlem távol?
Hiszen látlak
menni-jönni,
látom karcsú tested,
melyet hang tetőz be,
mint füst a lángot,
megfoghatatlanul, a léghen.

S megkérdeszlek, mégis, mégis,
megkérdeszlek, hogy miből vagy,
miből, kitől,
s karod felém tárva
felmutatod nékem
magad karcsuságát
s annyit mondasz, hogy enyém vagy.

És én kérdlek, egyre, mindig.

JORGE GUILLÉN

SZEMEM BEHÚNYOM

Szemem behúnyom és megszólal a sötétség:
hogy ő nem is sötét, s pár villanást kigyújtva
megérteti velem szó nélkül újra s újra
a fény a lényeg, ő zengi a sors zenéjét.

Az ismeretlen éj előttem sok pecsétjét,
erőre kapva, ím feltöri egy perc múlva,
s a mélységből legszebb csillámaint kinyújtja:
a hulló vak halál száz apró ellenségét.

Szemem behúnyom és bennem most egy világ van,
oly nagy: hogy elvakít s énem pusztítva száguld,
ki zúgó mélységét eddig még át nem éltem.

Mert akkor érzek én csupán, ha már homály van,
a fény inkább enyém, amint szememre árny hullt
és még egy rózsza is kibomlik a sötétben.

FOLYÓ S MELLETTÉ NYÁRFÁK

Szemközt a sápadt, szürke parttal,
a víz színével egy vonalban
az út sóvár szemébe tűnnek
eső kontúryaként a nyárfák.

A reszkető levél-ég alján
egy férfi megy, sosem magányos:
a hús folyóval elbeszélget.
Múzsák, szellők hárfái nyárfák!

A víz örül önnön magának,
és minden kis kanyart kiélvez,
s közben borzongva könnyű táncba
a nyárfák át-átrajzolódnak.

S oly egyszín zöld a hús folyóval
a lomb, s bűg lomb a lomb-galambhoz:
a boldog férfi hallja őket:
nyárfák, de szinte már zenék is!

A parton, boldog ott a férfi,
a hús folyó vizét követvén,
mert társra lelt a kósza habban
s a nyárfák fúgaként kísérik!

VICENTE HUIDOBRO

BALLADA ARRÓL, MI NEM TÉR VISSZA SOHASEM

A mosolyán át jött felém
A kecsesség és a báj ütemén
Átváltozott minden a kezén a sötét a fény
Az éj ege átalakult a hajnal egévé
Dús-lombú fa volt a tenger telve madárral
Örömben megkondultak a virágok
S bolondul illatozni kezdett a szívem

A napok az év rácsain át messze suhannak
Hol vagy ó merre?
Terebélyesedik már a tekintetem
És hosszabbak lesznek kezeim
Kapuit hiába tárja ki a magány
Hajdani lépteiddel van tele a csend
Nő-nő a szívem
Messzebbre lát a szemem
De szeretnék még néhány másik szemet is
Ahol a jelenlegi végződik oda tenném
Hol vagy most merre ó merre?
Csupa báj a világ bármely pontja ahol vagy
Megduzzad nő a szívem fürge szivacsként

Vagy mint a korallok hogy szigetté legyenek
Hasztalanul nézem a csillagokat
A megőszült köveket hasztalan faggatom egyre
Hasztalanul nézem a fát mely utoljára intette néked a búcsút
És elsőként köszönt ha visszajössz ide majd
Tulajdonképpen a Távoliság vagy
Mire nincs semmilyen gyógyír
Kereséssel múlnak napjaim el
Miért kutatom mindenféle léptei nyomát?
Bűvös hangon dalol az idő
S a fájdalom közben lehúnyja szemét hogy zsongító álomba
merüljön

Nő-nő a szívem
Míg szét nem veti horizontját
Míg neki nem ugrik a fáknek
Míg szét nem porlik az égen csillagcafatokká
Jól tudja az éj kinek a szívében több a keserűség

Megyek a virágok után és nyomom vész az időben
Csak a magány helyett jó újra magány
Megyek a hullámok után és nyomom vész a sötétben
Csak a magány helyett jó újra magány
Valahol elrejtetted a fényed
Merre? Ó merre?
Kereséssel múlnak napjaim el
Fájó töviskoszorús napjaim sokasága
Tűnik előjön
S mind-mind cseppenként ontja a vérem
Téged keres a föld valamennyi útja
Csak a magány helyett jó újra magány
Roppant nagyra megnő a szívem
Semmi nem tér vissza sohasem
Minden megváltozik itt

Semmi nem tér vissza sohasem semmi nem tér vissza soha-
sem

Más tartomány harangszavaként tér vissza az illat

Más tekintetek jönnek más hangütemek

Más víz jó a folyóban

Váratlanul más lombok jelennek meg az erdőn

Minden megváltozik itt

Semmi nem tér vissza sohasem

Elfutottak az utak

Elfutottak a percek az órák

Örök időkre a messzeségbe tűnt a folyó

Mint bámulatos üstökösök

Földi medréből kiárad a szívem

És a régi helyett új roppant világegyetem lesz

GERARDO DIEGO

HINTA

Lovon ült a világ sarkainál
egy álmodozó s játszott az igennel a nemmel

A színek esői holnap
a szerelmek városába kivándorolnak
virág-fogolynak

Igen-virágok És nem-virágok

Pengék a fehér levegőben
feldarabolják húscafatokká
épül a épül a híd

Igen És nem

Lovon ül az álmodozó
bohóc madárseregek ma

Igent dalolnak Nemet dalolnak

G I T Á R

És eljön a zöldszínű csend
pattant-húrú gitárok teszik össze

A gitár kerekeskút
szél buzog benne ma nem víz

E S T I H A R A N G S Z Ó

A hintán üldögélve
szendereg az esti harangszó
Elnémulnak a csillagok és a gyümölcsök

És a megsebzett emberek
szökökutaikat sétálni viszik
mint lírikus delfineket

Mások sokkal görnyedtebbek
vállaikon folyamokkal
zarándokolnak s a fogadókba senkise hívja be
őket

Az élet véget nem érő egyetlen költemény
A végére senki se ér
Nem tudja senki hogy az ég kitárt tenyér
Feledés Messze-hangzó
Meghal az esti harangszó

Egy arató megy megy megy énekelve
ezüst kaszáján tiszta vér a penge

N O C T U R N O

Itt vannak valamennyien.
Azok is, akik lángra gyúlnak a divatos éjszakában.

Az égből annyi füst gomolyog le,
hogy berozsdásodott tőlük szemem egészen.

Ha megtapintom, érezhetőek a csillagok.
Nélkülük még gépelni sem tudok.

Ők mindent tudnak:
lecsendesítik a tengert, lázas dühében,
és gyermeki havukkal lehűtik a vérem.

Az éj zongorám tetejét kitárta.
Sokáig integettem még utána.

DAMASO ALONSO

CSILLAG-SZÁMLÁLGATÓK

Fáradt vagyok.

Nézem a fényeket,
ezt a várost —
lehet bármerre, bárhol —
hol húsz éve élek veled.

Minden mindegy egészen.

Egy gyerek
a sok-sok csillagot számolja céltalan
a szomszéd erkélyen, feje felett.

Én is számlálni kezdem őket...
De ő gyorsabb, hiába. Nem lehet
utólréni: hét, nyolc, kilenc, tíz,
tizenegy.

Nem, nem lehet
utólréni: hét, nyolc...
kilenc...

tíz...

tizenegy...

FEDERICO GARCÍA LORCA

KICSI MADRIGÁL

Négy gránát-almafát
őríz a kerted.

(Itt a szívem: új még,
ölelgesd meg.)

Négy szomorú ciprust
vár, vár a kerted.

(Jaj a szívem vén már,
melengesd meg.)

Nap ragyog, hold,
ez is, az is elmegy...

Nem marad szívem,
nem marad kerted!

M É R L E G

Az éj magába mélyed.
A nappal meg jön és megy.

Az éj halott, egyetlen.
A nappal szárnya lebben.

Az éj tükrök fölött száll.
A nappal szélbe kószál.

V Á Z L A T O S N O C T U R N O

Édes kömény, kígyó, nárcisz.
Illat, utak, gyenge fénnyel.
Egek, földek, magányosság...

(A lépcső a holdig ér fel.)

V I S S Z H A N G

Kinyílt már, kibomlott
a hajnal virága.

(Eszedbe jut-e még
az este mély homálya?)

Nárdusfű a hold-fény,
szétszórja illatát ma.

(Eszedbe jut-e még
augusztus pillanása?)

FRÍZ

Föld

Ég

Hosszú uszályaikkal
szállnak a szellő-fruskák

A. levegő-suhancok
a holdat átugorják

MÉCS

Ó, mifly tűnődve töpreng
a mécsnek sárga lángja!

Mint Delhi egy fakírja,
arany belét csodálja,
s borong csak, álmodozva
egy tájról, merre szél nincs.

Fehéren izzó gólya:
a fészkéből kicsípi
a súlyos árnyakat mind
s remegve néz ki egy kis
halott cigányfiúcska
ijedt, kerek szeméből.

A N É M A K I S F I Ú

Egy fiú hangja elveszett.
(A tücsökkirály elfogta őt.)

Egy vízcsepp mélyén kereste
eltűnt hangját a kiskölyök.

„Ó, nem beszélni kell nekem,
belőle gyűrűt ötvözők,
csendem kisujján tündököl,
mint egyé-forrt arany körök!”

Egy vízcsepp mélyén kereste
eltűnt hangját a kiskölyök.

(A fogoly hang messze, messze
tücsökruhába öltöztött.)

A Z Ó R Á K E R D E J E

(részlet)

Az óra visszhangja

Leültem
az idő roppant
tisztásán. Csend holt-vize csobbant,
hó-szinü
csend vize csobbant.

Rettenetes gyűrű volt,
iszonyú, mennyei párbaj,
a hajnalcsillagok összecsapása
a tizenkét fekete számmal.

Első és utolsó elmélkedés

Az Időnek
éjszine van.
Nyugalmas éjé.
Az Örökkévalóság
roppant holdakon állva
tizenkettőt mutat pontosan.
És az Idő elaludt
örökre vén tornyaiban.
Becsapnak minket az órák,
rosszul járnak, hamisan.

Az Idő már látja: horizontja
merre suhan.

V I Z I - S Z V I T

(részlet)

Egy liliummal a kézben
messze megyek.
Éjeim kicsi szerelme!
Csillagom picit özvegyel!
és majd találkozom veled.

Komor pillangóknak
szelidítője én!
Megyek, merre utam vezet.
Csak a kései évezredek
végén szállsz újra felém.
Éjeim kicsi szerelme!

Kék ösvényeken át
komor csillagok
szelidítője vagyok
s megyek, merre utam vezet.

Míg csak a Világmindenség
bele nem fér a szívembe.

T Ü K Ö R - S Z V I T

(részlet)

Capriccio

Minden tükör mögött van
egy rég-holt őszi csillag
és egy kölyök szivárvány,
ki alszik éppen.

Minden tükör mögött nagy,
örök nagy nyugalom van,
s az el nem röppent csöndek
fészkükben ott lapulnak.

A forrás ón-ezüstje
a tükör és bezárul
a fény kagylójaként,
ha jó az éjjel.

A tükör
a harmatok anyja,
hárfa, ha zenékre bontja
az alkonyt, — ő a testet öltött visszhang.

E S T I D A L

Húgoeska dalt, a kis Izabellnek

Az este dalt dúdolgat,
álomba ringatót a narancsoknak.

Húgoeska dalt dúdolgat:
„narancs a föld” — bosszantja, lám, a holdat.

A hold zokogva mondja:
„narancs akarok lenni; ha ma nem, holnap!”

Ó, nem lehet, szívem már.
Kezed arcodra bár pirosítót rak,
nem lehetsz te ám még citromocska sem!
Ó, be kár, ugye milyen kár!

KASSZIDA EGY NAPPALI ÁLOMRÓL

Jázminvirág és lenyakalt bika.
És végenincs kövezet. Térkép. Szála. Hárfa. Hajnal.
A kislány jázmin-bikát játszik
s a bika vérző alkony, telve jajjal.

Ha az ég kisfiúcska volna,
a sötét éj fele jázminoké lenne,
meg egy szív egy oszlop lábainál,
meg a kék bika-cirkusz, bár küzdők nincsenek benne.

De az ég bizony egy bő elefánt,
s a jázmin víz, miben nincs se vér, se láng,
s a kislány éji ág a végtelen-
sötétbe ívelő kövezeten.

A jázmin és a bika közt
elefántcsont-kapocs, vagy alvó emberek.
A jázminban egy elefánt és fellegek,
s a bikában egy kisleány csontváz lebeg.

A N É M Á K U T C Á J A

A mozdulatlan, színes ablakok mögött
a bakfisok kacajaikkal játszanak.

(A néma zongorákban
légtornász pókok hálói lengnek.)

Jegyeseikről beszélnek a bakfisok,
és dús hajfonataikat tekergetik.

(Legyezők íve tárul,
zsebkendő villan, sok fecske kéz int.)

Az udvarlók fekete selyemköpenye
zizegve száll s virággá, szárnná változik.

RAFAEL ALBERTI

HA HANGOM MEGHALNA A FÖLDÖN

Ha hangom meghalna a földön,
a tenger vizéhez vigyétek
és hagyjátok ottan a parton.

A tenger vizéhez vigyétek,
hadihajón legyen kapitány:
szolgáljon örökké-örökkön.

Ó, magas tengerészeti ranggal
kitüntetett egykori hangom:

a szív fölött sokágú horgony,
s a horgonyon csillagok orma,
és a csillagokon vihar-szél —
s a vihar-szeleken vitorla!

AMPARO

Amparol

Eljöttem búza s tündér tengeredhez.
Ezüst az íze édes
vizének, sós-kesernyés-
ezüst, nem tudva róla, gyötrelemben.

Ott láttalak téged a kikötőben.
Fénytől szép Amparo, hajókkal szemközt.
Láttalak és te láttál.
A csendtől barna voltál,
s a szótól, — és a földtől meg hideg már.
A vérnek tengerétől
érkeztem sírva tengeredhez.
Te szép az irgalomtól,
szegfűje karcsuságnak.
Hallottalak, de nem hallottál engem.
Nyugalmaktól leburnult
és szép a pihenéstől.
Nézz: itt állok, dalolva,
élő könnyel, miattad.
Barna attól, ki elment,
fényektől szép, mik már rég messze tűntek.
Amparo.
Eljöttem búza s tündér tengeredhez.
(Ahol szerettél egykor.)

A SZERELEM VISSZATÉR ARRA A
TÁJRA, AHOL EGYSZER ÉLT MÁR

Ugye hisszük, én szerelmem, hogy mindaz a táj
velünk maradt, halottan, esetleg alétan,
ugyanabban a korban s napokon, mikor ott volt a lakásunk –
s hogy a fák emlékezete egy nap kihagy és
elmennek az éjek s a feledés veszi át
mindazt, ami őket gyönyörűkké s talán el-se-múlókká
babonázta. De olykor elég egy megremegő csöppnyi levél,
egy elfakuló csillag, mely hirtelen illatozó lesz,
hogy meghalljuk egykori víg kacagásunkat, amely
betöltötte a tájakat akkor, mikor együtt voltunk
ott az övék. Így ébredsz fel oldalamon ma szerelmem,
a ribizke-bokrok és az elbújt erdei eprek közelében,
miket ligetünk oltalmazó szive véd.

Megsímogat ott lágyan a harmat,
zsenge fűszálak frissítik az ágyad,
elbűvölő szilfidek állnak, hogy feldíszítsék a hajad
s titokzatos és nyurgafi mókusok álmodra esőzik
az ágak pici zöldjét.

Légy boldog örökre levél: őszöd ne legyen sohasem,
levélke, ki ide hoztad
remegésed pici hullámai árján
egy ily ragyogó, homályba-borult kor ízét-zamatát.
S te, piciny, tovatűnt csillag, ifjúkori éjeim
meghitt ablakait kinyitó,
világítsa örökre a fényed
hálóhelyeinket, ahol hajnalban aludtunk,
és könyvtáramat, a hold ahová besütött
és ötletszerűen szana-szétszórt könyveimet
és a virrasztó hegyeket, mik odakint dalolnak az éjben.

VERS A SZÁMŰZETÉSBŐL

A távolból ugyan kik hívtok hangtalan,
ilyen rémült, konok gondoskodással engem
most e döbbent fuvallatú csöndes szelekben —
nevem kik ejtitek ki szinte szóttalan?

Mit kértek s mit kiáltotok mindúntalan
s vajjon mi hal meg ilyen messzi énekekben?
Kik vagytok, ó, akik ily néma rezdületben
kifejtitek bőrömből csontjaim s magam?

Tudják, tudják a megfagyott szavú fogak,
a béna nyelv, mely volt-rémülettől halott,
a szív, melynek verése elnémul, megáll.

Sötét a bika bőre, mint egy vér-patak,
a könnyek száraz tengere megáradott . . .
. . . s akik hívtak engem, elmentek messze már.

Á L O M

Éjjel.
Zöld csiga a hold a tavon.
A terraszokon szerteszét:
sok-sok mezítelen, fehér hajadon.

Evezősök, evezni, evezni!
A föld mélyeiből merül fel a gömb,
melynek a tengerbe kell beleveszni.
Hajnal.

Aludj csak sok-sok fehér hajadon,
míg vissza nem hull a gömb, tova nem száll
a tengeri lágy habokon.

Evezősök, evezni, evezni!
Míg nem fog a gömb a tenger öbleiben
álomba merülni, odaveszni!

LUIS CERNUDA

NEVADA

Nevadában, Nevadában
a vasútnak madár-neve van,
hóból vannak a tájak
és hóból az órák.

Az éjszakák áttetszőek,
álom-fényeik kinyílnak
a vizek, a tetők felett,
mik ünneptől csillagosak.

Mosolyognak a könnyek,
repülni tud a bánat
és a szárnyak, tudjuk, tudjuk,
állhatatlanná teszik a szerelmet.

Fákat ölelnek a fák,
egy dalocska egy másik dallal csókolózik
és vasuton utazik
a fájdalom és az öröm.

A hó fölött Nevadában
mindig-alvó hó-leány van.

A H Á R F A

Nem-látható madár kalitja,
a lég, a víz nővére-húga,
selymes halk hangjukat idézi
a lassan-lágyan pengető kéz.

Szökőkutak bezárt sugára,
remeg, remeg s reszketve szárnyal
szivárványszínű szökkenéssel,
tanítva gyarló lelkeinket.

Mint lombok közt szellők zenéje,
tisztán s homályosan beszélget
emléket-multat bontogatva,
mikből régen legenda lett már.

Az édes éden mily gyümölcse,
miféle drága égi tartály
táplál téged? felelj, dalolva,
hárfák madár-zenésze, líra.

MANUEL ALTOLAGUIRRE

TENGERPART

A bárkák kettesével,
akár a szél szandáljai,
száradnak a napfényben.

Én és az árnyam, tompa derékszög.
Én és az árnyam, fellapozott könyv.

Pilláin a fűvenynek
— a tenger hordaléka tán —
fekszik egy alvó gyermek.

Én és az árnyam, tompa derékszög.
Én és az árnyam, fellapozott könyv.

S ott messzebb a halászok
a só-szagú köteleket
húzzák s a sárga hálót.

Én és az árnyam, tompa derékszög.
Én és az árnyam, fellapozott könyv.

THE JOURNAL OF THE

ROYAL SOCIETY OF MEDICINE

Volume 100, Part 1
January 2007

ISSN 0954-6794
CODEN JSOMDH

Editorial Board
President: Sir John Peel
President-elect: Sir John Peel

Editorial Board
President: Sir John Peel
President-elect: Sir John Peel

Editorial Board
President: Sir John Peel
President-elect: Sir John Peel

Editorial Board
President: Sir John Peel
President-elect: Sir John Peel

A MEGTÉRŐ VÁNDOR

10-17-47 58 10 10 10 10

A. CH. SWINBURNE

AZ ELSŐ SZERELMES ÉJ

Soká feküdtek így puhán, elomló szerelemben,
s azt sem tudták, miféle fény, milyen felhőcske lebben
fölöttük; hogy csillag lebeg, vagy leng a lassu hold:
vagy tán tűzvésszé gyúlt az éj; mit szerelmük csiholt —
nem tudták: nem mozdult-e meg a föld tompán alattuk,
hogy lángrakapjon hirtelen, miként tűzlángos ajkuk,
nem tudtak semmiről talán, — hogy van-e most világ,
vannak-e fák; nem érezték a rózsák illatát,
nem tudták: susog-e a szél, vagy hogy hamvába holtan,
mint elcsüggedt kis rőzseláng búsong a néma lombban —
megállt a perc, hiába szólt a csalogány dala,
hiába szállt az éji csend szétoszló illata,
magasság s mélység zengzetes, szeráfi szép zenéje
a csillagokból hasztalan bomlott a földi éjbe —
körültük minden elégett, mert hisz gyehenna-tűz
lobog azokban, kiket a szerelem egybe fűz.
Így lobbant el, rohanva szállt el minden éjek éje,
elűzte már félelmüket szívük szép szenvedélye,
napfénné rezdült át az árny, — ó nem volt még Szerelem
boldogabb pillanat arany-nyoszolyádon sohasem . . .

TRISZTÁN ÉS IZOLDA SÍRJA

Napfény s a hold derűje már hozzájuk el nem ér.
Nem tudja senkisé, mit rejt a tengermélyi éj.
Nem tudja senki Trisztán és Izolda néma sírját,
ott lent, hol a fájdalemakat szivükből elsimítják
a hallgatag hullámok és a lengeteg habok.
Nyugalmuk van már: mit élő nem kap meg: csak halott.
Olyan nyugalmuk, mit nem ad bizony a szerelem sem:
fény s árny lebeg sírjuk fölött a jeltelen vizekben —
kiket sem élet, sem halál el nem választ sosem:
ott lent, hol nincs új kísértés, új vágy, új szerelem.

W. B. YEATS

DAL A PISZTRÁNGRÓL

Mogyorócserjék közt vitt el az útam,
mert csacska fejemben tűz lobogott —
hogy suhogott gyönyörűcske husángom!
s tettem végire egy kis mogyorót —
hó-lepkék libegtek a szellők szárnyain
s csillaglepkéktől kéklettek az egek —
ezüst-patakokba dobtam a horgom,
s hogy kihúztam, rajta pisztráng lebegett.

Nagy óvatosan letettem a fűre,
hogy élesztgessem a hűlt tüzeket —
de valami suhogott, zizegett csak a földön,
nevemen szólított és nevetett:
csillogó lány lett a picike pisztráng,
szép almavirággal szőke haján —
nevemen szólított s láttam tovatűnni
az alkonyi ég remegő bíborán.

Jaj, azóta mennyit, de mennyit kóboroltam,
homorú völgyeken és halmos hegyeken —
öreg vagyok én már, de azért megkeresem,
megcsókolom, hadd tudja meg, hogy szeretem.

Ó, aztán együtt kószálunk a tarka füvek közt,
s neki adom, — csak kinyúlok a kék egen át —
a hold-alma két ezüstös szeletét és
a nap-alma narancsszín aranyát.

LENT, LENT A KERTEK ALJÁN

Lent, lent a kertek alján, hozzám szökött a kedvesem,
akár a hó, a lába villant a harmatos gyepon,
s kért: könnyedén szeressem, ahogy a rügy nő a lomb-
hegyén:
de csacska voltam s ifjú — szavára nem hajlottam én.

Zúgó vizeknek partján álltunk, én és a kedvesem,
keze vállamon pihent, mint könnyű, hófehér selyem,
s kért: éljek könnyedén csak, ahogy a csend nő a harmatos
füvön,
de csacska voltam, s ifjú s szívem elfutja most a könny . .

ERNEST DOWSON

NON SUM QUALIS ERAM BONAE SUB
REGNO CYNARAE

Múlt éjjel, ó, a pamlagon, az ajkam és az ajka közt
árnyékod ott volt, Cynara! éreztem hús lehelleted,
ahogy lelkemre ráfagyott a csókok és a bor között
s olyan vígasztalan valék, felsírt egy régi szenvedély,
ó, mily vígasztalan valék, akár egy kisgyerek —
hű voltam hozzád, Cynara! — a férfihűség lenge szél.

A szíve halk verése szólt, éjhosszat szólt a szívemen,
a karjaimban álmodott nagy-nagy csókos csaták után;
szájának megvett csókjait ontotta számra édesen —
s mégis vígasztalan valék s úgy fájt a régi szenvedély,
gyöngyszürke virradat suhant át tűzvörös haján —
nem csaltalak meg, Cynara! — ily csókokért el ne ítélj . . .

Sokat felejték Cynara! sokat, mert szálltam, mint a köd,
s csak táncoltam, hogy liliomszép bőröd elfelejtsem én —
szekfűk, rózsák fonnyadtak el duhajkodó kezem között,
s mégis vígasztalan valék s úgy fájt a régi szenvedély,
ó, végig-végig fájt nagyon a táncok éjjelén —
hű voltam hozzád, Cynara! — a férfihűség lenge szél.

Aztán vad-vad, duhaj zenék jöttek, és égetett szeszek
s hogy a tivornya véget ért s kihúnyt már minden lámpa-
láng,

árnyékok újra megjelent, Cynara, mert az éj tied —
olyan vigasztalan vagyok s úgy fáj a régi szenvedély,

a vágy harapja szám, de árnyad jaj, lecsap reánk —
nem csaltalak meg, Cynara! — ily csókokért el ne ítélj . . .

S P L E E N

Nem voltam bánatos, nem tudtam sírni sem,
S alvó emlékeim dongtak csak csöndesen.

Csak néztem, néztem én az esti árnyakig
A zajló áradat növekvő szárnyait.

Az esti árnyakig csak azt hallgattam én,
Az eső hogy dobol az ablak tükörén.

Nem voltam bánatos, csak fáradt végtelen,
Ó, minden fáj; a vágy — mihaszna életem.

Ahogy telt-múlt a nap, búsítva szívemet,
Az ajka és szeme árnyékok árnya lett.

Mint éheztem szivét, amíg telt-múlt a nap,
De elfeledtem őt, az éj hogy rám szakadt.

Így lettem bánatos, ki sok-sok könnyet ejt,
S fölvert emlékeim fölfalják szívemet.

D. H. LAWRENCE

ÚJSZÜLÖTT TEKNŐSBÉKA

Te aztán tudod: mily rossz magányosnak születni,
kis teknősbéka-gyerkőc!

Ahogy az első reggelen kidugod picinyke lábaid a teknő alól,
e világra még fel sem ocsúdva,
ahogy a föld, a föld tapaszt magához, —
ó, még alig van benned élet.

Törékeny, félig-élő, parányi babszemecske.

Ahogy kinyitod parányi szádat, mely mintha sosem pat-
tanna fel,

mint némely vaskapuk —

ahogy ajkad felső, sasíve az alsóról magasba lendül,
ahogy kis bőrráncos nyakad kinyújtod,
ahogy belékóstolsz egy kis zsenge fű hegyébe,
magányos, parányi féreg,
az életed olyan nehézkes.

Ahogy magányosan a fű hegyébe kóstolsz, —
ahogy elindulsz lassan, magányosan vadászatodra.
Csillogó sötét kis szemed —

mely, mint viharos éj, olyan sötét,
kis teknősbéka-gyerkőc, rettenhetetlen,
lomha szemhéjaid alatt.

Soha senkisémet hallotta még panaszos jajszavad.
Lassan előrenyújtod kicsi védőráncaid alól a fejed,
s lassan, totyogva méysz előre, négy-ízű ujjaidon,
lassan evezve.

Hová, merre méysz, kicsiny lény?
Olyan vagy, mint egy kapálódzó kisbaba,
csak te, ha lassan is, ha időtlenül is, mindig előbbre jutsz,
míg a kis baba nem hagyja el helyét.

A cirogató nap felvillanyoz,
a nem-múló idő, a hosszú-hosszú fagy
lelassít, ásítás fog el:
érzéketlen szájadat kitátod,
mely hirtelen tátozó csőrré változik, olyan lesz, mint
valami hirtelen szétnyíló csipesz,
puha piros nyelvbe, vékony, kemény ínybe
torkollik dombos homlokod, kicsúcsosodva,
lám, ilyen az arcod, kis teknősbéka-gyerkőc.

Vajjon a világ dolgain csodálkozol, ahogy lassan mozga-
tod ide-oda fejedet,
azokon időzik szigorú fekete szemed?
Vagy álmoság hálóz be megint?
a nem-élet?
Oly lassan ébredsz, oly lassan éledsz.

Vajjon tudsz-e csodálkozni?
Vagy csupán az induló élet rettenhetetlen akarata,
büszkesége unszol, hogy körülnézz,
hogy az iszonyú tehetetlenség ellen felvértezd magad —
mely úgy látszott: legyőzhetetlen?

Pici szemed tündöklő ragyogása
s benne a roppant élettelenység
oly kihívó.
Mondd, kis teknős-madár,
micsoda roppant élettelenység ellen kell küzdened,
milyen kiszámíthatatlan tehetetlenség áll szembe veled?

Kihívó
kis Ulysses, önmagad őse-utódja,
te, hüvelykujjam körménél nem nagyobb:
Buon viaggio.

Az élő teremtet világ a válladon,
így mész, parányi Titán, védő pajzsod alatt.

A nehéz, a hatalmas
a léleknélküli Mindenség a válladon
s te lassan mész előre, te élet Úttörője, magányosan.

A kínzó napsütésben most mily gyors az utad,
nyugodt, parányi Ulysses-atom,
egyszerre gyors és vakmerő, erősödő lábaidon.

Néma kis madár,
félig kinyújtod fejed védőráncaidból,
örök nyugalmaddal, lassan, méltóságteljesen.
Egyedül vagy, de magányodat nem érzed,
és ezentúl még ezerszer magányosabb leszel,
mert megmozdult benned valami lassú szenvedély,
hogy időtlen korokon keresztül vándorolj,
kis kerek házaddal hátadon a zűrzavarban, mely körülvesz.

Át a kert földjein,
kis madár,
át a mindenség peremén.
Te parányi utazó,
kissé félrecsapott farkincáddal,
akár egy frakkszárnyas úr.

Az egész életet vállaidon viszed,
te legyőzhetetlen: önmagad őse-utódja.

A HALÁL HAJÓJA

I

Most ősz van, ősz, gyümölcs-hullás-idő,
hosszú utazások a megsemmisülés árja felé.
Nagy harmatcseppenként hullanak az almák —
önmaguk okozzák önnön haláluk.

Ideje indulni, búcsúzni önmagunktól,
bukott magunktól, hogy megszabaduljunk:
ideje már.

II

Megépítetted-e halál-hajódat?
Építsd, építsd, mert szükséged lehet rá.

Jó a komor fagy, mikor lehullnak az almák,
sűrűn, mennydörgésszerűen a kemény földre.

Pernyeként a levegőben lebeg a halál,
a szagát — mondd — nem érzed?
Az összezúzott testben ijedten remeg,
rian a lélek, vacog a hidegtől,
mely a pórusokon át belebújik.

III

És meg tudja-e szerezni magának az ember
a pihenést egy balga gyilokkal?

Tőrrel, gyilokkal, golyóval utat törhet az ember
a halálnak, sebet ejthet,
de végső pihenés ez, mondd csak, végső pihenés ez?

Bizonyára nem az! Mert a gyilkosság,
az önkéz-okozta halál sohasem lehet pihenés.

IV

Ó, hadd szóljunk a nyugalomról, amit ismerünk,
amit ismerhetünk, a békében élő erős szív
nyugalmáról, mely oly mély és oly gyönyörű!
Hogy tudjuk elérni feledtető pihenésünk?

V

Hát építsd a halál hajót, hiszen nagy út
vár rád, utazás a megsemmisülésbe.

És élj a halállal, hosszú fájdalmas halállal,
mi régi énedet elválasztja az újtól.

Testünk már lehullott, összezúzva magát,
s lelkünk a kegyetlen réseken át
megtalálta az útját.

Sebeink kifakadt résein át máris bezuhog
a halál sötét és végtelen óceánja,
előnt máris az áradat.

Ó, építsd halál-hajódat, kicsi bárkád,
rakj bele élelmet, süteményeket és bort,
mert sötét zuhanás vár rád a megsemmisülés árja felé.

VI

Fokozatosan hal meg a test és a remegő lélek
alól kimosódik a föld, ahogy emelkedik a sötét ár.

Jó a halálunk, jó a halálunk, mindannyiunk halála,
semmisem fogja megállítani bennünk a halál áradatát,
és nemsokára kicsordul a világra, a kinti világra.

Jó a halálunk, jó a halálunk, fokozatosan hal meg a testünk
és elhagy bennünket erőnk
és lelkünk csupaszon reszket az ár fölött a sötét esőben,
vacog életünk fája utolsó ágai közt.

VII

Jó a halálunk, jó a halálunk, egyet tehetünk csak,
legyünk készek a halálra, építsük meg a halál
hajóját, hogy elvigye lelkünket a hosszú, végtelen útra.

Pici hajót, evezőkkel, kis edényekkel,
és élelemmel, s mindazzal a felszereléssel,
mely a távozó lélek számára kész van és megfelelő.

Bocsásd csak vízre a hajót, most, mikor meghal a lélek,
és útnak indul az élet, bocsásd a vizekre a törékeny
lelket a bátorság törékeny hajóján, a hit bárkáján,
legyen vele az élelem és legyenek vele a lábosok és fazekak,
s a tiszta fehéreneműk is,
bocsásd a fekete pusztaság árjaira,
az elmúlás vizeire,
a halál tengereire, ahol csak a sötét vitorlába
kap a szél, mert már nincs semmiféle irány és nincs kikötő
sem.

Nincs kikötő, nincs hova menni,
nincs más, csak a mélyülő sötét, mely egyre feketébb lesz,
feketébb a hangtalan és csobogás-nélküli áradaton,
a sötétet is egyre sötét veszi körül, alant és fönt,
minden oldalon egyre tökéletesebb sötét, semmiféle irány
nincs, magában van a kis hajó a vizen, mégis elindult.
Nem látja a szem, mert nincs is ott szem már.
Mégis elindult, mégis elindult, de azért
van valahol.
A Seholban.

VIII

Minden elindult, a test is elindult,
teljesen elmerült, nyoma sincs, nyoma sincs már.
A fönti sötétség épp olyan nyomasztó, akárcsak a lenti
sötét,

közöttük imbolyog
a kicsi hajó.

Ez a vég már, ez a megsemmisülés már.

IX

És mégis az örökkévalóságból a sötétben
egy fonál elválik a többi fonáltól,
a láthatár egy fonala,
mely haloványan derengeni kezd a sötétben.

A képzelet játéka talán? vagy magasabbra
száll a derengés?
Ó várj, várj, ez a hajnal,
hogyan visszatérj a megsemmisülésből
az élet útjaira, micsoda kegyetlen hajnal ez itt!
Várj, várj! Sodródik a kis hajó
a hajnal halálos, hamu-szürke
habjai árján.

Várj, várj! más színek is jönnek, a sárga
és mily különös — ó, dermedt, halovány lélek — a rózsza
pirossa.
A rózsza pirossa árad és kezdődik minden előlről.

X

Visszahúzódik az ár és a test, mint kopott tengeri-kagyló
kibukkan a vízből újszerűen és gyönyörűen.
A hajócska repül haza már, botladozva, megingva
a rózsaszín áradatok habtaraján,

s a törékeny lélek a házba újra kilép
s a szívet belengi a béke.

Újra lebeg a lélek, újjászülte a béke,
a megsemmisülés nyugalma megint.

Ó, építsd a halál-hajódat. Építsd mielőbb,
mert szükséged lehet rá.
Mert ami vár rád — az a megsemmisülésnek az útja.

SIGFRIED SASSOON

ELALVÁS KÖZBEN

Nyugvóra tért a ház, hangok hullámzanak csak:
lábak neszeznek és ajtók halkan csukódnak:
mindenki ásít, csak óránk tikktakkja éber.

Kint most az éjszakában ősz-szagú homály van,
halkan suttogó fák — s a park túlsó feléről
kutyák vonítanak, hangjuk csengő harangszó:
s a hold előtt tudom, hogy felhők játszadoznak:
mely röten kel fel éppen. Kócsagok civédnek
a tó mellett, és huhogó baglyok libegnek
az erdőkből az éré zabtáblák fölé.

Aludni vágyom: a gondoktól messze úszom,
s álom-szerű napom tovább építgetem:
zene szólt... lent egy ragyogó fehér szobában,
valaki dalt dúdolgatott egy katonáról,
egy-két órája tán s a dal majd nemsokára
már régi: „*tegnap éji*” lesz és most a szépség
suhan át lelkemen, tűnt húrok szelleme,
mely annyi fényt gyűjt össze mindig álmaimban,
hogy volt bajtársaim arc-éle villan egyre:
itt is, meg ott is egy-egy napsütötte arc.

Már félig álomban ... kutyák ... és kócsagok ...
szeptember kint az éjben ... az ismert világ ...
minden halványul ... és boldog békébe ringat ...

HALOTTAS ÁGY

Szunyókált, érezvén: a csönd hogy tornyosul
körötte, mozdulatlanul, szilárd falakként —
vízként hullámoztak a sárga fény-nyalábok,
emelkedett-rezgett az álom szárnyain, —
nyugalom, csönd, — s halandó partjait bizony már
csókolták a halál sötét hullámai.

Valaki egy pohár vizet hozott neki.
Kortyolta engedelmesen, nyögött s a bíbor
homályon át az éjbe süppedt, elfeledve
sebének fájdalmát, bódító lüktetését.
Víz-víz: nyugodtan sikló zöld a gát fölött;
víz-víz: egy napsütött fasor, hol csónakázott,
madárhang, partról vízbe bámuló virágok,
sok-sok színes nyári lárma, ahogy suhanva
vezett boldogan. — Sóhajtott és aludt.

Künn örködött az éj s egy-egy vad szélrohamban
meglebbent a csipkefüggöny, dagadtra fújva. —
Éj. Már vak volt. Egy csillagot se láthatott
ragyogni fent a kóbor felhők szirtje közt,
s furcsa fényfoltok: zöldek, rótek, bíborak
vibráltak és fakultak szendörgő szemén.

Eső; hallotta, mint csobog az egybeszótt
hűvös zenén s az éji illaton keresztül,
langy eső a rózsán, erdőket áztató
frissítő záporok, nem mennydörgés között
söprő eső, de békét csörgedeztető,
az életet lassan és lágyan elmosó.

Megmozdult, oldalra fordult, s a fájdalom, mint
éhes tigris ugrott rá: megragadta, tépte
homályos álmát — éles karmokkal, fogakkal.
De valaki állt mellette, és nemsokára
már csak reszketett, mert a rossz elmúlt felőle
és a Halál csak állt ott és tűnődve nézte.

Fényt-fényt! sok-sok lámpást és gyúljetek köréje.
Adjátok néki szemetek, s vért is, hogy éljen.
Keltsétek fel: még megmenthetitek talán.
Ifjú; a háborút gyűlölte, nem lehet, hogy
elpusztuljon, ha vén kegyetlenek tulélik!

De a Halál így szólt: „Ő kell nekem.” S az ifjú
elment és akkor nagy csönd lett a nyári éjben,
csönd, csönd és nyugalom és álom fátylai.
S aztán, messze-messze ágyúk, puskák dörögtek.

EDITH SITWELL

UTCAI DAL

„Egy óráig szeresd szívem, de egy napig a csontomat —
a csontváz mosolyog, hiszen övé a holnap:
de az ifjak szívei most a halál homályos kincsei
s a nyár olyan magányos.

A bánatos napot s árva fényt csak vigasztaljad,
jöjj, jöjj, miként az éj, mivel szörnyű a nap,
mint az igazság s a haldokló fény csak a csontváz éhségét
mutatja —
békére vágyik ott a hús alatt, mely nyári rózsaszín.

Jöjj a halál sötétjén át, mint hajdanán az ifjúság
ág-lombjain keresztül, át árnyak között, virágos kapukon
át,
mik az Édennek kapui, nézd a szegények éjszakáin
a hazátlanoknak meg sem született városát.

A város utcáin sétálsz, hol az Ember riasztó árnyát
vörös szegéllyel vonja be a nap s változtatja alakját, mint
Káin,
elegáns, mint a Csontváz, s hajlékony, akár a Tigris,
a bölcsessége kortalan, s ügyes, mint a Majom.

A szívverése kalapácsütéssé változik:
a szegények temetőjén hangzik, hol új világ emelkedik
a csontjainkból és dögmadár-napok lármáiból —
te vagy a békém, éjszakám, —

a fogantatás és a nyugalom, a vigasztaló sötét
szent éje, hol egyenlő minden ember, — mind: a rossz s a jó,
s nem külön nemzetség többé a gazdag és szegény,
testvérek ők, az éj ha jó.“

Mit hallottam, ez volt a dal; de néma ám a Csont.
A halott fény hívó hangját ki ismeri? —
Cézárét, ki szívét kőként előre görgeti,
vagy a hanyatló Atlasz terheit?

H A J N A L I D A L

Jane, Jane,
karcsú nádszál a szív egén:
csörgedezik újra a reggeli fény.

Fésüld kakastaréj fürtös hajad:
Jane, Jane, jöjj; várlak a lépcső alatt.

Az eső egyhangú fa-cseppköve
csöppög, csöppög a fénybe egyre le,

mint ismeretlen, magányos világ
visszhangja, most úgy hangzik ide át.

A csörgedező üres fény-elem,
csodává nem szilárdul sohasem.

a tompa esőnek visszhangja hol
agyad mélyébe be sosem hatol.

Ha megszilárdulna a fény ma itt:
látnád kertek el-nem-múlásait,

s kakastaréjt, mit nem szed senki le,
s fából virágot, mely kotlik vele.

A konyha mélyén meg kell gyújtanod
néhány rikító fényt, mik olyanok,

mint a sárgarépa s petrezselyem,
hol hajnali szél sír keservesen.

Hideg szélben kakastaréj hajad
sután lóg és a tejből kidagad...

Jane, Jane,
karcsú nádszál a szív egén:
csörgedezik újra a reggeli fény.

GYÁSZ ÉNEK SIRATJA AZ ÚJ VIRRA-
DATOT

„Az atomkor” c. ciklusból

(1945. augusztus 6-án, hétfő reggel, negyed kilenckor)*

Szívemhez kötözve, mint a kerékhez Ixion,
szívemhez kötözve, mint a kereszthez a Lator,
Krisztus és a Semmi között függök — amelyben elveszett
a világ

és az Inség utcáiból egyre a Kisértet Napot figyelem.
Az Ember szívének Kisértetét... a véres Káint,
az Ember még gyilkosabb agyának szikráit,
a még Nérónál is vérengzőbbet, mert megfogamzott a
szívében

Föld-anyja halála és föltépte
a méhét, hogy betekintsen oda, ahol megfogamzott egyszer.

De az emberek nem gyászolnak könnyes szemekkel,
mert hiába volnának könnyek, nincsenek szemek,
minden szem vakságra vettetett,
mint akkor, mikor Krisztus született.

Anyá vagy gyilkos, életet-adó, vagy elvevő —
most már minden egyre megy!

Valaha volt egy reggel, mikor még fiatal volt
az Égi Fény. Megjelentek az első Gyönyörű Teremtmények
a forrásoknál és elképzelték minket, kikben nem lesz semmi
vétek.

* Ezen a napon dobták le Hirosimára az atombombát.

T. S. ELIOT

PRELÚDIUM

A téli est: sült-marha-szag
s az átjárókban lengedez.
Hat óra.
A füstös napnak csikkje ez.
Lábadnál minden oldalon
levél halom,
mit zápor úz — merő szutyok.
A grundokon ujság lebeg.
Zápor kopog
redőnyök, kémények felett
s magányos konfláló dobog
az utca méla szögletén.
Itt-ott kigyúl a lámpafény.

W. J. TURNER

ROMÁNC

Tíz éves voltam, annyi tán
s volt egy tündér-hazám —
Csimborasszó, Cotopaxi
várt mindig ott reám.

Apám meghalt, testvérem is,
csak múló álmok ők —
s álltam, hol Popokatepetl
a napban tündökölt.

A Gazda hangja tompa volt
és lassan este lett —
Csimborasszó, Cotopaxi
elloptak engemet.

Arany nagy álom szállt reám
dél tájt és estidőn —
hol fénylő Popokatepetl
uralkodott dicsőn.

Arany fiúcska jött velem,
de néma lett a szám —

Csimborasszó, Cotopaxi
bilincse hullt reám:

Bűvölve csak bámultam őt,
szőkébb volt, mint a hold —
ó, fénylő Popokatepetl
varázsod rám hajolt:

fakó álom az élet itt
s már föl nem ébredek —
Csimborasszó, Cotopaxi
ellopták lelkemet!

OSBERT SITWELL

A VAK UTCAI ÁRUS

Ó, mennyi nap állok magamban itt,
a sarkon és nem láthatom soha
kis pléh-tálcám kirakott áruit,
mert szememen a vakság hályoga!

Hányszor elátkoztam az éjszakát,
mikor születtem én. S szemem feléd
hányszor kúsztattam vak sötéten át
Nap, hogy legalább rám villanj! S az ég,

mikor áprilisi záport zenélt
rügyes ágakra első reggelén —
vagy virág-szagu volt a május-éj:
csak átkoztam, hogy megszülettem én.

De most megköszönöm, s boldog vagyok,
hogy a mai napot nem láthatom:
a nyomorék és bús, vén ifjakat,
a csonkulást, az égést arcukon;

sem azokat, kik mérszárlásokon
vénhedtek meg hasasra hívva és
vértől-aranytól zsíros arcukon
felbuggyan most a bíbor nevetés...

HAGUE-NÉ ASSZONYSÁG

A vén Hague-né asszonyság,
 a kertész hitvese,
 nem volt mindennapos jelenség.
 Úgy látszott, mintha mindig
 árvácska,

kankalin

s primula-dombon állna.

Az északi tavasz kék szeme ellen védekezve
 nehézkesen trónolt e mintás muszlin-szépség
 rögök, sávok, pettyek, tigris-csíkok között
 s csak úgy dagadt a kötelesség szent eszméitől
 jól-megalapozottan,

reumásan.

Thatch-né asszonyságról,
 X Lord kertészének nejéről
 — ha Lordnak hívhatjuk egyáltalában —
 sajnálkozva mondta,
 hogy ostoba, városias — hogy is nevezze Hague-né.
 — Igazán, nem szívesen mondja mindezt,
 nem is tudja, hogyan nevezze:
 talán olyan két balkezesnek?

S közben minden kis kökőrcsin és kankalin
 rábámult és bólongott is hozzásimulva,
 s a moha is szívesen felkuszott
 volna vaskos lábaira,
 s a zuzmó is szívesen
 kristályosodott volna tolszerű alakban
 felkúszva roppant ágain.

Mikor nem e virághintette dombon állt,
akkor Hague-né asszonyság ajtajának
keskeny keretfái között szorongott,
kitöltvén termetével azt örök időkre.
Az alak és a keret keskeny rései
között a friss kenyér
fanyar falusi illata
lebegett kifelé:
a sövénynek ez csak egyik virága volt,
amit Hague-né asszonyság ültetett.

Mert Hague-né asszonyságnak nem volt gyermeke,
s így bölcsen fölshabdalta életét
saját-készítésű sövényfalakkal,
hogy átbámszkodjon fölöttük,
egy ökör bájával,
jóságos orral, jóságos, nyílt szemekkel
széles arca mélyén.

Mert

Hétfő a Mosás napja volt,
Kedd meg a Sütés napja volt,
Szerdán Alfréd mindig korán ebédelt,
Csütörtök újból a Sütés napja volt,
Pénteken sok dolga volt, nagyon sok dolga volt,
s ha Szombat volt, már jött a másnap, a Vasár-
[nap,
fekete szatén-keblek és rajta bross.
meg főköttő és Biblia.

De ez nem minden ám:
volt még több más, csodálatos sorompó:
például az Eperdzsem júniusban:

októberben meg a Szeder-zselé —
mivel minden gyümölcs újabb sövényt jelentett
Hague-né asszonyság napjai kertjében.

A sövények tették biztossá Hague-né életét:
minden mosás és foltozás, sütés-sorompó
torlasz volt, mit a félelem
s a magány ellen emelt.
E végtelen, e messzi távlat
— a hét, a hónap és az év —
látszott a keskeny réseken
az ajtó közt s közöttte,
ahogy a bejáratban állt,
mely keskeny volt, mint egy koporsó.

Ó, ki tudná Hague-né asszonyság bájait leírni,
mint Noé felesége Botticelli képén,
fák és gondolkodó virágok, zöld szelek között —
Picasso átmázolta Rousseau-arckép —
vagy nyári borzadály
pocsolyák, exotikus virágok és fenyők
tapétáján keresztül?

Ahogy rég Daphné fává változott,
Hague-né asszonysággá egy ósdi szilfa változott:
vastag törzs, — falusias méltóság —, széles karok.

SACHEVERELL SITWELL

SZÖKŐKUTAK

Az éj világos, tiszta, mint sokszor csiszolt ezüst.

A Csönd — a Halál köpenye — átvetve fekszik
a dombok póré vállán.

Halk lüktetések és neszek

— melyek olykor morajjá nőnek, majd elcsöndesed-

[nek —

az éjt megtöltik rettegéssel és titokkal.

A szökőkútak édes-hangú fecsegése
fuvolaszót, halk hangokat vegyít az éjbe.

A faragott fejek szenvednek és zokognak —

bár nevetésbe hajlanak, a szájukon

félig elfelejtett dalok lebegnek,

szeretnék elfeledni, hogy valaha is nevettek, —

hogy nevettek, amíg fülükbe eljutott a Föld

mélyének titka, visszhangként remegve.

A félig elfeledt dalok —

a visszafojtott bús nevetés-áramok

a gyermeteg víz sugaraival zizegve

szöknek elő a vésett álarcok mögül —

mert ez mégis csak a víz születése;

és vígan dalolva
szökken a világba
és vándorol szüntelenül
ékszeres völgyei között a tengerig,
dobok pergéseként görgetve medre mélyén
a kagylók és kavicsok seregét.

A víz végnélküli érvei szűnnek:
néhány csepp lezuhan, szétfroccsen a márványlapokon:
egy Szultán a kincseivel meg akarja
nyerni szerelme kegyeit,
eléje pergeti sok zengő gyöngysorát és
gyanakvó könnyeket zokog elébe —
de jaj, hiába, mert nem kell a lánynak.

RIO GRANDE

Ahol folyik a Rio Grande, ott
nem táncolnak saraband-ot
a pázsitos parton, hol elringató ár suhog —
és nem dalolnak régi madrigált:
bús dallama az alvó szellőt nem riasztja,
a fák alusznak és a lomb nem ébred,
és nem zendít a csalogány panaszra —
de a városban áll a tánc, mindenfelé a téren,
a színes márványkockákon folyik serényen —
a tárt templomajtóknál, honnan fény zuhog ki,
mikor fölzeng a nagyharang zenéje,
míg lenn a folyó kezd mellé lágyan susogni,
a lány braziliai éjen át.

A Comendador és az Alguacil éles szavát
 lóháton ülve, toll mögül, vad trombitákkal adja közre,
 — akár ha egy madár éles csőrével ott körözne —
 csípős szélként a lombon át — s úgy fénylenek,
 mint állócsillagok, mint szikrás kék tüzek,
 fénylő páncéljaikban, tűzszín tollaikkal,
 fáradhatatlan, míg a többi arca fáradságba villan.
 Zsibongó utcái elhagyottak, a város hallgatatag,
 de a téren táncolnak serényen, zeng-zúg a zenekar,
 csend nyújtózkodik a várostól a folyóig,
 s a víz hangos zenéje
 lesz urrá mindenben
 s a saraband dallama,
 mely fürgébb, mint a madrigál,
 mint a folyó és vizesése,
 egymás dalába átfonódva száll,
 ahogy a Rio Grande a tengerár felé zúg.
 E félsós hullámok fölött
 zeng a marimba dallama
 — de hangosabb a kurta dob, —
 a plectum és az üstdobok,
 baljósan zeng és komoran,
 mind-mind,
 mint egy réz-hang-folyam.
 A Sós tenger-ár fölött
 árjuk hőmpölyög —
 alatta hajók horgonyozva
 hallgatják a brazil eget
 olvadozva,
 mit déli szél lebegtet
 lassan, ringatón,
 s vadságukat lecsöndesíti
 a dallam, mely köztük lebegve lengedez.

CECIL DAY LEWIS

SZONETT

(Ó álmok, ó célok c. sorozatból)

Utazni, mint madár és nézni, nézni könnyedén
roppant kőistenek homokba süppedt romjait —
tengert, ahogy álmában a parttal ölelkezik;
újra kezdeni, s túllépni az Idő peremén.
Megülni, mint madár, rezgő őszök és csillagok
virágos gallyain, az állandóság szobraként,
s tovább, tovább lebegni egy öböl tükrös vizén,
hol néhány vad hullámörvény csüggedten háborog.
Ezekre vágyunk. Jaj, vakon röpül minden madár,
beköti szemét a komorárnyú Rendeltetés,
a röpte nem hagy nyomot az üveg-nyugalmon és
egy kosárnyi szélben hamarosan otthont talál.
Mik vagyunk utasok? utunknak rabjai csupán:
megülünk, de csak piheként — az Idő folyamán.

W. H. AUDEN

MUSÉE DES BEAUX ARTS

Ami a szenvedést illeti — nem tévedtek sohasem
a Régi Mesterek: emberi összefüggéseit
mennyre értették! Hogy míg valaki szenved,
egy más valaki éppen eszik, vagy ablakot nyit,
vagy sétálgat únottan-kényelmesen;
s hogy míg tisztelet-tudóan várják az idősek
a csodás születést, közelükben mindig van néhány
kölyök,

akik — mitse törődve ezzel — kint időznek
az erdő szélénél, s a befagyott tavat keresztül-kasul
szelik,

s nem feledték azt sem el sohasem,
hogy a szörnyű vértanúság pillanata
is valahol egy félreeső zúgban történjék, valami mocs-
kos helyen,
ahová a kutyák járnak kutya-életükkel és ahol a hóhér lova
ártatlanul bóklászik egy fa mögött.

Brueghel *Ikarusz*-án például mennyre elfordul minden
nagy-nagy nyugalomban
a szerencsétlenségtől: pedig a szántóvető hallhatta, hogyan
csobban

a víz, hallhatta, hogyan sikong elveszõn egy közeli
hang —
de mindez neki nem sokat jelentett; s a nap is csak ontotta
aranyát,
— akár elõtte, — a zöld vízbe veszõ alabástrom-
színû lábakra s a drága hajó — melynek látnia kellett
a láthatáron
valami nem-mindennapit: hogy az egebõl egy fiú lezu-
hant, —
mert megvolt a maga célja — egykedvûen vitorlázott
tovább.

LOUIS MACNEICE

AUGUSZTUS

Az idő redőnye — míg szüntelen sötétedett —
messzeűzte a május és a bodza habjait —
s akárcsak eddig minden évben — rá most döbbenek—
kijátszottak megint, megint a tarka hónapok.

A természete szerint színpadias értelem
napjaink kis világára rányomja bélyegét —
képről képre ugrunk, és nem tudjuk követni így
az élő ívelést, amely ugyanaz szüntelen.

Míg a fűnyíró-gép le s föl mozogva énekel
eltűntetvén élénk-zöld forrásait a gyepen —
én, mint Poussin, magunkból csendszótt ünnepet kötök
s a bogarak s gépek minden zaját beszüntetem.

El-nem-csúszó virágfüzérek tarka láncá leng
színpad-szerűen (tán örökre) mindnyájunk fölött:
felcicomáz téged és engem és a kert
kő-istenét és az ugyancsak kő-arcú Időt.

De mindezt egy dilettáns hazudja csupán:
az Idő arca nem kő; szárnyai nem mozdulatlanok, —
halott értelmünk vágyódik az idő halála után,
mert nekünk kísérteteknek, a dolgok nem tapinthatók.

H Ó

Mesebeli lett a szoba — a nagy-nagy erkélyablak
bent lazac-színű rózsáit hullatta, kint fehér havát —
némán, össze-nem-illően és párhuzamosan:
váratlanabb, mint hisszük, a világ.

Őrült, ó, sokkal örültebb, mint hisszük, a világ,
s többértűbb, helyrehozhatatlanul. Egy mandarint
meghámozok, megízlelem s kiköpve magjait,
érezem a dolgok sokféleségének mámorát.

És bugyogó hangon lánkol a tűz, mert a világ
vidámabb s gonoszabb, mint ahogy véli egy kölyök.
Szemekben, fülekben, tenyerekben s nyelvek hegyén
üvegnél valami több van, a hó és a rózsák között.

STEPHEN SPENDER

A Z E X P R E S S Z

Az első roppant lihegésű fujtatás után,
— dugattyúi komoran megremegnek — nesztelen,
mint egy suhanó királynő, útnakiramlik.
Büszkén és tartózkodóan, közömbösen
halad el a külvárosi házak tömbjei közt,
elhagyja a gázműveket s a temetőt is, hol
a halál kőbefaragott tömör feljegyzései állnak.
A városon túl kiér a tágegű szabadba,
ahol, gyorsítván iramát, titokzatos lesz,
mint a derűs nyugalmú hajók az óceánon.
S ekkor dalolni kezd — előbb szinte hangtalanul,
majd zengőbben, végül egy dzsessz-zenekar örületével
fujja a fülsiketítő alagutak, fékek, millió csavarok
s a kanyarokban sikongó roppant füttyök dalait.

És újra meg újra elismétli könnyedén, légiesen,
szárnyaló kerekai jókedvű dallamait.
Gőzfelhőket bodorítva rohan pályája fémes
tájain át, vad örömök új idejébe,
hol a sebesség különös formákat okád ki ágyúk
torkaiként: széles kanyarok, ügyes párhuzamos vonalak
sokaságát.

S aztán, valahol Edinburgh vagy Róma mögött,
túl a világ taraján, belefűródik az éjbe,
hol már csak foszforszerű, gyenge, áramvonalas ragyogása
fehérlik a bukdácsoló dombok ívei közt.
Ó, mint egy lángcsóvás üstökös, úgy száguld vad révüle-
tében,
zene-hálókka a testén, — melyhez semmiféle madárdal —
még az ágakon mézes rügyeket serkentő sem lesz sohasem
hasonló.

GEORGE BARKER

A KAMASZ ÉS A FELNŐTT ALLEGÓ- RIÁJA

Mesés, csodás idő volt épp: a dombon át
Altonba mentem el — virággal illatos
szelek szaga burkolt, sétálgattam, miként szent
Kolumbusz Kristóf a tenger hullámain,
nagy ünnepélyesen, csodára éhesen.

Ki tudja, ki voltam, nem ismert senki sem:
egy ifjú csak, ki hosszú kóborlásra indul,
lányokkal boldog, idegenekkel duhaj —
néhány dalt szeret; nem butább az átlagosnál —
mentem le a dombról s éreztem, hogy varázs jön.

Csodára éhesen egy hétfő reggelen
altoni dombokon, lápok közt kódorogtam,
mikor volt ez: ma, vagy egy éve már, öt éve:
e régi hétfő már sehogy nem jut eszembe.
Csak azt tudom: kísérte lépteim vidámság!

Mályvák és sziklák itt és rőt rózsák amott,
lejtettem köztük és tudtam, hogy nem csodák:
vak hernyóval a csíz és egy róka az erdőn
szállt, rohant idegesen előlem, de én
gonoszabb és ritkább, ritkább csodára vágytam.

Csak mentem így, mesés katasztrófákra lesve,
ugyan mi lesz, mi? — suttogtam — elrabolok majd
egy asszonyt feleségül, vagy király leszek tán,
alszom és megtudom: birodalmam az Álom?
Honnan ismerem meg csodám, ha végül eljön?

Aztán hosszú vándorlás, küzdelem, s ott voltam,
hová annyit vágytam: a világ vad szelében,
a dombtetőn és nem volt, nem volt másfelé
út, csak a völgy iránt — s csodát itt sem találtam,
csak bánatot, hogy nem találtam meg csodámat.

És kutatni kezdtem, a csíz volt-e, a hernyó,
a mályva volt-e, a virág, a sziklabérc,
vagy tán az álmom: férfiakról, asszonyokról —
melyik volt közülük csodám? Az volt, mikor
a dombtetőn álltam a világ vad szelében.

A világ a csodám — ahol a szél: miként
a szél úgy fú és vándorol; ahol a szikla
szikla. És hússá vált álom a férfi, asszony.
A dombomról lenézek: és erdők mögöttem.
És az Idő: tengerek káosza — alattam.

NEMZEDÉKEM BÁRMELYIK TAG-
JÁNAK

Mire is emlékeztek? — Nyári reggelekre
Richmondnál, egy leánnyal, lent a folyó mellett,
s míg ajkaitok suta csókokat raboltak,
ott röhögött a Történelem a bokorban.
Bár szívünkig ért volna intő kacagása!
Tükörbe néztél: mi verődött vissza onnan,
mint a fájdalom, mely gyöngyszemek mélyén reszket?
Szörnyű teuton-módszerek szerinti holnap,
hogy emlékek-láncolta multunk meggyalázza.

Minden csókunkban jövődő fegyverek értek,
s őrzöngő szavainkból sárkányfogként villant
ki a fenyegető halál: s ha jött egy ünnep,
jártuk vígan a táncot; s benned hittünk, Élet,
de karjainkban csak a halál ringyói voltak,
kik mára virradóan ágyunkba feküdtek.

DYLAN THOMAS

VOLT IDŐ...

Volt idő, mikor hegedűjűkkel a táncosok
Fel tudták tartóztatni a gyerekek gondjait?
Ó, volt idő, mikor még tudtak sírni könyveken,
De bizony mindent kikezdték az idő férgei.
Az ég boltjai alatt életünk bizonytalan.
Az életben az ismeretlen a legbiztosabb.
Akinak nincsen karja a fényreklámok alatt,
Annak keze a legtisztább, s kinek nincsen szive:
Csak azé nem fáj — s így csak az lát tisztán, aki vak.

FÜLEK HALLJÁK FENN A TORONY- BAN

Fülek hallják fenn a toronyban,
hogy az ajtón kezek dübögnék,
szemek látják a házoromról,
hogy kezek a záron matatnak.
Elhúzzam-e hát a reteszt most,
vagy halálomig itt maradjak —

— idegen szemnek láthatatlan —
fehér házamnak börtönében?
Kezek, mit hoztok: mérget vagy bor-ágot?

Túl, túl e szigeten, amelyet
a hús vékony vize határol
és a messzire nyúló csont-part:
a szárazföld van: hang nem éri,
sem gőgös dombjait az emlék.
S nem zavarja meg repülőhal,
sem madár e sziget nyugalmát.

Fülek a szigeten hallgatják,
hogy tűzként lobog el a szellő,
szemek a szigeten látják, hogy
az öblön túl ring egy hajó-raj.
Fussak le gyorsan a hajókhoz,
hajamban a sziszegő széllel,
vagy halálomig itt maradjak,
egy tengerészt sem üdvözölve?
Hajók, mit hoztok: mérget vagy bor-ágot?

Kinn az ajtón kezek dübögnek,
az öblön túl ring egy hajóraj,
eső hull palákra, homokra.
Nyissak ajtót az idegennek,
és a tengerészt üdvözöljem?
Vagy halálomig itt maradjak?

Idegen kezek s hajók rakománya:
mit hoztok: mérget vagy bor-ágot?

SIDNEY KEYES

A GREENWICHI CSILLAGVIZSGÁLÓ

Hagyma-alakú kupolájában ott az értelem
s a csillag-fényű bölcsesség bonyolult világa,
— olyan, mint Coleridge feje; melyben számtalan
talányos sor lézengett — tele van különös műszerekkel,
s egy mozdulattal mindez működésbe léphet. Korongok —
drótokból szőtt szervezet, önmagábanélő.
Vaskos betonpilléren áll s nem néz sosem
a folyóra, melyen rajzik lent az élet, nem figyel
a darukra sem: — mind-mind egy-egy csápos gép-bogár —
sem a dokkban lassan úszó kémény-táborokra.
Modern kacsalábakon forogva, mélyen elmerül magába —
a tér s idő kérdéseit kutatja és nem ér fel
hozzá gyerek-kacaj a parkból, sem pedig madárdal.
A maga módján ő is él: tűnődve áll
roppant talapzatán, — bővölten,
mint egy holdkóros, ábrándjai, szám-milliói közt.
De ha jó az éj, fölébred: vak szemhéja nyílik,
nehézkesen pislog a messze hold felé
s egyetlen dülledt teleszkóp-szembogarába
belefér az ég, az éj minden csodája.

WILLIAM WORDSWORTH

(Egy halotti maszkra)

Miért e gyász? hiszen csak épp elment haza,
a tarka völgybe le, vagy sziklaormokon
áll, kőszirtek között, vagy messze zeng szava
s kavicsok közt görög, hisz ismét kisfiú.
Nem hal meg, nem enyészik el sosem,
és élni fog túl, túl minden koron,
bár most a hír vas szarkofágjában pihen
a csontja, de felkel, a nyári szél ha fú
s a dombok oldalára megy pihenni
a felhők, felszántott földek közé.
Viharos nap volt ő; és gránit-csúcs, ezernyi
eget mutatva — s nézd: a bérc tövében
szavak virágzanak, mint kikerics erdők ölén —
halott-fehér a völgy, s vad csontos arc az ég, fenn.

JAN VAN NIJLEN

T Á J K É P

Több karcsú nyírfa állt ott mozdulatlan:
kék tenger mentén, bíbor őszi láng.
És hangtalan az izzó alkonyatban
levél-raj szállt az arany légen át...

Csendes volt minden... Csak szárnyak zaját
tükrözte s madarak dalát riadtan
a táj, ahogy a fényben úszó fák
fölött vonultak lassan a magasban.

S aztán éj jött, daluk megbontani.
Szél járt, a víz tompán beszélt a parthoz,
kékes-sárgán csillant egy esti csillag,

s a nádak közt, melyek zizegve ringtak,
kirajzolódtak, metszetként, a markos
halászhálók lágy japáni árnyai...

A RÉGI DAL

Mint virág, mely kibomlik éjszaka,
látom, amint felszáll a szűzi reggel:
csupasz bokrok mögött kék ég lebeg fel, —
fekete ágak, felhők aranya.

Déli szél van. Ring a cseresznyefa.
Kitárult sok virág az éj szavára.
Rí szüntelen egy rigó fuvolája —
és zeng egy gyermek édes-bús dala.

A fuvolaszó s a dal hirtelen
felébreszti a honvágyat szivemben —
hálód, föld, megfogott most újra engem,
szerelmes hangodhoz hajlik fülem . . .

Szívem még engedelmes hangszered:
magát dalodban újra megtalálta,
emlékei közt ficáncol vidáman,
s felismervén a hangod: megremeg . . .

A KALITKA

Utazni mindig menni-menni vágyom
Fütyül a kikötőben a hajó
Kardvirág áll a kávéházi vászon-
Terítón ősztájt fehér mint a hó

A rétek zöldje napról-napra mélyebb
A tar mezőkön vad vihar süvölt
Kék színe van az encián szemének
Fecskék köröznek a torony fölött

De bűvölet rak láncot szárnyaimra
Mennék s bilincsbe verve már a vágý
Mi vesz körül? mi vesz? talán kalitka?
Hol a zár? s ki nyitja ki ajtaját?

A MEGTÉRŐ VÁNDOR

Fáradt vagyok. A késő esti fényben
megállok még azért a dombtetőn.
Le, a falu felé az út sötétén
kanyarog, a homályban elveszön.

Mivé lett, mivé a régi világ itt?
Idegen minden, s mégis ismerős...
Vállam mellől egy másik váll hiányzik:
vágyam-értő, törékeny és erős.

S jaj, vén koromra is magam maradtam:
nem kötnek semmiféle kötelek —
Egy tölgyfa int: szívem repes riadtan:
itt játszottam hajdan, mint kisgyerek...

A R I G Ó

Rigó szólt a tavaszi égen,
élveztem fáó énekét —
nem érdekelt a fagy s a szél sem:
a harmat, a hó, a sötét.

Egyhangú, tiszta dalokat
hallok most a kertből naponta:
szerelmesek bolyonganak
és már barnul a szilfa lombja.

Nagyobb most szívem bánata,
fájóbb a tépő téli szélnél —
mert ki mereng a múlt vizénél,
az már boldog nem lesz soha.

KAREL VAN DE WOESTIJNE

A MOGYORÓ VAGYOK

A mogyoró vagyok. Fakó, puha kis állat
lakott szívemben, és rágcsálta falait.
Keresztül fúrt sok láthatatlan fürge járat:
üresség lettem, mely nem kérdez s nem panaszkodik.

Hagytam magam. És bensőm szerte-dúlva
e nem-látható kukac felfalta szívemet.
Azt hittem, mit sem rejt már testem barna burka:
de megkopogtat most egy gyermek játszi ujja,
s a Semmi zeng bennem! zengek! énekelek!

GYÁSZDAL EGY IFJAN ELESETTÉRT

Bolondos, víg éjszaka virraszt a szobámban —
de ki tiltja meg nekem, hogy ne legyek szomorú?
Fölöttem csillagok ezre támolyog
s a föld és a füvek bágyadt illata kábít. —
S ahova vonz engem a lámpa, a fénnel együtt nő a szo-
rongás

a szivemben, de csábít az éji sötét is, a bolondos enyhet-
adó.

De ki tiltja meg nekem, hogy ne legyek szomorú?

A falak meredekek, csupaszok, sápadtak a fénytől, a
csöndtől

itt körülöttem.

Rám várva hevernek itten a könyvek, hiábavalóan,
s vár a fehér papiros.

S ahova vonz engem a lámpa, izzik a fénye, mint a
szorongás

bennem, izzik a fénye, mint lobogó szivem is.

Dalolnak a lángok, ahogy fájó szivem is dalol, épp
fel akartam a dalt a fehér papirosra jegyezni,
de csábítasz éjszaka, csábítasz, te vidám, epedő éj,
csábítasz engem ...

És számtalanul sok mécsecske lobog itt e világban,
és soha ég nem volt ily csodaszép, mint ma éjjel az ég ...

Az ablakfélfának nekidőlve

szobám elhagyatott, dermedt, szomorú —

érzem, hogy símogat a húsító fuvalom —

érzem a csaknem fojtogató illatokat, cirogató ölelésük,

levegőt, egek, istenek, ó levegőt!

Sápadt az arcom, akár a tiéd, éjszaka, téged tükröz az
arcom

és sáppítja talán még szürke-fakó bánatom is ...

Láttam ahogy lezuhant.

Mint a viharfelhőkből a sirály,

ha a szárnya széttört a viharban:

egyik szárnya még hátracsapódik s csüng bágyadtan a másik

és körbe-körözve zuhan le a tenger habjaiba ...

Ilyen volt az ő zuhanása is éppen,

amint hátrahanyatlott.

Nem ömlött belőle a vér, csak ajka körül egy patakocska

eredt, rámmeredt a szája: sötét ibolyák ilyenek,
s nyitva volt a szeme, e derűs viola-láng.
S mikor már halovány orra körül kékültek a ráncok,
rettenthetetlenül szép volt sápadt homloka még.

Elesett —

széttárt karokkal a szárnya helyén,
két tenyere kéregetők módjára begörbült,
zekéje ziláltnan bugyolálta meredt testét,
s ólomként a cipője nehéz volt.

Egy asszony így szólt: „Vegyétek le róla a sapkát.”

A verejtéktől izmosos volt s ragyogott a haja,
s a hideg verejték alatt feje még nem hűlt ki egészen,
s ahogy próbálták fölemelni a testét,
lehanyatlott feje mellére, mint a gyümölcs...

Ki tiltja meg nekem, hogy ne legyek szomorú?

A szobám üres és csöndes, ahol meg akartam ... akartam ...

Ó halhatatlanul-élő éjszaka, mily isteni szép vagy!

L É D A

(részlet)

Eurotasz, ki bonyolult futásban
szeltem gyorsabban át a hattyú útját —
S aztán Léda ...

A rőten izzó falnál
a meredek szirt, Tajgetosz. Ezüst-szép
bordák esti izzásától fakó
most Léda hó-teste. És magas, szép.
Halvány. Bizonytalanul áll a lábán,

az ingatag, mohlepte sziklatömbnél.
Harmat. A kő vág, horzsol és hasít,
és Léda vaskos combokkal magaslik,
ha lába megfeszül, kemény az izma.
A test merev.

Az este hömpölyög már,
emelve mellét, mely árad s apad. —
Sóhajt, szemét lehúnyva és szívébe
nap éget szikrázó rőt pecsétet . . .
Vajjon az álom, szép tündéri álma
valóságként átizzítja-e lényét?
Aztán: vizek porladnak és szipogva,
legyezve leng körötte egy lehellet,
tárul és zárul gyengéden sohajtva.
Félelme, mely egy villanó hunyással
átérezte ím az egész világot,
édes fájásban zsong el. És a szárnyak
vergődő csapdosása nyomja mellét.
Tikkadt szájában szomjúsága ébred.
Egy csőr tör át foga védőbástyáin,
s a hattyú prédájává lesz, aléltnan.

MAURICE GILLIAMS

ŐSZ

A nyár után ez aggok birodalma,
Bűnök epéiben a puszta ásít —
Kutyaszag van a tölgyeken rogyásig,
A falun kupola az ős harangja.

Cserépben méz reszket, fölötte rostély,
Amin egy kéz magát más kezébe fonja,
És csak forog a malomkő, csoszogva —
Az árokban porladni áll a kastély.

Csodátlató fiúk a szürkületben.
Apák halotti ágyain arany-csík.
A ködben a szülőház elhanyatlik —
Szerelem, ifjúság mind menthetetlen.

T É L

Olyan mező ez, hol anyák nem élnek,
Havazik és vakon dagad a láp itt.
A bokrokon a csönd remegve fázik,
Kúsza ösvényein a vak sötétnek.

De nem suhog halk bölcsődal semerre,
És békét nem hoz a tél-esti ének.
Nedves kutyák láncuk rázzák a szélnek;
A házba patkány-had hatol sziszegve.

Kerek kenyerek alszanak sötéten —
Szűkös élelem keserű inségben —
Amit a lélek panaszol a mélyben:
Elrejtí a holtak édes nevében.

THEODOR STORM

JÁZMINOS ÉJEK

Ott hegedű zokog, itt csend van, néma éj,
álmot lehel reám a jázmin sárga mérge,
s mindig rád gondolok: lényed bennem zenél —
a tánc vitt tőlem el, a nóták zümmögése.

Ó, nem, nem hallgat el, csak őrjöng szüntelen,
szász gyertya leng-lobog, száz húr sikong jajongva,
mindig új düh dobog, száll rá a táncosokra,
minden arc pírban ég, s te sápadt vagy, szívem.

Pedig röpít a tánc! Válladra ráfonódva
hagyod: öleljenek az idegen karok —
kereng fehér ruhád, mint egy virág szíromja
és szinte száll-lebeg tűnékeny alakod.

Itt egyre édesebb szagot lehel az éj
és egyre altatóbb a jázmin sárga mérge,
s bár nem vagy itt: lényed mindig bennem zenél—
a tánc vitt tőlem el, a nóták zümmögése.

MACSKASZÁMTAN

A mult tavasszal hőszin Eszmeraldánk
hat édes kis cicát hozott világra,
egy nagy, fehér, selyembevont dobozban:
hat Belzebúb-fiókát, hó-nyakékkal.
A vén szakácsnő — mert mind oly kegyetlen,
nem sok jóságot rejt a konyha mélye —
azonnal vízhalálra szánta mindet:
— hat hó-nyakékes Belzebúb-fiókát
akart megölni hát e szörnyű némbér!
De én, titokban felneveltem őket —
jóságomért hálás lesz még az ég tán.
Nőtt-nőtt e csöpp cicák édes csapatja
s felvont farkincájukkal megjelentek
egy nap a gyúródeszkán és a tálon
s a felbőszült szakácsnő ablakánál
rendeztek éjjel nyávogási versenyt.
Én persze, jóságomtól részegülten
figyeltem ezt, s csak úgy dagadt a keblem.
Egy éve már — s macskák a kis cicák mind,
s május van újra. Ó, kapj szárnyra tollam,
hogy — mit látok — le tudjam írni híven!
A házam minden egyes szögletében
kasul-keresztül macskák bölcsődéje.
Az egyik itt, a másik ott dorombol,
szekrényfiókban, vagy ruháskosárban —
mamájuk meg — jajjaj, kimondhatatlan! —
a vén szakácsnő lányos-szüzi ágyán!
És most mind, ó mind-mind a hét cicának
van hét — gondold meg — hét kicsiny cicája,
s mind Belzebúb-fióka hó-nyakékkal!

A vén szakácsnő őrjöng és e némben
bőszült dühét le most hogy csillapítsam?
mert vízhalálra szánt negyvenkilencet!
Ó, jaj nekem! fejem táncol bolondul —
jószág! most aztán elnyerted jutalmad:
de mit csináljak ötvenhat cicával?
És ötvenhatszor hét az mennyi vajjon...?
Meg ötvenhat! — mert annyi lesz jövőre...

THEODOR DÄUBLER

FORDULÓ

A magas hegyekben, ezüst-felhők között
a békémet s útamát megtaláltam.

Harangok zúgtak a völgyekben, daloltak a napban:
s az álmok pihenni tértek a nyárban.

Tengerek ködlöttek előttem, kék órák szálltak a
magasba,
kísérőül mellém adták az árnyam.

A hegyet belepte a magány, a sziklák közül kilépett a
bánat:

s mire eljött a dél: egyedül álltam a világban.

STEFAN GEORGE

RÁDKACAGNAK MÉG

Rádkacagnak még a hanyatló évben
a kertekből halkan az illatok.

Veronika fonódik észrevétlen
hajadba, ahogy a szélben lobog.

Ha nem is olyan gazdag és magas már,
a vetés még olyan, mint az arany,
s ha sápadtabbak is a virradatnál,
a rózsák rádköszönnek nyájasan.

Hallgassuk el, mi meg van tiltva nekünk,
s fogadjuk meg, hogy boldogok leszünk —
ha többé már nem is szabad megérnünk,
hogy találkozzon újból a kezünk.

HUGO VON HOFMANNSTHAL

NÉHÁNYAN BIZONY...

Néhányan bizony lent lelik haláluk,
ahol a hajók lapátja forog,
mások fenn állnak a kormánykeréknél,
felettük madárraj, csillagok világa.

Néhányan nehéz tagokkal feküsznek
az összekúszált élet gyökerénél,
másokra a szibillák, a királynők
kényelmes és puha székei várnak,
és ott ülnek bennük, otthonosan,
könnyű fejjel és könnyű kezekkel.

De annak az életnek árnya is áthull
a másik életre és árnyba borítja,
s a könnyűek élete összekötődik
a nehezekével, mint a földdel az ég:

rég-elfeledett hajdani népek
fáradtsága ólmozza be pillám,
s jaj, nem tudom távol tartani rémült
lelkemtől távoli csillagok zuhanását.

Mennyi sors szövődik párhuzamosan enyémmel,
de egymásba kuszálja őket a lét, —
osztályrészemül így több jut, mint egyszeri
életem karcsú lángja, vagy illanó zenéje.

RAINER MARIA RILKE

VÉGZETES, KESERŰ ÓRÁN

Valaki sír-rí most valahol a földön,
ok nélkül sír-rí a földön,
engem sirat.

Valaki nevet most valahol az éjben,
ok nélkül nevet az éjben,
rajtam nevet.

Valaki megy-megy most valahol a földön,
cél nélkül megy-megy a földön,
jön-jön felém.

Valaki meghal most valahol a földön,
cél nélkül hal meg a földön,
s néz-néz reám.

HERMANN HESSE

OLYKOR-OLYKOR

Olykor, midőn egy kis madár csivog,
vagy, amidőn a szél zizeg a lombban,
vagy egy kutya vonít egy távoli tanyán:
tűnődve üldögélek, némán, hosszan.

Lelkem a multba röppen, visszaszáll,
ahol valaha, néhány ezer éve
még testvérkém volt és hozzám hasonló
a kis madár s a szellő zizegése.

És a lelkemből fa lesz hirtelen,
és állat és felhőszírom, szemernyi.
Átváltozik s oly idegen, ha visszatér.
Ezt-azt kérdez. De jaj, nem tudok mit felelni.

TÓVATŰNŐ IFJÚSÁG

A fáradt nyár lehajtja szép fejét,
fakó képe ott úszik a tavon —
fáradtan ballagok, árnyam sötét
fák árnya közt vonszolgom.

Félénk szél fúj, borzong a nyárfasor,
az ég mögöttem bíbor-lángban áll —
előttem meg lassan ott bandukol
az alkony, a félelem s a halál.

Fáradtan ballagok, árnyam sötét,
s hátam mögött megáll az Ifjuság,
áll tétován, lehajtva szép fejét,
és többé már nem jön velem tovább.

FEKSZEM A FŰBEN

Hát mindez: a fényteli nyári mező
virágkáprázata és színpelyhe-pihéje,
a halványkéken feszülő égbolt, a méhe zsibongás,
hát mindez csupán egy elfelejtett isten
jajongó álma,
titokzatos erők sikolya csupán?
A hegy távoli csipkés körvonala,
mely szépen és merészen a kék égbe beolvad,
az is csupán csak görcsös fájdalom,
az erjedő világegyetem vad megfeszülése,

csak fájdalom, csak gyötrelem, csak értelmetlen
soha megnyugvást nem lelő, sose boldog megmozdu-
lása?

Ó nem! nem! eredj, eredj csak gonosz álom
az értelmetlenül szenvedő világegyetemről!
Téged a szűnyogok szerelmi tánca ringat a szürkületben,
ó világ, s a madár daloló lebegése,
a szellő csókja, mely forró homlokom is
lehűti cirógatón, becézve.
Eredj, eredj csak ősi emberi borongás!
Lehet, hogy mindez gyötrelem,
lehet, hogy minden csak árnyék, szenvedés,
de nem, nem lehet az e gyönyörű perc,
de nem lehet az e vörös lóhere illata,
de nem lehet az e fénylő zuhanás-lebegés, amit érzek,
s mely eltölti a szívem igaz, boldog örömmel.

SOK ASSZONYT SZERETEK

Sok asszonyt szeretek, kik valaha régen
sokat jelentettek költők életében.

Sok várost szeretek, mely mind pusztá rom ma,
s ősi királyait siratva gyászolja.

Sok várost szeretek, mely csak eztán épül,
ha senki nem él a mai nemzedékből.

Sok asszonyt szeretek, karcsúkat, szépeket,
kik meg sem születve várják az életet.

Akik szépek lesznek, mint a szekfű szirma
és kik hasonlítanak majd álmaimra.

Á L M A T L A N S Á G

Az öntudatnak legvégső határán
leselkedik már fáradtan a lélek,
sokezer árnyyszerű életet élve
egyetlen mozdulatlan pillanatban
s tudván, nyugtot nem lel a földön túl se.
Az artériákban a vér se nyugszik,
vágyódik élet és halál után,
min csak vénes-keserű nevetéssel
gúnyolódik a lélek.

Néma kőpad
most az ezer idegszál élete,
mindegyik figyel, minden rezzenésre
van válasza s az éj minden neszt
fájó feszültséggel kíséri.

Zene száll a reszkető messzeségből
ide, szent és fenkölt hangok lobognak,
tánczá fonódva elnyelik az éjet,
e roppant hosszú rémet, — s eleven
víg dallamuk kioldja az időt
a végtelenség kikötőiből.

A fáradt lélek mélye most kidobja
lám, színesen, anyáskodón becézve
az elmúlt nap zibongó képeit;
boldogan dúskál az emlékezés

sok fényes és csodás kacat között.
Virágzó fák! Fiúk rabló-pandúrja!
virágok, színek, ragyogó szemek
üdvözölnek most mélyen meghajolva
a táguló, alaktalan homályban.
Ahogy az izzó nyári éjszakában
a tikkadt füvet megesi a harmat —
az emlékezés is varázskézevel
a halk húrokra csap s százféle vágy
villan át tükrödön: álom s valóság.

Ó hadd köszöntselek, emlékezés,
páratlan Istennőm s vigasztalóm!
Csendben s figyelve nézem, elbűvölten,
hogy rémlenek fel régvolt drága órák,
miket az idő sem rombolhatott szét, —
tolván a mozdulatlan perceket.
Közben titkon benéz az éj szobámba,
s valahol vár az arany álom is már,
közelgő partjáról felémhajítva
mentőkötelét, hogy megszabadítson...

ANTON WILDGANS

ÍGY MÚLNAK NAPJAINK...

I

Elnézem a hivatalnokok feleségeit,
mint ácsorognak, karjukon elnyűtt szatyorral,
a zöldséges kofák előtt s mint válogatják
ki a legolcsóbbat és hogy próbálnak alkudozni,
sokáig tart ám, míg egy üzlet megkötődik,
s hányszor kell a gondosan ápolt karsu kéznek
letenni azt, mit egyszer megfogott, mert
túl drága s ó, meddig nézi még sóvárogva, meddig!
És akkor kövér szakácsnők furakszanak előre,
és szélfúttá, vörös, dagadt kezükkel ezt meg azt, mi
jó és mi drága csak, mind megragadják s idegen
pénzért meg is veszik azoknak, kiket nem is szeretnek.
Azoké lesz a gyenge-zsenge főzelék és
mily pompásan készítik el az únott férfiaknak
ajándékok, tavasz, — egyetlen futó mosolyért cserébe.

2

A szegények, kicsik, nagyok kirándulnak vasárnap a zöldbe; kenyeret s felvágottat visznek magukkal s kifekszenek a rétre, hagyják, hadd csobogjon a napfény elátkozott arcaikba és a testük nyújtózik egyet s megborzone az illatos föld hűvös csókjaitól. A szóke s vérszegény leányok fel-felkacagnak és a kezük tele van virággal. Az asszony-nép köt, kiadásait számolva közben. A férfiak oly fáradtak, hogy estig alszanak. A kertek alján mennek mind hazafelé, ahonnét fény szálldos és zene feléjük, étel-illatok ínycsiklandóan és néhány víg ember zümmögése. A gyerekek nyafognak, hogy oly éhesek. S alig lehet őket a kertkerítésektől elcipelni. Apjuk keserűen mondja: ez nem a mi világunk...

3

Az útburkolaton napszámosok dolgoznak éppen. Delelni szólít a harang. De még lecsapnak egyszer nehéz csákányaikkal és csak aztán mennek lomhán kabátjukért, mik úgy hevernek, mint rongycsomók, az utcán szerteszét. Ebédjük zsebükben van, szakadt, sárgult ujságpapírban. Meggömbült háttal támaszkodnak egyesek a falhoz, a hús árnyékban. Mások meg pipára gyújtva elnyúlnak jó kényelmesen a földön. Van olyan is, ki alszik. De beszélni senki nem beszél. A nap perzselőn tűz. Az út felett a játszi szellő bukfcet vettet egy-egy elrabolt ujságcafattal.

Ott meg, a sarkon, egy öreg, toprongyos ember
hajlong fáradt derékkal, lám, hogy összeszedje őket,
s oly gondosan hajtogatja össze mindet egymásután
a kosarába rakva, mint ki kincsre bukkant. —
— Mert nincs olyan szegény, kinél nincsen szegényebb.

GOTTFRIED BENN

KARIATIDA

Lépj ki a kőből! Vessd szét
a sziklatemplomot, mely szolgaságba tart! Suhogj
ki hát a mezőre! Csúfold ki a falkoszorút —
nézd csak a részeg Silenos szakállán keresztül
örökké harsogó, hangos,
újra-nem-ismétlődő, lobogó
véréből bor csöpög le ölébe!

Az oszlop-kórt okádd ki magadból: halál-ütötte
élemedett kezek remegtették
fel a kárpitozott egek felé. Rombold
le a templomépületet táncrasóvárgó
térdeid vágya előtt!

Nyújtózz el, hullasd el virágodat, ó, vérezd
puha ágyadat össze nagy-nagy sebeidből:
nézd csak: Vénuszt a galambjaival: rózsákkal
övezi csípejét, szerelemkapuját —
nézd csak: ennek a nyárnak utolsó
kék lehellete a messzi, fabarna
partok felé kavarog az őszirózsatengeren át;
hajnalodik; nézd csak: déliségünknek
utolsó szerencse-hazugságórája
magasba boltozódik.

GEORG TRAKL

VELENCEI ÉJ

Csönd van az éji szobában.
A gyertyatartó ezüstje lobog
A magányosan busongó
Zenélve-ziháló lehelletétől;
Igéző rózsá-felleg ár.

A kőpadlatú helyiségben
Feketélő légyrajok úsznak,
S az arany-lángú nap kínjaitól
Zsibong a hontalan ember
Megmerevült homloka.

Mozdulatlan éjszakázik a tenger.
Csillagok és fekete csónakok
Suhannak át a csatornán.
Ó, gyermek, szomorú kacagásod
Álmaim árnya között utólért.

A Z E S T E

Halott vitézek árnyait
 Tereled össze ma Hold,
 A hallgatag erdők mélyeiben,
 Ó sarlóívü Hold!
 S oly gyöngéd ölelésed,
 Akár elalvó szeretőké —
 Híres idők árnya borul
 A szerte-málló sziklafalakra;
 Kékesen izzó sugara
 A város felé fordul,
 Hol hidegen s gonoszul
 Él egy rothadó emberi faj,
 Patyolat-szín unokáinak
 Sötét jövőndőt készítve elő.
 A holdelnyelte árnyak
 Sóhajtva lebegnek
 A kristályos hegyitóban.

E G Y F O G S Á G B A E S E T T F E K E T E R I G Ó
D A L A

Zöld lombkoszorúban sötét fuvalom.
 Pici kék virágok lebegik körül a magányos
 Arculatát s az arany-szín lépteket is,
 Melyek elhalnak lassan az olajfa alatt.
 Mámoros szárnyakon libben föl az éj a magasba.
 Elvérzik lassan az Alázat; a harmat
 Csöppenként hull le a virágzó túskebokorról.
 Az Irgalom egy megpattanó szívet ölel át
 Ragyogó, suhogó karjaival.

BERTOLT BRECHT

CORTEZ EMBEREI

A hetedik napon a könnyű szélben
kivilágosodott a rét. Sütött a nap, —
gondolták, megpihennek, és előkerült
a törköly és legelni csapták ökreik.
Levágtak egyet alkonytájt. Hogy hűvösebb lett,
a közeli mocsarak fáiról lenyesetek
pár tűzre-jó vastag, göcsörtös ágat.
S aztán fűszerrel készült húsokat zabáltak,
és kilencóra tájt dalolva láttak
az iváshoz. Hűvös volt, zöld az éjszaka.
Rekedt torokkal és jócskán beszívva
elaludtak éjfél felé a tűznél,
utolsó pillantásukkal a csillagokra.
Álmuk nehéz volt. Reggel egyikük
mintha az ökrök bőgését hallotta volna.
Déltájt ébrednek s erdő van körülöttük,
üveges szemmel és nehéz tagokkal
nyögve térdelnek fel, és meglepődve
látják: vastag, göcsörtös ágak állnak
köröttük, nyúlánk, kúsza lombozattal,
virágok édes illatát lehelve.
A lombsátorban rekkenő a hőség,

és még nőnek szemlátomást az indák.
Nem látszik már az izzó nap s az ég.
Fejszét! — bög, mint bika a kapitány.
De mind az ökröknél van, messze tőlük.
Nem látni őket. Szitkozódva botladoznak
a tisztáson, ágak dús szövevénye von
élő sövényt az emberek közé.

Vadul vetik maguk, ernyedt karokkal
a bozótba, mely épp hogy megremeg csak,
minthogyha gyenge szellő símogatná.
Órákig küszködnek, arcuk merő verejték —
az ellenséges, fojtó lombozattal,
az ágak megnőttek, lassan fokozva
a szörnyű zúr-zavart. Később, a fönti
lombok miatt sötétebb lett az este
s ültek, némán, rettegve, mint a majmok
ketreceikben, éhesen, — aléltnak.

Éjjel csak nőtt az ág-bozót. A hold sütött még
tán s láthatták egymást az enyhe fényben.

Reggel mindent beszótt az ág-szövet már
s halálukig nem látták többé egymást.

Másnap dal szállt az erdőből az égre.

Tompán és elhalón. Egymásnak énekeltek.

Éjjelre csönd lett. Hallgattak az ökrök.

Állatbölgés hallatszott virradatkor,

de messze-messze már. Később az órák

teljes csöndben teltek. S fölfalta lassan

az erdő a napperzselt-könnyű szélben

a mezőket, még egy hónap se kellett.

ÉS MIT KAPOTT A HARCOS HITVESE?

És mit kapott a harcos hitvese
az ódon Prága városából?
Kapott Prágából túsarkú cipőt.
A csókja jött s a túsarkú cipők.
Ezt kapta Prága városából.

És mit kapott a harcos hitvese
a lengyel Varsó városából?
Kapott Varsóból vászon kombinét,
egy sárga, kék, s zöld lengyel kombinét,
ezt kapta Varsó városából.

És mit kapott a harcos hitvese
a norvég Osló városából?
Oslóból jött egy szép szőrmés bekecs,
egy csupa kecs, szép szőrmés bekecs:
ezt kapta Osló városából.

És mit kapott a harcos hitvese
gazdag Rotterdam városából?
Rotterdamból mi jött? egy kis kalap.
Tetszést arat egy fly holland kalap!
Ezt kapta gazdag Rotterdamból.

És mit kapott a harcos hitvese
a belga Brüsszel városából?
Kapott egy régi csipke kézelőt,
egy délelőtt egy csipke kézelőt —
ezt kapta Brüsszel városából.

És mit kapott a harcos hitvese
Párizsból, a fény városából?
Kapott Párizsból egy selyem-ruhát,
pukkad, ilyet ki lát — selyem-ruhát!
Ezt kapta Párizs városából.

És mit kapott a harcos hitvese
délről, Tripolisz városából?
Tripoliszból kapott egy sárga láncot,
min amulett táncolt, egy sárga láncot,
ez jött Tripolisz városából.

És mit kapott a harcos hitvese
a távoli Oroszországból?
Oroszországból az özvegyi fátylat,
jelét a gyásznak, az özvegyi fátylat,
ezt kapta ő Oroszországból.

MIKE SZÉN-GÖRÖNGYEI

1

Hallottam egyszer, hogy Ohio-ban
— még gyerek-cipőben járt e század —
lakott egy asszony Bidwell közelében
bizonyos Mary McCoy, egy bakter özvegye,
Mike McCoy özvegye, s hogy nagy nyomorban élt.

2

De minden éjjel a dörögve vágató
Wheeling Railroad kocsijairól
a fűtők-fékezők egy széngöröngyöt
dobtak át a rács fölött, a konyhakertbe,
s rekedt hangjuk sietve harsogott:
Mike-nak! Baráti ajándék!

3

És minden éjjel, mikor Mike szén-göröngye
koppant a kunyhó hátfalán,
fölkászálódott előzvegyült anyókánk,
álomtól részegen szoknyába bújt és
elrejtette gondosan a szén-göröngyöt,
a fékezők Mike-nak szánt ajándékát, ki meghalt,
de emléke mégis élt.

4

Jóval hajnal előtt felkelt az anyóka és a világ
szeme elől elrakta ajándékait, hogy a
Wheeling Railroad
fékezői-fűtői miatta bajba ne jussanak.

5

Ezt a költeményt Mike McDoy fékező-fűtő
barátainak dedikálom,
(Mike McCoy gyöngye tüdejét
felfalták az ohio-i szenes vonatok)
bajtársi összefogásukért nekik ajánlom.

EGY OLVASNI SZERETŐ MUNKÁS
KÉRDEZI

Ki építette Thébát, hét kapujával?
A könyvekben csak a királyok neveit találjuk.
Talán a királyok cipeltek oda minden kődarabot?
S a többször lerombolt Babylont
ki építette fel annyiszor? A tündökletes
Lima melyik házaiban laktak a kőművesek?
S esténként hova mentek a Kínai faltól aludni
a malterozók? A hatalmas Róma
tele van diadalkapuval. Ki emelte? Kiken
diadalmaskodtak a császárok? A nagyhírű
Bizánc lakói mind palotákban aludtak?
A mondák szigetén, Atlantiszban is egyre
rabszolgáikat hívták bögve az éjben a vízbefulók.

Nagy Sándor ifjan elérte, legyőzte India földjét.
Ő egyedül?
Cézár leverte a gallokat.
És nem volt vele ott legalább a szakácsa?
Spanyolországi Fülöp zokogott hajóhada
pusztulásán. És más senki nem zokogott?
Második Frigyes a hétéves háború
hőse. Más nem volt e háború hőse?

Ahány oldal, annyi győzelem,
és annyi nagy lakoma. De kik voltak a kukták?
Sose látott nagy egyéniségek — évtizedenként.
De ki fizette költségeiket?

Ahány az adat,
annyi a kérdés.

GONOSZ DÉMON-ÁLARC

Falamat japáni faragvány díszíti,
gonosz démon-álarc, arannyal bevonva.
Sokáig elnézem
kidagadt ereit, tűnődve:
mily fárasztó lehet az örök gonoszság!

HAZATÉRÉS

Hogyan találom meg a régi várost?
A bombázó-rajok nyomát követve
jövök hazafelé.
Jaj merre van? Hol roppant füst-hegyek
ormai magasodnak
a szárnyas tűznyelvek között:
ott áll romokban.

A régi város, ó, hogyan fogad majd?
Előttem bombázók. Halált-hozó rajok
jelentik visszatértem. Láng-folyók
és tűzvészek előzik meg fiad.

ALBRECHT HAUSHOFER

A FOGLYOK KÖRBEJÁRNAK

Egy festményt láttam én Moszkvában egyszer.
Van Gogh-kép. Mocskos kocka-épület.
Börtönudvar. Szürkés fogolyfejek,
egymás mögött reménytelen menetben.

A rács mögül, — ahogy kinézek innét —
most ezt látom én is. A hallgatag
rabokat úgy hajtják, mint barmokat,
mielőtt még a vágóhídra vinnék.

Egy mindig kívül áll — a szürke nyájnak
ura — és arcán látni a gyönyört,
hogy mások szenvednek. Egy még üvölt,

mások némák s a változásra várnak,
mely erjed már a sírok mélyiben
s lassan kicsap: vérszínűn, vörösen.

KARL KROLOW

SZERELMES VERS

Suttogva szólok hozzád most az éjben:
meghallasz-e még akkor is, ha széthullt már a hold
fanyar káposzta-arca?
Ha fölöttünk a levegő égi szépsége szárnyal,
ha megint eljön a nappal
s ha a hajnal — rőt-színű hal — uszonyai újra megremeg-
nek?

Oly szép vagy.
Megtudják tőlem a zöld pasztinákkal teli földek.
Hűvös és száraz a bőröd. Ezt mondogatom
a város háztömbjei közt, itt, ahol élek.
Mint egy madaré, oly szelid, oly biztos a tekinteted.
Elujságolom a lengedező szélnek.
Nyakszirted — ugye hallod a hangom — gyöngéd fuvalom
csak,
mely galambként surran a kék lomb résein át.

Fölemelkedik az arcod.
Mégegyszer látom a téglafalon: suhanó árnyék.
Szép vagy nagyon. Nagyon szép.
Mint a patak vize, oly hűvös volt melletted álmom.
Suttogva szólok hozzád, hangtalan szavakkal.
És az éj, szikrázó szódaként, szétveti fekete üvegjét.

PÄR LAGERKVIST

TORZÓ

Csak te maradtál meg, — ó, mellkasom,
te, ki tudsz szenvedni még,
te, ki még megismerheted: milyen mély
a szenvedés, de kinek már panaszra nincs szava.
A szám, szám: pusztá por csak,
mely ismeretlen földbe szerte mállott,
a gégem is por csak —
minden fáj, de hogyan, mivel sikolsak?
Összetört cserép
minden tagom, az út kövei közt
heverek s rámtapos,
ki csak átsuhan fölöttem.

Hiú örömök után
nem emelkedik magasba karom,
hogy köszöntse a szálló, isteni napfényt,
és győzelmi koszorúért se eped már.
Nem emelem fel homlokomat sem,
hogy szembe szálljak a sorssal,
gondolatom erejével.
És a szemem se nyitom fel,
hogy megbámuljam a fényt, a világot,
hogy megkeresselek nyugalom s bizonyosság.

Csak te maradtál meg, — ó, mellkasom.

A szenvedésre megcsonkítva
fogva tartod magadban lelkemet.

Csak te maradtál meg, belőlem, — ó, mellkasom, —
melyben az élet úgy fészkel, mint a madár,
s mely még most is reszket-inog,
bár messze szárnyalt a madár már
belőle réges-régen valamerre.

Csak te maradtál meg, — ó, mellkasom
határtalan, kínzó, vad szenvedésre.

GUNNAR EKELOF

NON SERVIAM

Én idegen vagyok ebben az országban,
de ez az ország nem idegen a szívemben.
Én nem vagyok itthon ebben az országban,
de ez az ország otthon érzi magát a szívemben.

Furcsa a vérem; van benne elég folyadék,
mi nem tud elvegyülni ereimben!
Zsidó vagyok, lapp, művész s ez mind keresi messze
köröttem
a vérrokonát: kacatos írásokat kutat és
lapp bálványokat táncol körül az erdők vadonában,
valami rég elfeledett szót keres egyre
s beleüvölti a szélbe: mi vagyok itt? Néger! Kanibál!
Panaszolva sírom a kőnél: Zsidó! Kanibál!
Fogoly vagyok: a fehérek törvénye nem enged —
áldott-átkozott törvény — és nem különb az enyém
sem!

Igy vagyok én idegen ebben az országban,
de ez az ország befészkelte magát a szívembe!
Én nem tudok élni ebben az országban,
de ez az ország mérgezve, gyötörve él a szívemben!

Hajdan, még a szegény századokban kicsi, szelíd
s kopár volt ez a föld,
itt volt a hazám, — mindenfele itt volt!
Ma azonban a nagy bőséges korszak
termékeny talajú Svédországa nekem oly idegen már —
nincs benne huzat, nincs levegő, — földjén elzárva dider-
gek . . .

GYÖNYÖRŰ SZÉP EGEK

IVAN BUNYIN

T Á J

Ón-színű téli napra darvad
a felleghajtós szürke ég.
Egy hópólyálta csöppnyi falvat
ringat karján a hegyvidék.

Ez a hó örök birodalma:
pillérei ködoszlopok, —
s a fájdalom selyme takarja.
Alatta meg titok, titok...

E G Y M E S É B Ő L

Erdő, erdő. Leszáll a bércre
az éj, mint szürke füstgomoly.
A fűvön harmat gyöngyfüzére.
Huhogva virraszt egy bagoly.

A fenyvek pontos, zárt sorokban
nyugatra húznak. Télre jár.
A napfény is lassan kilobban,
mint egy haldokló tűzmadár.

VALERIJ BRJUSZOV

SZOMORÚ ESTE

A tölgyek közt suhogás — bús alkony, bús széllel.
Az este régi álmokat idéz fel.

Suttog a szél, — egy név: ezt súgja búsan-halkan.
Hajléktalan csillagok a magasban.

A szél, az őszi vendég, elvitt minden álmot.
Az alkonyban árnyak a nyírfa-lányok.

Lehull a szürkület, gúzsbakötvén a lelket.
A csendben így szól valaki: szeretlek!

Más álmokat hoz most az éj világra.
Csillagvirágot vág a hold kaszája.

Meghalt a szél, elült a susogás is, éj lett,
Gondolj az álmokra, mik elenyésztek...

SED NON SATIATUS

Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőled, pezsdítő élet!
Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőletek, tavaszi fények!
Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőletek, magasok, mélyek!
Ó, mit tegyek, ha nem kaptam csömört még
Tőletek, szenvedélyek!

Mi volt: újra akarok élni mindent:
Jöjj, remegés azúrja!
Mi volt: újra akarok élni mindent:
Szívem, légy kész a búra!
Mi volt: újra akarok élni mindent:
Mely szívem, vérem dúlta —
Mi volt: újra akarok élni mindent:
S mi nem volt: azt is újra!

Sóvár kezem megint, megint kitárom
A napba és homályba!
Sóvár kezem megint, megint kitárom
Zengjen a húrok árja!
Sóvár kezem megint, megint kitárom
Éhesen a világra!
Sóvár kezem megint, megint kitárom
Feléd, feléd, te Drága!

ASSZÁRGADON

Császárok császára vagyok, Asszárgadon.
Így szólok: jaj néktek, ti főpapok s vezérek!
Hatalmam elején, hogy föllázadt Szidon:
Levertem és minden köve a tengeré lett.

Minden szavam törvény — tudja ezt Egyiptom,
Szemem villant s Elam tudta: ez végítélet!
Ellenségeimen emeltem trónusom. ^b
Így szólok: jaj néktek, ti főpapok^q s vezérek!

Ki az, ki felülmúl, ki egyenlő velem?
Jaj, minden tett csak árny: álmok közt rejtelem,
Minden hőstett magán hordja az álom gőzét.

Fenékig ittalak, földi hírnév, dicsőség!
De hiába nagyság; magam vagyok nagyon —
Császárok császára: roppant Asszárgadon.

A KALDEUS PÁSZTOR

Azóta, hogy éltél, sok század tovaszállt már,
S ma rólad álmodom, nemismert jóbarát!
Látom a vad rónát, a halmot s éjszakát —
Az ünnepi éjt a csendes csillagvilágnál.

Ismered, követed az összes csillagot:
Magas halomról mohón távolba nézel:
Csillagkörük, útjuk elgondolod sok éjjel. —
S a világok titka egyszerre felragyog.

Ó, isteni pásztor, te csend, s árny ihletettje!
Sugallataidban láttad a mennyeket; —
S planétái útját lerajzolván kezed:
Neveket találtál a szép csillagjelekre.

És bár vad róna volt körötted s pusztaság,
Roppant vakmerőség töltött el akkor éjjel —
Emlékére lelkem most összeforr tiéddel,
Te ismeretlen és őszinte jóbarát!

ALEKSZANDR BLOK

R É S Z E G S É G

Részeg vagyok. Egy kocsmapultra
dőlk. Minden mindegy nekem.
Boldogságom ködökbe hullva
egy trojkán száll rejtelmesen.

A messzi századok havába
száguld és eltűnik vele.
Lelkemet a lovak patája
ezüst ködökkel hinti be.

Távol: szikrák a zord sötétben —
az éj kigyullad mindenütt.
A csengő síró szavát megértem:
boldogságom már messzetűnt.

Aranykantára cseng fülemben;
azt látom át az éjeken.
S te, ó, én lelkem, néma lelkem,
vele száguldasz, részegen . . .

VLAGYIMIR MÁJAKOVSZKIJ

É N

Megmart lelkemnek
az úttesteken
tébolyult léptek
harsogják cipők kemény szavait.
Amerre lengenek
a felkötött városok
s a fellegek hurkaiban
a tornyok
megdermedt
ferde nyakai —
megyek
magamban sírva:
hogy minden keresztútnál
egy rendőr áll,
megfeszítve.

1913

K I K Ö T Ö

Hajók hasa alatt víz lepedője.
Fehér fog tépte hó-habokra már.
Egy kürt üvölt, — mintha gyönyört gyönyörre
öntene ki rézből a kürti száj.
Vas-anyjuk kebléhez tapadnak éppen
a víz bölcsőjében a csónakok.
És a megsüketült hajók fülében
horgonyok fülbevalója ragyog.

1912

S Z E R G E J J E S Z E N Y I N

E S T E

Az azúr-kék égi kelmét
átszőtte már az esti pír.
Fölverve az erdő csendjét
egy csengettyű nevetve sír.

Ködösülnek már a lankák,
ezüstöt ölt a zöld moha —
s kidugja csöpp aranyszarvát
a fák felett a hold-csiga.

Az úton egy trojka vágat,
habos tajtékot hány a ló, —
híre ment a vigasságnak,
oda száguld, — hahó! hahó!

Az udvaron pajkos lányok,
az úton egy szép szál legény, —
hetyke-módon félrevágott
sapka csillan meg a fején.

Rózsaszínű ing van rajta —
az égen bíbor fellegek.
A csengettyűk édes hangja
megcsiklandozza a szelet.

R É G I M O S O L Y O D . . .

Régi mosolyod, ó, ne villantsd felém,
mást szeretek én már, mást már régen én.

Szerelmem, tudod jól, bizony nem örök —
meg se látogatlak, nem hozzád jövök.

Elmegyek előtted: szívem se dobog!
Csak benéztem épp . . . mert tárt az ablakod . . .

H U S V É T I H A R A N G S Z Ó

Álmatag harangszó:
ébred már a rét —
rákacag a napra
az álmos vidék.

Felröpül az égig
bim-bam, a harang —
erdők üstökén át
zengve száll a hang.

A folyó vizében
rejtőzik a hold —
csengőn betakarják
a fürge habok.

A völgy ébredez már,
lassan, csöndesen.
Elhal a harangszó,
megáll a szívem.

MENTEM A PATAKHOZ...

Mentem a patakhoz és a partján
erdei százszor-szépet szedtem,
s kedvesem gyűrűjét a hullám
tajtékos árjába ejtettem.

Pukkantak nyomában vízgyűrűk,
megbontván a csengő víz selymét —
egy csuka elvitte a gyűrűt,
s vele a kedvesem szerelmét.

Elsurrant, eltűnt a víz alatt.
Búsongva mentem a mezőre,
s utánam kacagott a patak:
„van néki már új szeretője!”

Nem megyek táncolni azért sem,
a számon még égő csókokkal...
Eljegyzem magamat az éjben
a hullám-bóbitás habokkal.

HÓBUNDÁS TÉLI TÁJÉK

Hóbundás téli tájék, ezüst-fehér a hold s
a tájon szemfedőként puha halotti gyolcs.
Száz nyírfá sír fehérben az erdők hajlatán.
Ki halt meg itt, ki halt meg? Ó, én voltam talán.

NYIKOLAJ ASZEJEV

A MURADZSI VÍZESÉS

Egy asszony áll a vízesés előtt,
s örül, örül, hogy őt
tetőtől talpig fénybe és
halk zúgásba öltözteti a vízesés.
E vízesés kedvence rég,
s így szól hozzá most, megnyitván szívét:
„Ó, vízesés, szeretlek és megértlek,
s ha akarod, szülök tenéked
egy kisleányt, csöpet, fitoskát,
csodálatos kis patakocskát,
olyan lesz éppen, mint milyen te vagy:
szép szöszke, ugri-bugri kis patak!”

A FELHŐ SZÜLETÉSE

A kisdéd felhő

kibújik

a nagy hegyek pólyáiból.

Aztán nyújtózva egyet, mint ki ásít,

a bércfokokra dől pihenni.

És hol madárrá változik,

hol vágató paripaként lebeg, —

repül, felágaskodván a magasba,

ahol a hegyeket fojtogatják a fellegek.

És kékség, szigorúság és fény van alatta.

NYIKOLAJ ZABOLOCKIJ

MIKOR KIHÚNY A FÉNY...

Mikor kihúny a fény a messzi tájakon,
s a házikók fölé lehajló lomha ködben,
mint egy kolosszális, roppant, mozgó atom,
a bársony esti ég feltündöklök fölöttem,

ó, mennyiszer gyötör egy régi gondolat —
hogy valahol, a földkerekség másik pontján,
van még egy épp ilyen kert és a fák alatt
homály s fölöttük csillagok, ily ősi-lomhán,

s hogy valamilyen bosszús költő áll talán
a kertben és a messzeség felé kering el
tűnődve rossz szeme: hogy élte alkonyán
mért kell zaklatnom őt, ködös érzéseimmel? ...

ÉJ I K E R T

Ó, éji kert, rejtelmes szervezet,
kürtök erdeje, hegedűk menedéke —
ó, éji kert, te lassú gyászmenet:
fák bús karavánja az éj szívébe!

Zúgott a kert a nappal fényinél:
jegenyék rázkódtak, tölgyek csatáztak.
Százezer testként százezer levél
fonódott össze: bíbor őszi szájak.

A vas-augusztus már csizmában állt
messzebb, egy nagy tál vadhússal kezében.
A réten lövések cikkantak át,
s madártestek villantak át az égen.

A kert elnémult és kibújt a hold.
Hosszú árnyak száza feküdt a földre —
emelgették kezük a hársalakók,
a kis madarakat védőn befödve.

Ó, éji kert, szegény kis éji kert!
Ó, élőlények hosszú, téli álma!
Fejem felett fellobbanó ijedt
csillagparányok pillanatnyi lángja!

LEONYID MARTINOV

GYÁRAK

Hűvösödik a levegő,
poros viharok kocognak elő,
s lehajtja már fejét a nap, —
a letarolt szántókon erőtlenedő
napsugarak.
Rozsdaszín víz didereg az árkokban,
a sok kis tó is lassan fagyba dermed —
de túl, túl a sorompón
hatalmas, roppant
gyáarak zúgnak-zizegnek,
akár a kertek!

N Y O M

És te?
ha bármilyen házba mész be,
akár szürkébe,
vagy égszínkébe,
és felmész a lépcsők során a
fényárban tündöklő szobákba,
honnan mindenünnen zongora szól rád —
te mit válaszolsz, ha így szólnak hozzád:
Hát mondd csak;
miféle nyom marad mögötted?
aféle nyom csak,
amit utánad nyomban feltörölnek?
melyért valaki dühösen pörölhet?
vagy
tartós lesz — bár külsőleg észrevétlen —
mert megmarad embertársad szívében?

JAROSLAW IWASZKIEWICZ

ESŐK

Fényes pászmák, ezüst pászmák, üveg pászmák,
ezüst szálú, ezüst-dalú pici mátkák.

Víg virágok csorgó méze a hangotok;
eső pászmák, üveg-golyók, üveg dalok.

Ha víg vagyok, ha bús vagyok, szerelmesen
hallgatom csak, hogy susogtok, mily selymesen.

Esők, kiknek arany szövű minden szálát:
fényes pászmák, apró cseppek, pici mátkák!

IFJÚSÁGOM TÁJAI

Fekete fenyvek és arany homok,
Meleg őszyk és hideg tavaszok,
Zöld felhők az ég kristályívein,
Én áldott, áldott ifju éveim.

Őszi virágok, miket szél sodor,
Boldog rét, ringó mogyoró-bokor,
Arany csillag-fürt barna földeken,
— Én feleségem, én kis kedvesem.

JULIAN PRZYBOS

F E C S K E

Asztalomon megállt az idő,
az ég messze repül, elszokott tőle az ablakom is.
S egy hete már, hogy e falak közt cipelem
ihletemet, meg-megmoccanó versfiamat.

Minden idegszálam feszül, mint a zongora-húr,
hogy a pillanatok mikor kerekednek egészé?
Ó álló-szálló pillanat,
füttyents a fülembe, segíts fürge madárként!

Még ábrándjaim üzöm, de elámul már a szemem:
látom a hangot,
csörren az ablak
s a megrianó résen a szobámba fecske repül!
Mintha csak élne, oly eleven s oly ragyogó!
A dobogó ritmus bátorít engem, úgy hatolok
az időbe viharzón-fürgén, mint a másodpercmutató!

S a szálló látomást tenyerembe fogom; melengeti, mint
puha fészek.

TAVALYRÓL ISMERLEK MÁR

Az első neonfény vörösen kúszik szőlő-indaszerűen föl
a magasba,

ez az ősz már,

a másodszor látott dolgok-életek össze,

s azoké, amiket mult év tavaszán vetett el a tekinteted itten.

Megyek és megyek, a város ugyanaz, de más vagyok én
már,

magamtól elmenekülten,

messze kerülten

az utcák sorain, mint végtelen és pusztá mezőkön

hajszolom egyre a lomha motort.

Fürge gépek puha mozgással varrták végig tavaly is
még,

ma pedig minden széthull a szememben,

egyetlen száguldó autó-húzta barázda

varrata tartja csak össze a bulvárt,

az úttest anyaga elkopott.

Párizs sóhajt, sóhajt a tekintete, lelke.

A Diadalív körül a sárgán gunnyasztó fák levele

a környező járdák szigetét beterítve lehullott,

a Champses Elysées-n a fényeket immár kévébe kötötték,

a gépmadarak melegebb dél-táji vidékre repültek,

mert ott a hazájuk...

Távoli kertedből

kihajoltam előbb, hogy leszakítsam

a fényes, a tükrös

aszfalt buja bokrairól
 a villanyragyogású csillagokat,
 hogy harmatos csokrot kötözzek össze belőlük.

(Párizs, 1938)

S Z Á L L O K A M A G A S B A

Körülragyogtak az alkonyi fények, mikor ellöktem a part-
 tól a csónakomat,
 a tóba merült evezőm, a tóba, mely mintha a nap könnyei-
 ből volna egy kis csepp.

S mint villám a derült ég magasából,
 egy szempillantás úgy sugarazta elém
 a Tátra sötét vonalát, váratlanul
 felcsillogó fekete konturjait az Alpok fehér háttére előtt,
 s aztán vonaluk elmosódott a lejtőkön, a völgyek mentén
 elhaloványult
 s a tengerszem is Lemanban a Semmi ölébe merült.

Fönn a magasban éreztem magamat,
 mintha
 emelkedő vállaimon
 tartanám a lángokba hanyatló horizontot,
 s az evezők ritmusa ragadott egyre magával,
 ernyesztve-feszítve karom,
 mintha a hegyek láncolatát téptem volna szét búcsúzóul!
 Eveztem mind szaporábban,
 egyre előre,
 a távoli célhoz.

Odáig úsztam, hol a tarka szivárvány pezsgett a habon,
a színek mélyéig eveztem,
az ultravörösig s az ibolyántúli sugárig,
a napba felúszó tó
utolsó cseppjéig!

És beugrottam volna a hullámok ölébe,
hogy tovább kövessem az utat,
hogy elérjem a víz
lebegő végét,
hogy megérintsem az ég
meg a víz közös vonalát, amikor
eltűnik-felragyog-eltűnik újra...

S búcsúzva a földtől,
ottan és itthon,
a tátrai bércek alatt, s svájci hegyek közt,
pillantásom szárnya repített,
vitt-vitt, szálltam föl-föl a magasba,
s fénysugarakból építettem házakat álmaimnak,
én, a végtelen úr meg a tér betervezője, a költő!

A MESSZE LEVŐ KEDVES

Te messze levő kedves, kit egyre közelebb hoz az éj és
egyre távolabb visz a nappal,
ma az álmom, mint valami vegyszer, előhívott az éji
sötétből.

Az Emlékezés
tele holdja alatt
lebegtél könnyedén, mint tudom ágain átlebegő
oxigén selymes puhasága,

majd visszavarázsolt, bekapott megint a sötét.
 Hajnalhasadáskor
 a kakukkok fecsegve-dalolva megszólaltak a völgyben,
 visszhanggal visszhang feleselt, betöltve a tájat,
 megtelt a hús levegő újra veled, árny-alakod
 ragyogó tüneménye megint fellebegett —
 s midőn képed újra eloszlott, száz nélküled árva,
 magányos éj mélyeiből fényképemen újra
 felragyogott alakod
 meztelenül, mint két éjszaka közt a Nap íve.
 S a bimbós nárciszok ajka kifeslett, puha csókjuk
 ellebegett, lépteidet felidézve
 a nap fele szárnyalt.

L É G V O N A L B A N

Légvonalban a legközelebb
 egyik emléktől eljutni a másikig.

Már meghajlott és süllyedt a horizont,
 tündeztek el egyre a vén hegyek is. — Mintha csak össze-
 csukta volna szárnyait,
 elcsöndesült a vidék
 s úgy húzódott a nyomomban, mint síkság puha fodra.

A repülőből az ég alacsony, egy a szintje a földdel,
 útvesztőkbe torkollik itten a síkság.
 Leszaladt, lesuhant egy csillag emlékül a földre,
 egy sírra esett,
 ott ragyog, vijjogó gépmadarak útjelző műszereként.

De az erdő mélyeiben, mit idén ősszel pepecselt össze
a szivárvány színkeverő táblájáról az eső szürke ecsetje,
ágyuhang vonít s a ledöntött fákat összeszámolja.

A szálló gránátok után csend születik

s Niké száll,

tolla ragyog.

Én meg a multbatünő front síkja felett

bajtársam arcát keresem, ki velem volt a légi csatában.

(1944)

S Z É N É S M Á R V Á N Y

A vágatató vonatok füttye fülembe hasít, számolom egyre,
széntonnákra számolom át a futó napokat, halomra gyűl-
nek a számok,

s a bennük szunnyadó lángok lobogását számolom,
a bányászok küldik el így az üdvözlötüket
tovagördülő tengelyeken . . . ritmusukat számolom egyre . . .

Vajjon a sziléziai bányász, aki sok koszorút leszakít

a hegyekké feketült

földmélyi babérból,

meg a scarpellinók, az olasz kőfaragók serege

vájták be magukat a sziklák fekete-fehér tömbjeibe?

Vagy a völgy öble felett ragyogó

márvány vájta ki arcukat,

a koromszínű márvány?

Számolom a tengelyeket, suhanó ritmusukat,

amelyek robogva viszik tova, görgetik egyre

a csákányok és kalapácsok

távolbavesző visszhangjait át a világon . . .

Ő az, a bányász, a kőfaragó, a mozdonyvezető, s az, aki
épít:
a Milliókarú ember, ki
megmozdította e századot, úgy, mintha csak sziklákat
lódított volna odébb,
ő az, ki elmozdította helyéből Carrarát, s valamennyi
hegyet,
melyek oszloppá alakulnak-magasodnak, ha int a kezével,
egy pillanatra vakult csak el a szeme
s a Milliókarú ember, a dolgozó seregek
összefonódó óriási keze
előhívta a lángot,
a szépség valamennyi nemét
s dobogja egyre vadabbul a forradalom tűzgyújtó dalait,
át a világon.

(Milano, 1949)

ANTONIN SOVA

SERKENTŐ KÖNYÖRGÉS AZ ÉJHEZ

Én mindig szerettem beszélni az éjhez, az augusztusi
éjhez ...

A csillagok mint csodálkozó szemek gyúltak ki az égen.
Dal suhogott a réteken át: a szunnyadó fű susogása ...
Smaragd békák ugráltak a vad sóska között és
az éjszaka árnyai halkán suddogva neszezték ...

S én így szóltam az éjhez ilyenkor: takard be puhán
a vándorok nyomait és gyűjts ezüst tüzeket,
bugyoláld be a város zajait, zuhanó álomba merítvén.
Csobogtasd a csönd vizeit a megtisztult világokon át
s hadd bomoljanak ki az álmok komor orchideái szívünk-
ben ...

Ó éj, csöndes, hallgató éj, sötét fenyveid úgy
nyúlnak fel a tiszta, világos égre, akár
a kikötőből kifutó hajók árbócai:
csak nincsenek rajta jelzőlámpák s mozdulatlanul
állnak, méltóságteljesen, árnyas kikötőben.
Ó éj, köszöntsd azokat, kik akárcsak én, valahol
elnézik fenyveid árbócait, ahogy a magasba mutatnak,
kik eltűnődnek a szél puha csókján, kik a csillogó

S. K. NEUMANN

ÉJSZAKA KISKUNDOROSZMÁN

Ó éj, te lebegve libbenő táncos magyar éjszaka,
éj a hatalmas ég sátra alatt,
mit milliónyi roppant tűhegy verdes át meg át,
nehogy a sóvárgás fullasztón bennünk rekedjen,
nehogy irdatlan sötét verjen itt tanyát —
hányan láttuk suhanó szárnyad! Én,
kit őrségre az állami ménes ideküldött,
meg a honvéd,
ki világos ablaka mögött elkezdett levelén elaludt már,
egy férfi, ki az éjben lámpást himbálva botorkál,
míg a lámpafény lassan imbolyog át a piac kövein,
s lehet, hogy Hoyos gróf is, a csinos kapitány
és Dorozsma szépe is, ki talán
nekivetkezett már, hogy találkozzék teveled, sebes álom!

Ó éj, te lebegve libbenő táncos magyar éjszaka,
suhogva leng a szárnyad,
érezni mindenütt nyomod,
mely a szűzi pirkadatban ritkás és csillogó.
Akácok, eperfák, kőrisek susognak
s beszédüket ezüst szálakkal szövö át

a szökőkút nem-szűnő csobogása,
s ide-ide tereli, talán a tisztikaszinóból, a cigányok
halkan síró hegedűinek foszlányait is a szél.

Ó éj, te lebegve libbenő táncos magyar éjszaka,
te zsongító, te bút, — te bajt felejtető!
Ránk fújsz, s az elfáradt test súlya elvész,
s fájó, zsibongó agyunk is megszabadul roppant terheitől.

Ó szálló percek! örök pillanatok!
s te ég, te hatalmas, végtelen, előlem fellengsz a semmibe!
de azért rám hullatod halvány kék színeid árját!
Ó, idegen ország, te szabad, te nehéz, elteltem veled én már,
miként boraiddal, melyeknek ízét ínyemen őrzöm!
Ó, bűvös-mágikus éj, boríts be varázsló köpenyeddal!

Ki az, aki ott szundikál a világos ablak rácsa mögött,
párnák fehér hajjai közt, az a picinyke kisasszony?
Az én kicsi lányom, ki olyan egyszerű,
mint egy színes, tarka csokor, réti virágból.

Ki ül itt a poros padon, itt
a széllal fecsegő, csacsogó akácok puha árnyán?
Te vagy, én asszonyom,
utolsó szerelmem gyönyöre-szenvedése,
te, aranykorona szürkülő fejemen,
az ember töviskoronája
s a költő örökzöld babérkoszorúja között.

Mialatt árnyékom őrségen áll a kapu előtt,
drága öledbe hajtom fejemet, arccal az égnek,
hogy megteljen az égbolt halovány fényeivel,
s borcsepp- emlékekkel a számon ismét tetszik e táj,
e vidék, melyet Petőfi úgy szeretett valaha.
Ölelj át, szívem szerelme, karolj át szorosán,

félálomban hadd suttogjak neked édes, furcsa szavakat,
símogasd, csókold a homlokomat —
tehozzád beszélek!

Széles, nedves, agyagos fenyéren,
mint hűséges asszony, ül itt a Szabadság
telt öllel és telt idomokkal
s a messzeségbe tekint, szeme elé emelve kezét
és mosolyogva.

Heves és hangos vidéki beszéd,
vizimadarak ríkoltozása, a békák kórusa, nyájak
bőgése, kolompok ezüst dala
szunnyad e föld himnuszos éneke mélyén
és száll, száll mocsarak, roztengerek és búzamezők fölött,
át a tengeri- s a paprikaföldek hosszú szalagja fölött,
el a szőlők s a gyümölcsösök enyhén szétszórt házai
mellett,

miket álmosan őriznek a nyárfák.

Anyás mosollyal nevet a tiszta ég alatt ez az ország,
melynek egén sirályok, vadkacsa s vadlibanyájak
úsznak, s hol táncosléptű golyák kelepelnek.

E földön szélalmok vitorlái lebegve motoznak
s tele van füstszerű komor bivalyokkal a táj,
— pár lépésnyire innen, fejük fölemelve
ténferegnek az úton, szimatolva a szélbe...

Ó drága szerelmem, ölelj magadhoz erősen,
e hatalmas égbolt előtt, mely halovány, mint a szerencse,
e távoli országban, mit annyira szerethetne a szívem...
Mért változik át a karod füstgomolyaggá,
mialatt összefonódik bennem most a remény s a szorongás,
mért menekülsz, drága szerelmem?
s miért nem Szonja van itt a világos
ablak mögött, miért ez a honvéd? —

A határtalan égen
 átkúszik az őrség fényszórója vakítón,
 mintha egybe akarná mosni az ég ragyogó foltjait és
 mintha el akarná égetni az éjszaka hamvát,
 járkál ide-oda — a lebegve libbenő táncos magyar éjben.

KAREL TOMAN

HONVÁGY, IDEGEN FÖLDÖN

A hold ezüstlő fénye ring a padlón.
S itt bent forró fejem kezembe hajtom —
hazámra gondolok.

Macskák kurrognak kint, bent minden álom.
A tűz szárnyán ott táncol ifjuságom —
szótlan-némán lobog.

Ó jaj, hazám! egyetlen kis barázda
nincsen, mit vontam ott, földedbe szántva
nem hullattam magot...

Régen még nem fájt így: egy-egy paraszt ha
ugaraid fölött fejét lehajtva
búsult csak s hallgatott.

De most e fájdalom felsír szivemben,
én késő bánatom — s egyre kesergem:
hazám, mily messze vagy!

Lelkem szomorú dalaidra vágyik —
fajtám-véreim közt ott lenni áhít
tékozló, hű fiad.

S U R L E P O N T D' A V I G N O N

Az avignoni hídon
ma tánc van,
az avignoni hídról
ma dal száll,
de jaj, a dal oly kurta,
és jaj, a tánc is kurta,
csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
járt pápa —
az avignoni hídon
sok év járt —
s ma sírva egy cseh költő
itt búcsúzik Provençe-től —
csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
— ég áldjon —
az avignoni hídon
— au revoir! —
olajfa áll és ciprus
édes, tündéri tájon.
Csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
beh jó itt,
az avignoni hídon
misem fáj —
s eszembe jut, hogy járt itt
jó Károly cseh király is.
Csak a víz zúg örökké.

Az avignoni hídon
ma tánc van,
az avignoni hídról
ma dal száll,
mint a prágai hídról —
sok zengő, hosszú ének.
S csak zúg a víz örökké.

FISCHAMEND, A DUNA PARTJAIN

Egy régi júniusra gondolok ma:
emléke fölragyog. Fehér országút
villan s két oldalán porlepte fű,
szelíd, alázatos cikóriákkal,
s mögötte alkonyul a messzeségben.

A dicső folyam hűvösen lehel rám,
a zöld Duna. Zümmög-zümmög fejemben
sok bánat, sok dal, ódon ballada —
egy arc, egy mozdulat, lányok, fiúk
tűnnek föl, kik tebenned bíztak egykor —
te voltál hőjük, kedvesük, folyam.

Tünődve ballagok, halkán dúdolván
egyszerű soraim. S váratlanul
szemem szikrázva és káprázva botlik
egy temető fehér falába, mely lent
egy völgyben alszik. Méla ciprusok
lobognak itt az ég felé, akár
áldozati tüzek hús lángjai —
fejüket lehajtván a könnyű szélben.

*„Ti névtelen, ti víz-sodorta holtak,
nyugodjatok békében.”*

Egy régi júniusra gondolok ma,
és annyi év után ott járok újra,
a sírok közt, hol nincs egy sírkereszt, — sem
márványemlék, csak fű zöldel buján,
és itt-ott felvillan sárgán a pitypang.
Szivemben annyi hála van irántad,
ó, édes anyaföld, te jó, szelíd —
egyként igazságos mindenkivel, óh,
mindenkivel a szálló ég alatt.

•

FRANTIŠEK HALAS

ÉJI LÁTOMÁS A MALA STRANÁN

Tűz-bimbó valamennyi neon
kibomlik minden éjszaka
felgyúló fényük vakítja a nem-alvó szemeket

A kapu fölött kopott címer busong
lelép belőle a lovagúr
s az aszfaltról hervadt rózsát tép le

Lengeti dudolva és rámosolyog
az éjszaka-szülte leányra
kiben már a bűn nagyszerűsége kibomlott

Meg-megcsörren a páncél ahogy lépeget
és vastalpai alatt szétfoszlik a rózsza
aludni siet a családi sírból kőlapjára tér meg

A tavaszi parkban rékviemeznek a sárga rigóknak

AMUNDSEN

Vas-rózsa a hidroplán összezúzta a tenger süllyed a mélybe
 a halál lábnymait söpri széles talpával a medve ahogy fut
 a sarki fény a jég hallgatag királynője odasöpri
 legyezőjével a csillagokat hol a repülőgép e vas-rózsa
 vízbemerül

A halott méltóságteljes arca nem engedelmeskedik a
 halálnak

A roppant fehérség orkeszterében sose-hallott csönd zeng
 Hócsillagok szövök a szemfedőjét

Hirtelen áramlat ragadja magával a rózsát körötte olaj-
 tócsák és úszik a sark felé

egy emberi test mit nem falhatnak föl a férgek

Mérhetetlen e halott hatalma benne rejlik az örök éj

kék szeme ím már befogadta örökre

csöndesen alszik

a lába alatt fut össze valamennyi délkör

egykedvűen bizseregnek a csillagok

a vihar titkos moraja se zeng már

a havon fekszik széttárva a karját

fenn a világ tetején

Az erek kriksz-kraksza furcsa írást őriz az arcán

nincs rejtjel-kulcs megfejteni többé

A sírra a fagy szövi csokrát

és szomorúfűzként hajlong fölötte a csönd

CSEND ESEN

Sovány kalászhoz hasonló a tested
mag-hullatta kalász mely többé nem fogan meg —
sovány kalászhoz hasonló a tested

Orsók selyméhez hasonló a tested
mit keresztül-kasul firkáltak a vágyak —
orsók selyméhez hasonló a tested

Kihúnyt egekhez hasonló a tested
szövevényében ott leselkedik a csontváz —
kihúnyt egekhez hasonló a tested

Ó mily csendes a tested —
szemhéjamon sírása átrezeg most —
Ó mily csendes a tested

ESTE ARLES-BAN

Valaha Arles-ban estétájt
a küszöbön üldögélt
egy öregapó és öreganyóka
s köztük az ajtónyílás úgy sötétlett
mint fekete sírkő lomha tömbje
s ők ketten gyertyákként
pislogtak itt is ott is a sírhant két oldalán

Majd hirtelen fölkelte öregapóka
 leakasztotta a kanári-kalitkát
 s oly gyöngéd szavakat gügyögött
 hogy öreganyó csodálkozva tekintett rá üres szemével
 mintha a sok régi év felgyúlt volna szívében
 mikor még fiatal volt s őt becézték ily gyöngéd szavai

Aztán az este éjbe ívelt
 az ég festőpaletta lett az éj kezében
 tele sárga pöttyű csillagokkal
 valaki leopta az égről s tovatűnt vele messze
 Vincent van Gogh
 volt ez az ember

TENGERÉSZEK TEMETŐJE

Lehull a tengerész arca az éjbe olvad
 lehulló csillagok ívelnek az égre
 s ők ott barangolnak a tenger fenekén
 a zöld-színű éjszakában
 mellükön csodálatos kitüntetésekkel és rendjelekkel
 Némó kapitány tűzte a zubbonyukra
 kinek hajója bús ifjúságunkkal bolygott minden tengereken

A szétpukkadt hasból szivárványos állat ugrik elő
 mint egy tigris olyan bajusszal feje négertáncosok
 maszkjához hasonló
 sarat köp — színes moszatot érintesz ha alábuksz
 tünődsz a születő asszonyok bőre milyen lesz

A víz alatt körbe futnak az áramlatok
a szétesett csontok egybefonódnak nem tudod őket
megkülönböztetni a vak halaktól és meduzáktól
a halott olyan mint egy bolond szembogara
elpusztult csillagok és széthullt egek fényei benne

Köztük óriás rákok alusznak mind olyan mint egy szám-
tani képlet
páncéljukon az özönvíz története ott van de nem tudja
megfejteti senki

A vízbefult tengerészek lelkei vijjgó sirályként
visszakacagnak az élőkre a bukfencező pajkos delfinek is
aludni mennek A víz színén a repülőhalak
kiterítik a hold ezüst köpenyét

Álmodban édes-hívogató hang szólogat
hogymenj menj le a mélybe
halott hugaid hangja —
az ő szemüket látod ha a mélység fölébe hajolsz
megismered szemüket nemcsak a tiéd minden testvéredé
olyan éppen —

századok óta verseng színük az éggel
Halottak napja van ma s a mélyből
fölszva fölöttük világító halak lebegnek
tüzek örök lángjaiként

NOVEMBER 7.

Levélhullajtó őszi fák
ti élő homokórák
kiket mennydörgés altatott
és mennydörgés ébresztgetett

Ez volt ez volt november

Lenin fölkelt a föld alól:
egyet hunyorított a szemével
szólt s eliskolt a sötétség
sarkantyúit bevágta mélyen
duzzadt ágyékába a lónak
mely Nagy Péter alatt kapálta
patáival a szárnyaló időt

És fölugrott Lenin
Mindenkinek Mindenkinek Mindenkinek
Lenin fölugrott
a hit sarkantyúit bevágta
s a tömegek zsivaja közt
ágyúk ólmával éhínséggel
rohammal elfoglalta azt

A Szovjetnek minden hatalmat

A történelem lélegzett hallotta a világ

Tüzet faló éj
kapált a ló
lába alól csakúgy röpült a hús
Oroszország élő húsa
a tegnap állatjainak

Látni lehetett
a föld rossz gödreit
A kíváncsi nyomor
csizmákból kikukkanó ujjait
A bizonytalanság szemétjét
A fojtogató árulást
Az öklendezők
vak gyűlöletét

Másutt könnyek csorogtak
s beroszdásodtak ott az emberek

Ez volt ez látható

Szerelem-szaga volt a Szabadságnak
foga közé kapta a holdat a sötét

Cseppenként folyt a higany
és Majakovszkij
dobbantott egyet verseivel
és felmérte Világunkat
Vlagyimir Majakovszkij

Levélhullajtó puha őszi fák
dübörög alattuk a tömegek
dobaja Igazság mindenütt
homéri felvonulás

Az volt november Ágyúdőrejeidre
pontot tett az a Szmolnij
Ó Európa

JAROSLAV SEIFERT

GUILLAUME APOLLINAIRE

Nem szívesen idézzük a multat Ne is emlékezzünk
Az utca mélyéből kitekintve az égre meredtem
És Önre gondoltam mégis költőm Guillaume Apollinaire
Amint évekkel ezelőtt elhaladt erre és így szólt mosolyogva:
Ó pásztor-lány Eiffel-torony
Ősszel a városon hajók húznak át mint lassan tovaszálló
évek
Múzsája hova tűnt mikor Ön itthagytá e várost

Az utcákon ezer nő jött szembe velem de egyik sem volt
ma olyan szép
Az Étoile a betlehemi csillag azonban úgy ragyog ma is éppen
Úgy tanulok verseket írni ahogy a katona trombitálni
tanul
Mikor a kaszárnya ablakban levegővel teli arcát bele-
nyomja az aranyszínű fémbe
És a nehézkes hangok egyetlen szárnyukkal verdesnek az
utca fölött

Párizs Európa tükre Látom benne az Ön mosolyát
A hangok létráján fölmegegyek föl föl a csillagokig
A vas ágak között rózsaszín táncosnő gitározik
Hajában rózsák rájuk fáradt lepke ül le

A nappal azonban nem elég nagy hogy átfogja az egész várost
A Trocadero ablakából kiugrott a hold fintorog öngyilkos

arca
Olyan mosolyogni való mert hisz minden minden szép a
világon

A Louvre-ban a földszinten szfinxek melleit simogatom
És az Ön kedvesére gondolok éppen egy verseskönyvre
borul sírva-zokogva

Az aranyárga rakéta azonban gyorsan elenyészik mint
ahogy feltűnt

Bárcsak ne élné túl szépségben egyetlen vers sem e verset
Ó hogy szerette az estét s estéi városa felett ma

Az Ön megsebesített s bekötött feje lebeg egyre előttem
Olyan mosolyogni való Egy kimustrált ágyútalpra dőlök
A sötétség becsukja előttem útikönyvem nem látlak ó

Párizs
Az Eiffel-torony colhárfa Halld csak a jövő s a szépség
viharos szele

Messzerepíti a művészet dagadó vitorláit ó halott kapitá-
nyunk

LIDICEI HALOTTAK

A galamb nem találta meg ducát:
a rom fölött riadtan repked —
és mint kettétört jogarak, a fák
ma is a földből meredeznek.

Az út alatt roppant örvény kiált.
Lent sorakoztok, zárt sorokkal.
És csak mentek a sötétségen át,
mintha vetnétek, tárt karokkal.

Pacsirta szállt csupán a táj felett,
megértvén — holtak közelében —
amit csak a madarak értenek.
Még hallani tán énekében

a föld dalát, a földét, mely lezárt
szátok fölött szörnyű pecsét lett —
a fejetek őrző kő-dalát,
a rátok hulló csöndességet,

a kétségbeesés dalát, mikor
fiaiokat elrabolták —
a sírás dalát ajkaitokon —
apák, anyák megtévelyodtát,

a szemekbezárt borzalom dalát;
s hogy nők kilincsekbe fogóztak, —
ahogy végső remény egy szalmaszál
az örvényekben fuldoklóknak, —

az iszonyú csend percének dalát,
mikor a végső sóhaj lobban —
a nép szépségének diadalát,
itt lent, a jeltelen sirokban.

Ma a síkság örök, nyugodt dalát
zengi itt, mint rég, a pacsirta.
S betaposták akkor a katonák
az összes rózsát is a sírba...

LENIN VÁROSA

Az admirális egykori palotája
empire kagyló: belőle lépett ki Vénusz, haján
tengerész-sapkával.

Kicsit mindenki csodálkozott.

Ez történt csupán.

A kikötő parancsnoka köszönti a kínai kapitányt.
Kézet szorítanak: egybefonódik a sárga és fehér.
A mozdulatlanul horgonyzó hajók rakománya
sok-sok tea, vaj, csokoládé, — meg az éj.

Mert éj van. Mint egy részeg pók, hátán keresztel:
úgy botorkál a templom szörnye az éj árnyai között.
Az oszlopsor tele van fekete ikonnal;
köztük a forradalom vad lármája dübörög.

A Téli Palotát vörösre színezte a vér.
A márványoszlopok megbűvölték a holdat.
Vér folyt itt. És hull rá a hó. Vörös, fehérrel.
Mitől éjszaka az emberek meghorzognak.

Város a Néván. Költők fővárosa, Te.
Hány kard rótt itt vörös verseket a házak falán!
S a szerelem szép szavai helyett ágyúk dörögtek:
hiszen forradalom volt.

Ez történt csupán.

ÜDVÖZLET A MADRIDI
BARIKÁDOKNAK

Hazai földben fekszik, mésszel leöntve
García Lorca, a harcos, a költő
lövészárok-sírházában, összezsugorodva,
és nincs nála se puská, se lant, se lőszer.

Vértócsákból szótték a napok szőnyeget —
s rajtuk a mórok járják táncaikat
és íme az Alpok gleccserein, a Pireneusok ormain át
a Hradzsín lépcsőiről
szól vele most egy másik költő,
ki ma még él —
és ökölbe szorított kézzel küldi a sírhoz
gyengéd, puha csókját,
költők olykor így csókkal csókolóznak.

Nem gyilkolni akar,
a béke napjáért zeng
az édesdallamú ének,
meg a csöndes játék, játéka szavaknak, rímeknek,
zenének,

melyekre kedveseink szíve alatt
s a virágzó lombok árnyain vadásztunk,
hogy verssorokká növe
mind oly zengzetes legyen, oly gyönyörű,
mint a harang, mint a nép száján a szavak zenéje.

De mikor a toll puskává változott,
ki menekült el?

Szuronyokkal is lehet emberi bőrre írni,
s hogy lángol az írás! mint e vörös levelek
halmaza, melyen e nehéz percekben gázolok, úgy ég.

De azt tudom, én halottam,
hogy Madrid körútjain
újból járnak a munkások majd és éneklik
dalaid, költő,
ha puskáikat, a győzelmet kivívva
felaggatják, hálájuk jeléül, a fákra,
mint eldobott mankóikat a bénák
a messzi Lourdes városában.

ALTATÓ PETIKÉNEK

Ideszökik tüstént a kis juhocska;
 nyakában rózsaszín szalag lobog,
 ha majd elalszol — szarvacskáját fogva
 álmodban néha símogathatod.

Hozzásimul bundácskájához arcod:
 a szőre oly puha s olyan finom —
 egy-kettő az igazak álmát alszod:
 s hipp-hopp, máris túl vagy a kék folyón.

De most, most még nem bízik ám szemedben!
 addig kint vár, amíg be nem csukod —
 a kulcslukon keresztül engedetlen
 fiút látott s bégetve elfutott.

Virágok közt fut, füvecskét harapva,
 csak te tudnád őt megállítani.
 Felvillannak nyomán egy pillanatra
 a kutyatej pici csillagai...

ÉNEK A CSÍKOS VÁNKOSRÓL

A gögről, hogy van-e, még azt se tudtam,
 gyermekszívemben gőg nem égett.
 A gazdagoknak fehér vánkosuk van,
 s csíkos vánkosa a szegénynek.

S nem tudtam azt se, hogy mily szép a dal, ha
anyácska az, ki énekelget,
mikor csöpp magzatát ölébe tartva
álomba szenderül a gyermek.

Nem ő altatgatott: az órainga,
dalolt a perc: az óra lelke,
magam tanultam elaludni sírva,
színes párnámat átölelve.

Még álmomban is hősöm járt eszemben,
a kis lombard-fiú — ő járt ott:
azt álmodtam, szent zászlóink közt fekszem,
s a mellemen seb és virágok ...

ÉNEK A KENYÉR ILLATÁRÓL

Ó, mennyit leskelődtem én
az ablaknál a mélybe le,
hogy gyúr-dagaszt a péklegény,
hogy száll a liszt, mint hópihe.

A kemencéből estetájt
áradt a zsongító meleg, —
a szívem egyre-egyre fájt,
azért hogy én is pék legyek.

Fehér kötényre vágytam én,
vonzott a sok-sok kis kosár —
a tészta, mely a tűz ölén
kenyérré válni mélybe száll.

Ó, hol van az a kisfiú?
Még annak lenni volna jó!
S a tél, a kenyérillatú?
Befútt a sok-sok évi hó.

A hű kemence öle hí,
álmodni vár a langy meleg —
hogymint egy angyal szárnyai
a szagok dédelgessenek.

... Kőménymag kis félholdja volt
csupán mi ínyemen tapadt —
s most tőle fölszakadt a mult:
sok bűvös, régi pillanat...

J I Ř I O R T E N

MIT MONDOTT N É K E M A K A N Á R I

Idegen vagy. Rettentő falba zárva.
Emlékeimmel. Ott. Egy más világ-
és más korszakért vannak. Tagadásra.
Születésnap i á r i á k.

Miért? Te énekelsz? Várj meg, lapítva.
Majd én is megtanulom ezt talán.
Aludni szeretnék. De nincs ki hívna,
félek. Hallgatok. Nincs anyám.

A szabadságra gondolok. Ez rács itt?
És ez te vagy? mit írsz? Egy más világ-
és más korszaknak, míg húsom leválik?
Születésnap i á r i á k?

AMIT A KANÁRINAK FELELTEM

Kérlek, hallgass. Semmit, semmit ne kérdezz.
Lágy légyzümmögés csak, nem ének ez.
Feküdj halkan. Koporsókészítéshez
kis karmod nem elég ügyes.

Én huszonegy éves leszek holnapra.
Ezért nem létezhetsz te már.
Nekem olyan idegen a: venne-adna.
A testem zsákba-varrva fáj.

Segíts. Vigyáznunk kell a szóra-rímre.
Vigyázz, a fal nem puha, mint a hó.
Én is Kanáriából jöttem, mint te.
Életem hiábavaló.

ÖRÖKKÉ

Térdre hull az éjszaka,
elesik s nem tud remélni.

Az élethez engem semmi se köt már,
elhallgatok hirtelen,

míg a holtak anyái
másodszer készülődnek immár.

Sajnálatraméltóak vagyunk
mind-mind, kik hátramaradtunk.

Csalódni örökké, a tisztaságig.
Örökké.

Térdrehull az éjszaka.
Fogsz-e imádkozni ma este Desdemona?

DALFORRÁS

Hajak forrása, ha megrészegítene,
be jó, milyen jó lenne —
ha nem bántana a virágok erdeje —
a méz vízesését, ó, méhek
jó volna kiinni és az egészet
beletenni a szembe!

Ógyelgek, a háztetőkről eső csepeg,
érzi a szám, micsoda ünnep —
a még sose csókolt csepegő cseppeket,
szólni szeretnék: hogy elmerülök, hogy félek,
hogy mint holló, holló ki harang alá tévedt,
fájdalmam keresem, a hajnalba merültet.

Rosszfele folynak a könnyek, a fájdalom
így nem folyik el vele —
sírni szeretnék, hadd zokogjam ki a bánatom,

csak találnám meg a csókok forrását végre,
 ide kötne talán, ha fölnézek az égre,
 ha kinyitom számat, mit még nem csókolt
 senki se...

HÓPELYHEK

Símogassatok csak hópehelyek engem!
 Az ereszről isten jégcsapja lóg.
 Valaki most megcsókolt. Érthetetlen.
 Tán tévedett, s nem nékem szólt a csók.

Ó, mintha körbe forogna a tollak
 esője, a lágy, világos eső —
 mintha megfenyegetné az alvókat —
 bohón, az égből úgy kereng elő.

Ó, mintha hóvá válnék én is halkan,
 símogatván, mi nem lehet enyém —
 minthogyha lágyan olvadnék egy ajkon
 mit nem illethetnék különben én...

KACSAK A MOLDVÁN

A kiskacsák a Moldván dideregnek
 nem hullt a hó mégis havas a tolluk —
 hajók után úsznak szárny a motorjuk —
 s ők mindent elhisznek bármit fecsegjek

Mondom a tengerig biztos elérnek
még mielőtt beáll a tél
s hogy nyoma sincs ott se fagynak se jégnek
s arra minden csupa morzsa levél

A Moldva úgy folyik ma mint az óbor
lassú léptekkel jó az éjszaka
— estétájt minden kis kacska a holdtól
aranyköntöst kap a vállaira

RADE DRAINÁC

MA BOHÈME

Lassan! lassan! A hold, az árnyék, meg én, — a manzárdon
sok minden rohad ám.

Ó, utcák, kávéházak, esős őszi bulvárok!

Egy bank szárnyépületének négyszögű árnyában kicsi ked-
vesek ott a sarok mögött,

hejhaj, ihajom, la!

Nehéz botom is, meghitt barátom, más úttesten zúgo-
lódik,

a hangja bariton,

beteges köhécselés megvető szerenádja

tüsszög a gazdagok lefüggönyözött ablakai megett,

fent pedig, három könnyű felhő — aranyos fogaton —

messze jár már, keresztül-kasul, a pók hálójának árnyéká-
ban,

a hazai hegyek felett,

és a katedrális tornyán az óra is ketyeg,

ó kedvesem, ó szemem, te el-nem-szenderedett!

Az öreg muzsikus elszunnyókált a beteg violinton,

üres a kávéház, hazament az utolsó bohém,

sötét lépcsők vezetnek az álmos manzárdhoz az égnek.

Szomorú falak! rólatok bolondul elvert napjaimra em-
lékszem én —
hazátlan barátokra, kik tarkák voltak, mint a leopárdok,
ha beléptek!

A portás szobájában mécs ég, és hogy az éjt
elálmatlanítsa, bömböl egy kisgyerek.
Hol vagytok napjaim, ó napjaim, ti szertefútt levelek?

A hold a tetőn hasal, melyen mollban nyüszítenek
a távíró huzalok,
a nyitott ablakokon be csillagos kocsi remeg,
az utcákon, furcsa-furcsa éjszaka ódalog,
az arcom és szemeim a fájdalomtól s a csavargástól fel-
ismerhetetlenek!

Az asztalon versek, pár kúsza sor az ujságok sárga szé-
lein —
vágyakozás az elérhetetlen messzeség után,
romantikus szerelmekért pár kósza rím ...

És mint valami portré, úgy lóg egy kivénhedt kabát
a falon, meg a velúr-nadrág, a kitérdelt,
az ifjúi napok vagabundjának gyönyörű garderoberja,
mit látott az őszi Párizs, a tavaszi Firenze
és a téli Róma!

A nagybácsi elpattant-húrú vén hegedűje pedig
az ágy fejénél a holdvilág néma hangjával
és a távoli sárga fény-utakkal álmodik.

S a padlón keleti szigetvilágok térképei sóvárognak,
a tengerész asztronómia egy régi kézikönyve,
hajók indexei, melyek esős novemberekben
minden szombaton
Liverpoolból kihajóznak, ha a köd dagadva megnő,

s egy fenékgig ürtett pálinkás-üveg,
és megszökött szeretőm fehér esernyője, mely most egy-
szerű lámpaernyő —
s ami a legfájóbb, ami méltatlan a közönyre:
az ajtó mögött, ahol egy buggyantós kancsó és egy
lavór áll, mint két kéregető szegény —
ott rothad lírai álmom a melanéziai szigetvilágon és
Fidzsi szigetén!
Mint az egyiptomi királysírokban, a mennyezeten,
álmodozásokban meg van írva egész életrajzom.
Ó, ha tudnád olvasni azokat a szerelmeket, miknek emléke
itt lobog!
Gépírónők voltak, idegesek, pirinykók, szeszélyes asszo-
nyok —
sok emlékem van a szülői házról, mely a waterloo-i lírai
ütközetben veszett el,
mint a Csád-tó, sok tiszta érzés, hófehér —
ha tudnál olvasni belőlük, láthatnád,
hogyan itt egy költő töltött éveket, akinek
nem kellett soha semmit sem írnia,
s hogy Ádám-kosztümben élt, min nem volt fügefá-
levél.

Ó, jaj! örökkévaló refrének éltek itt egy
elérhetetlen költeményből.
Drainác barátom! csukd be az ablakot
a manzárdon és a szíveden —
a nagy reggel, mely oly mocskos hajnallal jó, mint
a vászon-terítők —
halálodra lel itten, mint egy vízszintes vonalra,
melyet az időfeletti harang nyelve ütött.

KOSZTÁSZ VÁRNÁLISZ

A PREDESZTINÁLTAK

A kocsmánk lent a föld alatt van:
káromkodás, füst járja át,
(gyenge mécs pislog a magasban.)
S iszogattunk, víg cimborák,
tegnap, akárcsak minden este,
a mérgeket nyakalva-nyelve.

Lomhán szorongtunk egymás mellett,
volt, aki a földre köpött.
Létünk egyetlen gyötremeznek
íve, élet s halál között:
s bárhogy erőltettük eszünket,
jó napja nem volt életünknek.

Mert bár ragyogsz, te nap s te tenger,
az ég alatt s az ég felett —
s te hajnal, sáfrányszín szemekkel,
s rőt szegfűkkel, te szürkület —
távol húnytok ki, mint a holdak —
s e fény szívünkbe nem hatolhat.

Egyik apja tíz éve béna:
önnön maga kísértete —
másik nőjének tüdejét a
kór szedte szét ízére —
Masi fia fegyház lakója,
s Javis leánya utca-rongya.

— Szomorú rossz sorsunk a bűnös!
— Isten, a minket gyűlölő!
— Gonosz, átkos fejünk a bűnös!
— A bor, eszünket elvevő!
Ki a bűnös? Egy agy se érti,
s egyetlen száj se mondta még ki.

Iszunk a vaksi kocsmá-mélyben,
hátunk görbe, mint egy hatos —
és mint férgek, nagy kevélyen
minden sarok reánk tapos —
gyáván ülünk, predesztináltak,
csodát várunk talán, hazánkban.

ALI KARASU

A BARACKFA

Kershir mellett, Dinek faluban élek,
én, a barackfa, egy kis ház előtt.
Egyszer virágzom minden évben
s ilyenkor boldogan, szerényen
hordom a pompás virág-keszkenőt.
Gyümölcsöm nem sok, pár marék talán,
a gazdám mégis büszke rám.

Mert ha jó a gyümölcsöt érlelő nyár,
jó asszonyom megrázza törzsemet,
szelíd barackjaim a földre hullnak —
csöpp fia sikong, nevet
minden baracknak.
Ilyenkor oly boldog vagyok s vidám,
mint esküvőre készülő leány
és az se bánt, hogy nincsen lombom, mint a fűznek,
hiszen az életem úgy is derűsebb;
nem bánt, hogy nem nőttem fel oly magasra,
mint egy-egy jegenye sudár alakja —
boldog vagyok, hogy mint kicsiny barackfa
Kershir mellett, Dinek faluban élek,
mint gazdáim, szegények.

Falumból három embert szeretek:
az asszonyt, a férfit s a gyereket —
oly csendes és hallgatóg emberek.
A legszebb hónap április:
puha a föld és üde, friss,
kivirít a kikirics,
zengi dalát már a csíz.
A jegenyék közt szél motozgat,
ide-oda hajladoznak
a faluban utcahosszat.
Április van — április,
fejem csupa virág:
záporozom üde-friss
szagát a légen át
azoknak, kiket szeretek.
Ahmednek hívják a kis gyereket,
az asszony neve: Fatima
és Ibrahim a férje.
Ahmed törékeny, sápadt, mint az anyja,
ki néha gondterhelten simogatja,
Ibrahim magas, de ő is sovány,
szeme szomorú, arca halovány.

Kicsiny, sivár agyagviskóban élnek,
még ablakuk is egy van: oly szegények.
Szobájukba olykor-olykor benéznek.
Hálólhelyük egy ócska lószőrmatrac,
törött tükör hunyorog a falon,
öregen és szomorúan, vakon
és ha még sokáig kutatgatsz,
egy elnyűtt gyékényre is ráakadhatsz.
Ilyenkor óh be szégyenlem magam,
hogy itt állok vígán, virágosan!

Megint sötétben ültek tegnap este,
mert hold sütött s ez pénzbe nem kerül —
ültek, szemük maguk elé meresztve
szomorúan és reménytelenül.
A vacsorájuk hagyma volt s kenyér —
mert a szegény ember szegényen él.

Itt kint fehéren csillogott az éj,
holdfénytől és virágtól volt fehér,
tavasz volt és boldogság mindenütt:
Fatima Ibrahim mellé feküdt,
de könnyes szép szemére nem jött álom,
csak forgolódott a matrac-ágyon.

A barackfa virága hull le először,
hullj hát le, virágom, hullj le a földre —
minthogyha friss hó hullt volna az éjjel,
köröttem oly fehér a pázsit zöldje
s ha lehull a virág fehérje:
zöld lesz a fák sörénye.

Eljő a június, tüzes a nap
és érlelő sugarai alatt
termésem egyre nő, nagyobb naponta,
a nap sugarát édességgé bontja
gyümölcsöm, és olyan lesz, mintha csak
lépes méz lenne, vagy cukorka.
Minden évben legboldogabb napom,
mikor érett gyümölcsöm átadom
a kis családnak.
Maroknyi csak, igaz,
és szinte csak vigasz
Ahmed vékonyka kenyeréhez,
ki — szegény — mindig olyan éhes.

Barackfa vagyok csak, kicsiny barackfa,
de nekem is van bánatom, bizony.
Ibrahim munka nélkül van megint és
hiába ódöng kint a piacon,
az asztalára nem kerül kenyér,
az asztalára nem kerül olaj,
szegény ember szegényen él —
jövőre épp úgy, mint tavaly.
Sokszor tűnődtem, mért rossz a világ?
az embert mért nem hagyják élni,
legalább úgy, akár a fát?
Ibrahim most munka nélkül ódöng
és a három ember most gyümölcsömön él —
én vagyok nekik a hús, a cukor
és olykor — a mindennapi kenyér.

Az elmúlt hétfőn történt kora reggel
— Ibrahim az ajtóban állt szegény —
hogy begurult egy hordóforma ember
s kegyetlenség villant át cvikkerén,
hogy meglátott engem a ház előtt.
Viszonzásul dühösen néztem őt.

Papírt kotort elő és rászegezte
fájó, kampós szögekkel a törzsemre.
Mindenkinek, ki arra jár, rikoltja
a nagy plakát ingerlő sárga foltja:
„E fát lefoglaljuk adóba!”
Sírok, jajgatok, könyörüljete meg:
hisz egyszer virágzom csak minden évben!
egyetlen kincse vagyok szegényeknek!
ha nem leszek, még elpusztulnak éhen!

Jajunk s jajom nem hallja senki meg.
Nem messzire jegenyék lengenek,
hajladoznak a nyári szürkületben,
míg engem,
ki minden kincse voltam egy családnak —
hat liráért tűzifának kívágnak...

OKTAY RIFAT

FELESÉGEMHEZ

A heverők teveled hűvösek*
És szobáim boldogok teveled
Vidámsággal hosszú egész napom
Ha reggel a te ágyadban ébredek

Egy a családunk házunk éjünk és napunk
Az alma fele te vagy fele én vagyok
Pázsit a boldogság ott nő amerre jársz
S ha elmész sötét van eloltod a napot

L Á T T A M A K E Z E M

Vizet ittam és láttam a kezem:
rózsaszínű volt, áttetsző, finom, pelyhes —
örömmel üdvözöltem: szervusz, szervusz kezem,
tartsd szépen a poharat, villát, tartsd kecsesen,
s ha úgy fordul, akkor se pihenj meg,
fogd szépen a kardot, a puskát —
tarts ki vitézen, én két kezem, rettenetes és szép
tigrisem

Vizet ittam és láttam a kezem:

csendes volt, szótlán, akár egy hallgatag ember,
épp olyan volt, akárcsak Ahmed, vagy Mehmed keze —
ujjongva üdvözöltem: szervusz, szervusz kezem,
és szervusztok valamennyi kezek,
kiknek egy mozdulatára kigyúl az áram a földön,
vonatok száguldoznak a vas síneken,
kik kőbe, acélba fogalmazzatok meg az Eszmét,
kik fénybe, motorba szorítjátok a víz erejét,
széppé cicomázzátok a pusztá világot,
bizony általatok zöld a mező,
s az ember is általatok nagy.

Vizet ittam és láttam a kezem:

él az egész, külön élete van,
bár nincs szeme és füle sem —
a hüvelykujj fenn hordja talán egy kicsit orrát,
de a mutatóujj az erkölcs, becsület szikár angyala,
a gyűrűsujj szemérmes, piruló leányzó
s a kisujj a maga világmindenségének istene-porszeme.

GYÖNYÖRŰ SZÉPEK

Az asszony a tűzhelyre tette a lábost

Benne bab rotyogott

A férfi meg gondolkodott

Hatvanötbe került a bab

A hagyma huszonöt

Ez annyi mint kilencven

Kettőszáz volt a zsír

Az összesen kétszázkilencven

De sok de sok
A férfi gondolkodott
Cipőt kell venni mondta
Ezek már nem cipők
A víz elviszi messze mondta
De hát honnan vegyem a pénzt az újra mondta
Kisfiuk golyóval játszadozott
A macska egeret fogott
S a macskafogta kisegéren
Halálveríték csillogott
Megfőtt a bab pőfögve rotyogott
A kisfiú golyója
A szőnyegen gurult a sárgáról a kékre
A kékről a pirosra
Az úton emberek haladtak
Fejükben álmok lebegtek-suhantak
Az egyikén csárdák fürdők suhantak
A másikén cipők hagymák suhantak
És az égből felhők suhantak
A felhők mögött az ég kékje reszketett
Gyönyörű szép egek gyönyörű szép egek

SZABADSÁG*

Mit fecsegsz te áruló
Te taknyos te piszok
Te ocsmány mihaszna?
Szabadság van ebben az országban Szabadság!

* (Törökül „hürriyet“ szabadságot jelent, mely egyben leánynév is. Jenisehir Ankara gazdag negyede; Kavaklidere a gazdagok nyaralóhelye.)

Jenisehírben szabadság
Kavakliderében szabadság
Szabadság kívül szabadság bévül
Le föl sétál a szabadság
A lányok utcájában mármint a szépszemű Hürriet
Ha a dinnyét felhasítod köldökénél
Kijön belőle a szabadság

Ha beleharapsz Gümüşhâne almájába
Hát a nyelveden lesz a szabadság
S a füleid nem szabadok?
A madarak és a tyúkok meg a legyek mind szabadok
Országunknak minden legye
Országunknak minden legye szabad!
Országunknak értelmisége is szabad!
Nézd például Ali bejt
Amelyik borbélyhoz akar odalejt
Szépen megborotválkozik
Senkisem akadályozza meg ebben!
Ki merné mondani hogy ő nem egy szabad pacák?
Szabad ficsúr bizony szabad ha m ndom!
Nos hát a mi Kara Memisünk
— Ne köpj be semmit Kara Memisről! —
Még az a nyomorult is szabad
Szabad ime nézz csak reá —
Tetveivel együtt szabad —
Maláriájával szabad
Mikor fiatal menyét igába hajtotta
A meggyötört földön szabadon hajtotta
A szabad kék ég alatt

Kék ég lellem-szívem
Sok nekünk az ilyen szabadság!
Inkább áldással teljes

Malária nélküli tetvek nélküli
 Az úr ökreiként kövér
 S menyé melleiként teli
 Nekünk illő
 Nekünk megfelelő
 Másfajta szabadságot küldj — erre vágyunk

ULUDAG UTCAI ÁRUSAI

Házam fülemüléi, ti utcai árusok, ó,
 Jertek, lépjete be hozzám, nyitva a kertem,
 Áruljatok szilvát, körtét, aranyalmát!
 Ha kinyitjátok az ajtót, a hegy púpként hátatokon van,
 Vállatokról kosaratokkal tegyétek a földre:
 Gyümölcseivel térjen be otthonainkba az évszak.

Ó, te hangyaszorgalmú fürgé lap-árus!
 Szájad széléről sóskalevél csüng!
 Csupa játék kalandos szemed és szemöldököd íve!
 S a sátán rémületes motollája biciklid!
 Csupafolt csizmáddal, bársony fővegeddel
 Ó, hozd a gyerekkor talányos éveit újra mihozzánk!

A kéményben lassan megőszül a füst, esteledik már,
 Ti pedig mentek, elhaló dalként tovakúsztok,
 Reggelből be az éjbe, nemszűnő éneketekkel!
 Ti vagytok Isztambul szája: te harsány perces!
 S te tejárus! csacsidon gyereket terelő!
 Halil, Ibrahim! — áldás lapos erszényeitekre!

ORHAN VELI

TIÉRTETEK

Tiértetek: ember-testvéreim,
Minden tiértetek,
Az éj is értetek, a nappal is,
Nappal a napfény, éjjel a hold-láng,
Holdfényben a sok-sok levél,
Levélen a kíváncsiság,
Levélen az ész értelme,
Ezernyi zöldszín a nap fényében.
A sárgák is tiértetek, a rózsaszínek,
A test tenyérhez símulása,
Melegsége,
Puhasága,
A pihenés nyugodtsága,
Tiértetek az üdvözlések,
Tiértetek a kikötőkben ringó árbóc-ívek
A napok nevei,
A hónapok nevei,
A csónakok festékszaga,
Tiértetek a póstás lába,
A bogarak csápjai,
A homlokokról patakzó izzadtság,
A frontokon a golyók süvítése,

Tiértetek a sírkövek, a sírok,
A börtönök, bilincsek, halálos ítéletek,
Tiértetek,
Minden tiértetek!

É L N I

I.

Már rég tudom, hogy élni mily nehéz —
A kedvesért szívem dalolva kínzom,
Ha jó az éj, csillagok íve alatt suhanok,
Nappal a nap fény-zuhanyába kifekszem,
S olykor időt szakítva, félnapig
Ledőlök Csamlidza dombjain.
A szorosokból hőmpölyög árral a kékség —
Ezer azúr-pihe leng be és mindent felejték.

II.

Már rég tudom, hogy élni milyen nehéz —
De azt is,
Hogy egy halottnak még sokáig meleg agya, szíve,
S egy másik karján még száguld a másodperc-
mutató —
Hej, testvérek, bizony nem könnyű élni,
De meghalni sem.
Lebegve leválni nehéz a világról.

A GALATA-HÍD

A hídhhoz szinte odaragadsz,
Jó kedvvel nézdegélek minden embert.
Van, aki evez, ide-oda evez,
Van, aki kagylót szed le a pontonokról,
Van, aki teherladikot terel,
Van, aki a kötéloszlopra kötelet teker,
Van, aki madár, költőien csapongva,
Van, aki hal, csillogón csillogva,
Van, aki hajó, van, aki bója,
Van, aki felhő fent a levegőben,
Van, aki motorcsónak és büszkén halad
És sipogva húz el a híd alatt,
Van, aki síp, szépen füttyölő,
Van, aki füst, kígyókat eregető,
De mindnyájatok, ó, mindnyájatok
Az élet gondja alatt hajladozik,
Csak én vagyok egyedül megelégedett,
Kisüt a nap, kisüt az én szívem is,
Egy verset zümmögők talán majd rólatok,
Úti a markom érte pár garas, lesz pár vasam,
És süttetni fogom tele hasam majd nyájasan.

KALAND

Kicsi, kicsinyke voltam,
Horgot vetettem ki a tengeren,
Egyszerre oda gyűltek körém a halak:
Láttam a tengert.

Csináltam sárkányt, díszeset-farkosat,
Szivárványszínű üstökűt —
Fölengedtem az égre, repülni:
Láttam az ég vizeit.

S hogy felnöttem, már nem tudtam ezt csinálni,
Gyötört az éhség, pénzt kellett keresnem,
Az emberek közé siettem:
Láttam az embereket.

Nem mondok le sem a kedvesről, sem az életről,
Sem a tengerről, sem az égről,
— Mondta a költő, de lehúzta szemét az égről a
gond,

Mert szegény, szegény poéta
Az életből eztán csak gondot láthatott.

ALTINDAG

*(Altindag Ankara mögött húzódik, hatalmas nyomortanyákból
összetevődött szegénynegyed. Reggel felé egész Altindag álmodik.
Itt csak egy fiatal lány és egy csatornatisztító álmát fogják
olvasni.)*

A lány álma

Száz líra fizetésű előkelő ember
jelenik meg hajnal felé álmaiban.
Feleségül veszi s a városba kerülnek.
Címükre a postás sok-sok levéllel bekopog.
Lakásuk kényelmes; vidámság mindenütt.
Parányi fészkükben életük csupa ünnep.

Nem megy mosni, nem tisztít másnál ablakot,
 s ha szennyesük van, az a saját szennyesük.
 Gyerekük lesz, köztük fénylapdaként lebeg,
 vesznek egy szép, használt gyerek-kocsit.
 Kizilay Bahcesibe viszik sétálni kicsit,
 hogy hadd játszon a kicsi Yilmaz a homokban,
 akár az előkelő gyerekek.

A csatornatisztító álma

A csatornatisztító fürdő-álma
 minden álma közül a legkedvesebb.
 Elnyúlik, lefekszik a fürdő közepén,
 felsorakozik mellette három markos legény.
 Egyikük önti a vizet,
 a másik meg a szappannal sűrög-forog,
 kezében kesztyűvel sorára vár a harmadik.
 S mikor belép az új vendég-sereg,
 a csatornatisztító előttük épp ellebeg —
 oly tisztán, akár a frissen szedett gyapot.

A SZABADSÁG FELÉ

Napkelte előtt indulsz,
 Mikor még a tenger üstöke hófehér,
 Az evezőfogás öröme ott bizsereg tenyeredben
 Bensődben a munka boldog láza szökell
 Evezel,
 Evezel, zengnek körülötted suhogva a hálók
 Halakat látsz, eléd seregelnék, fogadásodra kibukkan-
 nak a vízből,

Örülve terítéd feléjük
 Ki a hálót,
 S a tenger felcsobog kezeidre pikkelyesen.
 S mikor elnémul a sirályok lelke sikongva
 Szirti sírjaikon,
 Egyszerre
 A láthatár alján áthunyorít valami.
 S mit mondasz? hogy tengeri lány-e? madár-e?
 Ünnepe-e? séta? vidámság? móka? mulatság?
 Menyecske-sereg? hajékek? fátyolok? felvonulások?
 Hej! Haj!
 Mire vársz? Vesd csak a tengerbe magad,
 Hogy várnak-e otthon, azzal ne törődj.
 Csak előre nézz, előtted minden felé a Szabadság,
 Légy vitorla, légy evező, kormány, hal, víz, mi akarsz
 csak,
 S menj, menj, merre a végzeted szólít.

HULLÁM

I.

Hogy boldognak higgyem magam,
 Nem akarok én se papírt, se tollat,
 Cigarettám az ujjaim közt,
 Megyek, megyek belémerülve
 Szemközti táj, azúr-kékségeidbe.

Megyek, megyek, hív-vonz a tenger,
 A tenger vonz, de tart a föld, keményen.
 Van-e italhoz hasonló a légből,
 Ó, van-e valami részegítő a légből:
 Hogy tőle megőrül, veszélyes lesz az ember?

Tudom, hogy hazugság, mind, mind hazugság,
Hogy nagy csónak, teknő vagyok, hazugság.
A vizek hűvössége bordáimban,
A csónak-padon zúgó szél-vihar,
A heteken át nem szűnő motor-hang:
Mind-mind hazugság.

De megint,
Megint ragyogó napokat tölthetek,
Tölthetek el az azúrban,
A víz színén úszik a dinnye-héj,
Ez vagyok én, szín, az égre-verődő,
A szilvákat reggelente bebugyoláló
Szerелеm- és illat- és köd- és pára-háló.

II.

Nem elég semmi toll, semmi papír,
Hogy boldognak higyjem magam.
Amit írtam, mind-mind csak csacsiság.
Nem vagyok csónak és nem vagyok teknő,
Olyan helyen kellene élnem, hol szerepem megnő,
Olyan helyen kellene élnem,
Ahol nem dinnye-héj,
Nem fény, nem köd, nem pára-háló
Lennék, de ember, magára rátaláló . . .

INGYEN

Ingyen élünk, sejhaj, ingyen!
 Ingyen a felhő, ingyen az ég is,
 Ingyen a domb, a patak,
 Ingyen a sár, az eső,
 De nem ingyen a sajt, a kenyér,
 És mindaz, az ember mivel él.
 Ingyen csak a poshadt vizet adják —
 Sok koponyába kerül a szabadság —
 Azt bezzeg ingyen sose adták. —
 Ingyen csak a rabság —
 Manapság
 Ingyen élünk, sejhaj, ingyen!

ISZTAMBULT HALLGATOM

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva;
 Oly csendesen, oly lassan fúj a szél —
 Oly halkán ring a fán ezer levél,
 Minthogyha a szél nem is itt zizegne.
 Valahol a távolban, messze-messze
 Egy vízárus csengője cseng újra meg újra,
 Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
 Fenn a magasban madarak
 Sűrű-sűrű csapatja száll rikoltva,

Leng a szélben a hálók száza-ezre —
Egy asszony lábát a víz körbe zúgja,
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.
Hűvös-árnyas Fedett Csarnok,
Fecsegő, locsogó Mahmut pasa,
Galambbal teli udvarok —
A dokkokban lent kalapács zeng,
Izzadság-illatom a levegőt bekússza,
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
Egy csinoska lány átlibeg a járdán,
Sok hang cseng, szerelmet, dalt, áldást, szitkot fújva,
A lány valamit leejt, egy rózsát talán,
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
Fejem mellett letűnt világok zengenek —
Egy villa áll, homályos csónakháza döng —
A déli szél felzúg s aztán lehalkul,
De még sokáig zeng a húrja —
Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva.

Isztambult hallgatom, szemem lehúnyva,
Vergődve száll el egy szoknyás madár,
Homlokod, melled-e, vagy sem: tudom,
Ajkad nedves-e, vagy sem: már tudom,
A mogyoróbokrok mögött fehér a hold nagyon —
Isztambult hallgatom, ha szíved hallgatom:
Isztambult hallgatom.

NEDZSATI DZSUMALI

A TÖMEG DÍCSÉRETE

A mozikban tömegjeleneteket látsz
régi rabszolgapiacokra emlékeztet
Dél-Pacifikon vagy Afrikában egy kikötőben
óriás hajók farolnak a parthoz
a bennszülöttek közül kivirít néhány fehér ember
le-föl sétálnak a műhelyek közt

A piacon a bazárban naponta
számtalan emberrel vagy együtt
látsz csapatokban menetelő katonákat
kórházak börtönök előtt haladsz el
Mindenki belevegyült a tömegbe
egyik villamosvezető fáj a lába
a másik péklegény nehéz a karja
kiskoruktól mindenki szidja őket
mindenféle fájdalmak alatt roggyan a válluk
Egy nap úgy múlik el életük
hogy szemüket szinte ki sem nyitották

Te ki egy világ is lehetnél egymagadban
végül is csak a tömegből egy parányi rész vagy
s mindenkinek akit láttál a tömegben

szíve van mint neked gondolkodik érez
Lelke van mindegyiknek
S ha ismered ha nem ismered őket
bizony egyik se jobb tenálad
és bizony egyik sem rosszabb tenálad
Mint te vagy olyan ember hibáival együtt

VALAHOL SOHASEM JÁRTAM

16

EDGAR LEE MASTERS

CSÖNDEK

Megismertem a csöndet, sokféle csöndet: tengerek és
csillagok
csöndjét, a nagyváros csöndjét, mikor egy pillanatra
megáll,

a férfi és a nő közötti csöndet,
csak a zenével kifejezhető csöndet,
az erdők csöndjét, mielőtt zúgni kezd a tavaszi szél —
a betegek csöndjét,
ahogy körülpillantanak a szobában révedezve —
és most megkérdem: van-e nyelv, van-e szó
a roppant mélységeket kifejezni?

Az erdők vadja üvölt,

ha a halál megkaparintja a kölykét.

De mi szótlannul, hallgatag állunk a tények előtt, —
ilyenkor nem tudunk beszélni.

Egy rokkant katona üldögél a fűszeres előtt.

S egy kíváncsi fiú faggatni kezdi:

„Mi történt a lábaddal, apó?”

S a rokkant katona döbbsent, néma csendben ül,
mert cserben hagyják emlékei,

mert nem jut eszébe a gettysburgi csata.
De jókedvet erőltet és
csak ennyit mond: „Fölfalta egy medve!”
A fiú eltátja a száját, míg az öreg
szótlan-erőtlen újra éli képzeletében
a puskák fellobbanó lángját, az ágyúk dőrejét,
a haldoklók sikolyát,
ahogy ott feküdt köztük a földön,
a sebészeket, csonkító késeiket,
véget-nem-érő napjait a kórházi ágyon.
De ha mindezt szavakba tudná önteni,
művész lenne, bizony.
De ha művész lenne, még mélyebbek lennének sebei,
miket végülis nem tudna szavakba önteni.

Megismertem a roppant gyűlölet csöndjét,
a halálos szerelem csöndjét,
a lélek végtelen-nyugalmú csöndjét,
a megkeseredett barátság csöndjét,
s a lelki válságok pokoli csöndjeit,
miknek gyeheenna-tüzein megtisztul a lélek,
s eléri az élet magasabb birodalmát —
kifejezhetetlen látomásai szárnyán.
Tudok az istenek csöndjéről, akik szavak nélkül is megértik
egymást

és tudok a vereség csöndjeiről,
az igazságtalanul elítéltek csöndjeiről.
A haldoklók csöndjeit is ismerem, ahogy
némán, rémülten kezünkbe fogóznak.
Ismerem az apák és fiúk közötti csöndet,
mikor az apák nem tudják megmagyarázni az életüket,
még ha félre is értik őket értük fiaik.

Megismertem a csendet a férfi és asszonya közt.
Tudom, milyen az elbukottak csöndje,
s hogy micsoda roppant csönd borul
a leigázott népekre, a legyőzött vezetőkre.
Lincoln is ismerte a csendet,
ha sanyarú ifjúsága eszébe jutott,
s micsoda csönd volt Napoleon csöndje
a waterloo-i ütközet után!
És az Orleánszi Szűz csöndje,
amit csak egyszer tört meg a máglyán: „Irgalmas Jézusom!”

S e két szóba belesűrűsödött minden bánata-reménye.
Tudom, hogy eljő az öregkor csöndje is,
mikor a bölcsék nyelve béna lesz, mert nem tudják
érthető szavakkal kifejezni az élet iszonyú áramát
azoknak, akik még át nem éltek ütemét —
és tudom, ismerem a holtak csöndjét is.
S ha mi, akik élünk, kiknek megadatott a szó,
legmegrázóbb élményeinket nem tudjuk kifejezni,
ugyan mért döbbenünk meg azon, hogy a holtak
nem beszélnek nekünk a halálról?
Egyszer még sokat mond nekünk a csöndjük,
ha lefekszünk közéjük a sírba.

A D O M B O L D A L

Hol van, hol lehet Elmer, Herman, Bert, Tom és Charley,
a befolyásolható, az erős karú, a bohóc, a piás, a kötekedő?
Mind-mind a domboldalon alussza az álmát.

Egyiket elvitte a láz,
 a másik a bányá mélyiben égett,
 ezt, verekedve, megölték,
 az a börtönben lehelte ki lelkét,
 amaz meg gyermekeiért robotolva, a hídról lezuhant,
 s most mind-mind a domboldalon alussza, alussza az
 álmát.

Hol van, hol lehet Ella, Kate, Mag, Lizzie, Edith,
 a jószívű, az egyszerű lélek, a hangos, a büszke, a boldog?
 Mind-mind a domboldalon alussza az álmát.

Egyik eltitkolt gyerekágyban
 halt meg, a másik fonák szerelemben,
 ezt kegyetlen kezek ölték meg a bordély fala közt,
 azzal megalázott büszkesége végzett, míg hajszoalta a
 vágyát,
 amazt a távoli londoni, párizsi élet után
 hozta ide, az isten háta mögé Ella, Kate s a kicsi Mag —
 s most mind-mind a domboldalon alussza, alussza az álmát.

Hol van Isaac bácsi és Emily néni hol lehet,
 s az öreg Towny Kincaid és Sevigne Houghton,
 és Walker őrnagy, ki a forradalomról
 beszélgetett a tiszteletreméltó öregekkel?
 Mind-mind a domboldalon alussza az álmát.

A háború halott fiai,
 a leányok, kiket összehiport az élet,
 apátlan, sikongó gyerekeik
 mind-mind a domboldalon alusszák álmaikat.

Hol van, hol lehet a jó öreg Jones, a hegedűs,
 ki mind a kilencven évét végigmuzsikálta,

ki mezítelen mellel szállt szembe a széllel, az ólmos esővel,
kit csak a dáridó, az ivás vonzott, ki fűtyült asszonyára,
fiára,

a pénzre, az égre, szerelemre?

Lám-lám, régi halászsákmányairól fecserész ma is,
régirégi lóversenyekről Clary's Grove-ban,
s hogy mit mondott Abe Lincoln valaha
a springfieldi mezőkön.

LUCINDA MATLOCK

Chandlerville-be jártam ki táncolni,
s Winchesterben csillagnézősdit játszadoztunk.
Egyszer, mikor egy koratavaszi holdas éjen hazafelé
hajtottunk, mi lányok lovagot cseréltünk.
Ekkor akadtam össze Davis-szel.
Megkért, felesége lettem, hetven hosszú éven át,
rosszban-örömben, tizenkét gyereket nevelve, keményen.
Nyolc meghalt közülük,
még mielőtt betöltöttem volna hatvanadik évem.
Fontam, szőttem, szorgoskodtam a konyhán, beteget
bagyuláltam,
tettem-vettem a kertben s pihenő napokon
csak kószáltam a réten, hol a pacsirta dalolt,
s a Spoon River partjain szedegettem a kagylót,
a virágot, a gyógyfüveket, miközben
átkiabáltam az erdei fáknak, a zöld patakoknak.
Kilencvenhat ilyen év elég volt, eleget éltem,
megszolgáltam az édes nyugalomra.
Ti meg bánatról, unalomról fecsegtok, .
haragról, hogy elégedetlenek vagytok, reménytelenek?

Elfajzott fiak és korcs leányok:
nem tudtok megbirkózni az étellel?
Élni, élni kell, hogy az Életet megszeressük.

ELSA WERTMAN

Kékszemű és vidám, piros-pozsgás, erős
parasztlány voltam, s Németország volt előbbi hazám.
Thomas Green fogadott fel először.
Egy nyári nap, mikor felesége elment,
a férfi kilopakodott hozzám a konyhába és
karjába kapott s nyakamat csókolta vadul,
mert félrekaptam fejemet. Hogy mi történt,
nem tudta volna megmondani egyikünk sem.
Mennyit sírtam, hogy mi lesz velem!
Csak sírtam, sírtam s titkom lassan megmutatkozott.
Egy nap Mrs Green azt mondta, bízhatom benne, ne féljek,
nem csinál semmilyen patáliát
s mert nincsen gyermeke, örökbefogadja tőlem.
(Mr Green egy farmot adott hallgatás fejében.)
Ki sem mozdult a házból s úgy tudta mindenki,
hogy anyai örömöknek néz elébe.
Nem történt semmi baj, a fiú megszületett — jók voltak
hozzám, mondhatom.
Aztán Gus Wertman megkért feleségül s telt-múlt az idő.
Olykor, mikor később kortes-gyűléseken ültem, s a mellet-
tem ülők azt hitték, hogy sírva fakadtam
Hamilton Green nagyszerű szavain —
bizony nem azért sírtam.
Ó, nem! alig tudtam magamban tartani, hogy fel ne
kiáltsak:
Én szültem őt! Az én fiam! Az én fiam!

HAMILTON GREEN

A virginiai Frances Harris egyetlen fia voltam,
apám Thomas Greene volt Kentuckyból,
mindkettő tiszteletreméltó, derék családok ivadéka.
Mindent nekik köszönhetek, mindazt, mit elértem,
bíró voltam, tagja a Kongresszusnak, az állam egyik
vezetője.

Anyámtól örökségbe maradt rám a szép szó adománya,
apámtól ítélőképességet örököltem, akaratot és logikát.
Tisztelet övezze nevük, amiért
világra segítettek, hogy szolgálhassam a népem!

WALLACE STEVENS

KIÁBRÁNDULÁS, ESTE TÍZKOR

A házakban hófehér
háló-ingek kísértének.
Egyik se zöld,
vagy püspöklila zöld körökkel,
vagy zöld sárgás körökkel,
vagy sárga kék körökkel.
Egyik sem meglepő —
mondjuk: csipke-zoknis,
vagy gyöngy-öves.
Senkisem álmodik
páviánokkal, ehető csigákkal.
Csak itt-ott, egy-egy kivénhedt tengerész,
ki csizmában alszik, jól beszívva,
fogdos tigriseket
a rőt esőben.

PETER QUINCE A ZONGORÁNÁL

I

Mint ujjaim a billentyűzeten
zenét idéznek, úgy e hangok is
bennem megint zenét ébresztenek.

Tehát nem hang a zene: érzelem,
és most éppen ezt érzem én ma itt
e szobában, kívánva tégedet,

ahogy hallgatom kék selyemruhád
zenéjét. Olyan ez a hangulat
most, mint amit a vénekben Zsuzsanna

ébresztett: szép zöld este volt s meleg,
s kertjében fürdött épp, mikor mohó
szemmel figyelték a vének s szívük,

lényük mélyhúrja megrezdült belé
varázsos dallammal és lüktetett
fáradt vérük, mint szárnyaló hozsanna.

II

A zöld vízben, mely tiszta volt s meleg
feküdt Zsuzsanna,
kereste bőre
lehelletét a nyárnak
és rejtett

ábrándokra talált csak.
Hogy sóhajtott
ilyen zenékre.

Ott állt a parton az
eltékozolt érzelmek
hideg szelében.
A levelek közt
régi rajongások
harmata érte.

Sétált a fűvön
és reszketett még,
a szelek, mint szolgáló leányai
körüllebegték
s lábujjhegyen
vitték felé a leplét.

Kezén egy csöpp lehellet
s megváltozott az éj.
Most hátra perdült —
cimbalom pendült,
kürtök moraja.

III

Mint trombitaszó száll talán:
halkan jött két bizánci lány.

Zsuzsanna mért kiált, miért?
az ottan álló vénékért?

Szél vitte hangjuk íveit:
eső zuhog a fűzben így.

S hogy lámpáik fényébe lép:
látták Zsuzsannát, szégyenét.

Rohant a két bizánci lány:
így tamburaszó száll talán.

IV

A szépség pillanatnyi csak az agyban —
egy díszkapu szeszélyes rajza, nem több —
viszont a húsban-vérben halhatatlan.

A test meghal, szépsége él azonban.
Meghal, messze tűnik az este zöldje,
hullám, a végtelen felé ömölve.
Meghal a kert, s lehellete feléd
a tél szagát küldi s a bánatét.
S miközben lányok hajnali kórusa zeng
bizony meghalnak a lányok is idefent.

Az ősz öregek mohó húrjait
megpendítette Zsuzsanna zenéje,
de hogy elszökött, a halál lépett helyébe.
S most, hogy örök-időkre halhatatlan,
emlékének komoly brácsája zengi
dicséretét már minden pillanatban.

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

NANTUCKET

Az ablakban virág van,
sárgák, levendulák és

a függönyök fehérje —
Terjeng a tisztaság itt —

Napfény a késő délutánban —
üvegkancsó a tálcán,

ivópohár előttte,
a szája lefelé néz,

mellette kulcs, — amott meg
szeplőtlenül fehér ágy.

A JÁRVÁNYKÓRHÁZBA VIVŐ ÚT
MENTÉN

A járványkórházba vivő út mentén
a hullámzó kék foltos felhők alatt,
mik észak felől rohannak
— fú a hideg szél. Rajta túl
széles, sárban-úszó puszta földek,
sudár és lekonyult barna gyomokkal

Állóvíz pocsolyák-foltok
karcsú magas fák szerteszórtan

Az út mentén végestelen végig bokrok,
pici fák lilás-vöröses, villaként
égremeredő gallyas szövete,
s lehullott barna levél halom alattuk,
levéltelen indák —

Külsőleg élettelenül közeleg
a kábult, lomha tavasz

Minden belép a születő világba, mezítelenül,
fázva, minden bizonytalan egyébként,
csak az nem, hogy belépnek. Köröttük mindenütt
a hideg, ismerős szél. —

Ma a fű, holnap
a vörös levelek merev göndörödése

A tárgyak egymásután kibomolnak,
meggyorsul a világosság, a levelek körvonala

Most még a kezdet határozott méltóság-
teljessége — a mélységes változás azonban
hozzájuk is elért — gyökeret eresztve
beléje fogóznak és kezdenek élni, ébredezni

E. E. CUMMINGS

szonett

esett, de jött a szél és elfűtt hirtelen
esőt, eget, elszállt velük minden levél,
állnak a fák. az őszt régóta ismerem
én is; — ezt így hiszem —

(s te szél, te szél, te szél,
mit tudnál mondani — szerettél valakit
s valahonnan, a néma nyárból, szirmokat
gyűjtöttél szívedbe?

ó pillanatokig
táncolj nekünk, örült halál-apa s a vad
utolsó falevéllal kavarogva szállj
a levegő szívében!) hadd lássuk megint
az újabb végzetet... a szél elfűtta már
az esőt, levelet, eget — s helyette mind
fák, fák állnak.

s a fák a meztelen egen
a hold arcával szemközt állnak hirtelen,

valahol sohasem jártam

valahol sohasem jártam, ha boldog is
voltam nagyon — őrzik szemeid csendjüket:
egyet intesz és valami magamba zár,
nem védekezhetem, közel vagy, túl közel, —

de ha rám tekintesz, könnyen kitárulok,
pedig magamba zárultam, mint egy ököl —
sziromként kibontasz engem, mint a tavasz
az első rózsát (érintve sejtelmesen)

ha mellettem állsz, én és az életem
bezárulunk, csodálatosan, hirtelen,
mint mikor a virág szíve elképzeli
a gondosan mindenhová hulló havat,

e földön semmi sem hasonlít végtelen
törékenységed áramához — alkatod
tájaid színével magához kényszerít,
örök időkre szétszakítva a halált,

(én nem tudom; benned mi nyílik és mi zárul,
de valami bennem szinkronban van vele
szemednek hangja mélyebb minden rózsaszálnál)
s még az esőnek sincs ilyen piciny keze.

OGDEN NASH

ISABEL KALANDJAI

Isabel meglátott egy szörnyű nagy vadkant,
Isabel, Isabel, még csak meg se mukkant.
A vadkan éhes volt, éppen korgott a gyomra,
Nagy szája csattogott és tátogott a torka.
„De jó, hogy találkozom veled, Isabel,
Hogy vagy? — kérdezte — én most téged megzabel!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog:
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott,
Megmosta kezét s máris, pattanva, mint a lapda,
Isabel a vadkant hamm! gondosan bekapta.

Éj volt, sötét, mint a kéményseprő torka,
S Isabellel jött szemközt egy vén boszorka.
Az arca gonosz volt, csupa zsémb, csupa ránc volt,
Elfonnyadt szájában egy mű-műfogsor táncolt.
Mint pléhdobozban vas — csörgött benne a hang:
„Csúf béka leszel most, utálatos varangy!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog:
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott,
Csak halkán köhhentett, mint ki beteget ápol —
S varangyosbéka lett a zsémbes vén banyából.

Isabel rábukkant egy óriáslányra,
Isabel ment tovább, ment, még csak meg sem állva.
Ó, milyen ronda volt, szőr-mók a talpa-nyelve —
Egy szeme volt, azt is orra helyett viselte.
„Jaj, de jó — így szólt — hogy találkoztál velem;
Csontod összetöröm, s így lesz majd kenyerem!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog,
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott.
„A füled épp jó lesz cicámnak valami levesbe,” —
Mondta — s az óriás fejét gondosan lenyeste.

Isabel beteg lett, s jött hozzá egy doktor,
Ki régóta szenvedett már mindenféle sokktól.
„Tulajdonképp már csak a vizsgálat van hátra,
De mégse vizsgállak meg, mert hátha nátha?
Mégis jó talán, hogy találkoztam veled,
Keverek néhány port és te meg lenyeled!”
Nyugodt volt Isabel, s látszott, hogy boldog,
Nem is sóhajtott, nem is sikoltott,
Összekevert szépen hatot-hetet a porokból,
S mindenféle sokktól legott meggyógyult a doktor!

JAMES WELDON JOHNSON

NÉGER PRÉDIKÁCIÓ A TEREM-
TÉS RŐL

És kilépett Isten az Ürbe,
és nézett erre, és nézett arra és mondá:
*„Olyan egyedül vagyok —
teremtek magamnak egy világot!”*

S ameddig csak elláthatott az Isten szeme:
sötétség lebegett mindenütt,
feketébb, mint ezer éjfél
lent, a ciprusos ingoványon.

És akkor elmosolyodott Isten,
és derengeni kezdett a fény,
és az egyik oldalon felgöngyölödött a sötét,
és a másik oldalon ott állt ragyogva a fény.
És mondá Isten: *„Igy akartam”*.

És akkor lehajolt Isten és kezébe vette a fényt,
és formálta, görgette tenyerében,
amíg meg nem született belőle a nap
s a lángsugarú napot fellökte az égre.
Maradt elég fény, nem pocsékolta el mindet a napra,

ragyogó golyó lett belőle Isten tenyerén
s a sötétbe hajítván
az éj felékesedett a csillagokkal, meg a holddal.
És akkor a fény, a sötét íve közé
dobta a világot
és mondá Isten: „Igy akartam!”

És akkor az Isten alászállt,
és ott volt a nap Jobb keze mellett,
és a hold meg a Balján,
Feje körül a csillagok összeterelt serege
és Lába a földön nyugodott.
És Isten elindult és amerre megindult,
lépte alatt belapultak a völgyek,
s a hegyek fölmagasodtak.

És akkor körülnézve megállt és látta
a föld hogy meleg és pusztá, kopár.
És akkor Isten a világ peremére kilépve
kiköpte a hét tengereket;
megrebbent a Szeme, fellobbantva a villám tüzeit
összeütötte kezét s a mennydörgés tovagörgött,
vizek árja szakadt le a földre,
hűsítő vizek árja.

És akkor a zöld fű ezre kisarjadt,
sok kicsi rózsaszínű virág bimbója kifeslett,
a fenyőfa az ujját felbőkte az égre,
a tölgyfa kitárta a karját,
tavak kuporodtak a Föld sok homorú üregébe,
a tengerbe folyók iramodtak,
és Isten elmosolyogta magát
s fölragyogott a szivárvány
és Válla köré göndörödött.

És akkor Isten fölemelte a Karját, Keze a tengerek
fölött lebegett, amerre a föld kiterült
és mondá: „*Sokasodjatok egyre!*”
És gyorsabban, ahogy lehanyatlott a Keze,
halak és rovarok,
vadak és madarak,
lepték a folyókat el, meg a tengereket,
tele lettek az erdők velük és a rengetegek,
szárnyuk hasogatta a kék levegőt,
és mondá Isten: „*Így akartam!*”

És akkor Isten elindult
és megnézte mindazt,
amit alkotott.
Megnézte a napját,
és megnézte a holdját
és megnézte pici csillagait
és megnézte a világát
minden élőlényével egyetemben,
és mondá Isten: „*Még mindig egyedül vagyok.*”

És akkor Isten egy domb oldalába leült,
hogy magába merüljön,
széles, mélyvizű folyó csörgedezett el előtte,
s Tenyerébe temetve Fejét,
Isten egyre-egyre tünődött,
amíg kieszelte: „*Teremtek magamnak egy embert!*”
A folyó medréből
Isten egy marék agyagot kimerített,
s a folyó mellett,
a fövényre letérdelt,
és ott a hatalmas Mindenható Isten,
ki lángralobbantva a napot kitűzte az égre —
ki az éj legmesszibb sarkába kilökte a csillagokat —

ki Tenyere mélyedéseiben gyúrta a Földet, —
a roppant hatalmú Isten,
— ahogy egy néger anyácska babája fölé hajol — épp
úgy,

a homokba letérdelt,
egy kis agyagdarabot gyúrt-gyömöszölt, egészen
addig, amíg föl nem vette az Arca alakját,
és akkor belefűtta az élet lehelletét az agyagba
és az ember lelket, testet, életet öltött.
Ámen. Ámen.

LANGSTON HUGHES

ÚTÉPÍTŐK FLORIDÁBAN

Utat építettem,
hogy az autók
tovaszálljanak rajta.
Utat építettem
a törpe pálmák sűrű bozótjai közt,
hogy a civilizáció meg a fény
tovagördüljenek rajta.

Utat építettem,
hogy a gazdag fehér öregek
tovaszáguldjanak rajta, nagy kocsikban
s itt hagyjanak állni a szélén.

Ó, pedig
az út valamennyiünkért van!
Fehér emberek hajtának el előttem
és néznem kell, ahogy hajtának.
Még sohase láttam senkit
ilyen remekül hajtani eddig.
Hallod-e pajtás?
Nézz ide rám csak!
Mert Én építettem az utat!

FOLYÓKRÓL BESZÉL EGY NÉGER

Ismertem folyókat:

régiek voltak, mint a világ, s öregebbek,
mint az ereken az emberi vér áradata.

És mély lett a lelkem, mint a folyók.

Fürödtem az Eufrátesz vizében, mikor még fiatalok voltak
a hajnalok.

Kunyhómat a Kongó partján emeltem s álomba zsongattak
hajjai.

A Nílus felett messze néztem, míg köveket cipeltem a
piramisokhoz.

Hallottam a Mississippi dalát, amikor Abe
Lincoln New-Orleánsba hajózott s láttam,
ahogy iszapos öble aranyként csillogott a napban.

Ismertem folyókat,

ósi, feketén hömpölygő folyókat.

És mély lett a lelkem, mint a folyók.

ÉN IS...

Én is Amerikáról dalolok.

A fekete bőrű fivér.

Ha jönnek a vendégek,

a konyhába küldenek ki enni,

de én csak kacagok,
jó nagyokat falok,
s csak erősebb leszek.

Holnap, holnap már
az asztalnál fogok ülni,
ha jönnek a vendégek.
Senkisem mondhatja
nekem
akkor:
„Egyél csak a konyhán!”

Bizony akkor
láthatják, mennyire szép vagyok én is,
előnti őket a szégyen, —

Hiszen Amerika vagyok én is.

S Á R G A R É Z K Ö P Ó C S É S Z É K

Tisztítsd a köpöcsészét, öregem.

Detroit,

Chicago,

Atlantic City,

Palm Beach.

Tisztítsd a köpöcsészét.

A gőz a szálló konyháiban

a füst a szálló előszobáiban

a nyál a szálló köpöcsészéiben:

része az életemnek.

Úgy ám, öregem!

Öt centes,
tíz centes,
egy dollár,
két dollár egy napra.

Úgy ám, öregem!

Öt centes,
tíz centes,
egy dollár,
két dollár:

végig cipőt a gyerekeknek.

A házbért is ez adja.

S vasárnap a papra.

Ó, istenem!

Gyerekek, asszonyok,
a vasárnap s a papja,
centekkel, dollárral
egybefolyt keverék:
a házbért is ez adja.

Úgy ám, öregem!

Istennek tetsző egy ragyogó rézedény.

Úgy ragyog a kipucolt sárgaréz,

mint a cintányér Dávid király táncosai kezében,

mint Salamon arany-kelyhei.

Úgy ám, öregem!

Egy tiszta köpőcsészét az Istennek.

Egy ragyogó tiszta, remekül kipucolt köpőcsészét:
áldozatul ezt felajánlom:

Jöjj, hát — öregem!

NÉGER VAGYOK

Néger vagyok:

fekete, akárcsak az éji sötét,
fekete, mint az őserdő mélyei Afrikában.

Voltam rabszolga:

lépcsőket mostam Cézár parancsára
s Washington csizmáit is én pucoltam.

Voltam munkás:

a piramisok kezeim alól szöktek a magasba,
a Woolwort építkezéseknél én kevertem a maltert.

Voltam énekes:

Afrika messzi földjeiről Georgiába
áthoztam bánatát dalainknak.

S az én kezeim között született meg a dzsessz is.

Voltam áldozat:

Kongóban megcsonkítottak a belgák
s most Texasban üldöz a lincselés örülete.

Néger vagyok:

fekete, akárcsak az éji sötét —
fekete, mint az őserdő mélyei Afrikában.

A MI HAZÁNK

Napfényes hazára vágytunk,
 pompás, napcsókolta földre,
 hol jószagú folyók hömpölyögnek és
 hol rózsás, arany-szín keszkenő
 a szürkület —
 nem erre a földre,
 hol az élet vacogtatón hideg.

Fákkal teli hazára vágytunk,
 sűrű, magas fák dzsungelébe,
 melyek meghajolnak a fecsegő papagályok alatt,
 — mily tündöklők, akár a nap! —
 nem erre a földre, hol oly szürkék a madarak.

Ó, mi boldog, örömteli földre vágytunk,
 hol szerethetünk, kacaghatunk, énekelhetünk —
 nem, nem erre a földre, hol mindez tilos nekünk . . .

FELISMERÉS

Oly egyszerű szeretnék lenni megint,
 mint a föld,
 az eső,
 egyszerű, mocsoktalan;
 ó, bár sohase ismertelek volna meg
 sötét Harlem,

ó, bár idegen volna nekem
jókedved harsány nevetése.
gyötrő kínjaidnak
sósízú könnyzuhatagja.
Légy irgalmas hozzám,
irdatlan nagy, feneketlen város:
engedd, hogy elfelejtselek.
Nem akarok többé soha, soha
visszatérni kőbörtöneidbe.

N É G E R B Á N A T

Éjszinű volt valaha a bőröm
és jöttek a fehér emberek.
Fekete volt valaha a bőröm
és jöttek a fehér emberek.

Kiűztek az erdő mélyeiből
a dzsungelből kicipeltek —
nem voltak többé enyéme a fák,
s az ezüst holdat is elveszítettem.

Megfogtak és bezártak
a civilizáció cirkuszába —
sok-sok összeteretlennel együtt
raboskodom most a civilizáció cirkuszában.

KENOSZE OTA

PÁR SZÁL TÉSztÁT FALHATSZ...

Pár szál tésztát falhatsz a pincelyuknál —
holnapig érde be ennyivel, gyomor.
Előbb-utóbb úgyis megfulladunk már
a kiadagolt rothadt krumplitól.

Dolgozni kellene. Családod éhes.
— Munka nincs, hasztalan hajtod magad:
ma sem találtál, — pedig lassan éj lesz.
Szívünk fáj és nő bennünk a harag.

Egy olcsó könyv, még az se jut nekünk itt,
ha hozzá is jutsz, menten szétszakad:
hiába olvasod lassan, betűnkint —
mint az életed, rongy lesz és cafat.

A villanyod kikapcsolták a télen,
rossz bálnazsír-mécses pislog vakon.
Akár a holtak, hallgatunk keményen,
de kezünk ökölbe szorul a vackokon.

A KÖTET CÉLKITÜZÉSEIRŐL

Műfordítani a magyar irodalomban immár nemcsak hagyomány, de egyenesen kötelesség, annyi nagymúltú mester után. Kötelessége minden újabb nemzedéknek, hogy távoli tájakról, képzeletbeli utazásairól hírt adjon azoknak, akiknek nincs módjukban ezeket az utakat maguknak megtenniök.

A magyar műfordítási irodalom fő irányai a múltban a francia, német, angol nyelvterületek voltak. Az olasz és spanyol tájak felé jóval kevesebb utas akadt, már ezek is szinte egzotikus területeknek számítottak, nem szólva a török, a skandináv, a szovjet, a lengyel, a cseh és az egyéb irodalmakról.

Egy műfordítás kötet egésze többet kell jelentsen, mint egy-egy sikerült műfordítást. Többet kell hogy jelentsen az előzőekhez viszonyítva, ha nem is eredményeiben — ezt nem a műfordító hivatása eldönteni —, de szándékaiban. Minden költő- és műfordító-nemzedék részben az előző híradások óta beállott hiányosságokat igyekszik pótolni. A műfordítók általában — eddigi megfigyelésem szerint legalábbis — nem fordítanak náluk évjáratban fiatalabb költőket, vagy csak elvétve, éppen ezért Babits, Kosztolányi, Tóth Árpád, Szabó Lőrinc vállalkozásai óta majdnem ötven év hiányosság van — mindenki inkább a régmúlt vagy a korukat közvetlenül megelőző korszakokat tolmácsolta, a már irodalomtörténetivé kristályosodott költőket.

Új utazásokra, jelenkori felfedező körutakra egy-egy újabb műfordító nemigen vállalkozott. Pedig rendkívül érdekes feladat egy költő számára, hogy az ismeretlenül maradt, fehér területeket megpróbálja betérképezni. Gyűjteményem főcélja az, hogy — amennyire egy ilyen kisebb terjedelmű vállalkozás keretei megengedik — módszeresen próbáljam ezt a betérképezést elvégezni. Arra törekedtem, hogy minél több kortárs költőt mutassak be az eddig méltatlanul elhanyagolt nemzetek irodalmából. A verseket igyekeztem úgy összeválogatni, hogy lehetőleg a különféle irodalmi törekvésekről is tájékoztassanak egyben. Sok mindent fordítottam, sokféle néptől, hogy legalább valamelyes körképet adhassak a modern költészetről. Arra is törekedtem, hogy túlnyomó többségben olyan költőket mutassak be, akik eddig nem, vagy nem jelentőségükhöz mértén szerepeltek magyar gyűjteményekben.

A *Modern Orfeusz* nem a XX. századot valóban átfogó költői antológia — ha valaki annak tekintené, sok hiányolni és kifogásolni valót találhatna benne — csupán huszadik századi költőkből készült műfordításaim válogatott gyűjteménye. Ez magyarázza, hogy arányaiban se mindig egyenletes, hogy általánosan elismert költőktől esetleg kevesebbet mutat be, mint a nálunk jóformán ismeretlenekből. Minden műfordító élt ezzel a szabadsággal a múltban és él a jelenben is; egyik érdeklődését ez a költő keltette fel inkább, a másikat amaz — az egyikkel volt alkalma behatóbban foglalkozni, a másikkal nem.

Egy valóban átfogó, minden nép költészetét arányosan bemutató XX. századi világirodalmi antológiához jó néhány tucatnyi vaskos kötetre volna szükség, az egész magyar műfordítói gárda bevonásával. A *Modern Orfeusz* csupán annyit ad, amennyit egyetlen műfordító érdeklődése felmarkolhat a XX. század roppant arányú költészetéből — 300 oldalon.

Egy műfordítói életmű is csupán a halállal záródik le. Kalandozásaimat szeretném tovább folytatni keresztül-kasul a XX. századi költészet ismeretlen tájain továbbra is; az itt mutatkozó aránytalanságok természetsszerűen kijavítódának a következő kötetekben.

Könyvek sokaságát lehetne összeállítani a régi magyar mesterek és kitűnő kortársak műfordításról vallott nézeteiről. Ezeket most nem szándékozom megismételni, sem vitába szállni velük. Úgyszólván valamennyit ismerem, sokat magamévá tettem közülük, sok befolyásolta a saját nézeteim kialakulását, sokkal ma sem értek egyet, de szinte valamennyi hatott egyéni felfogásom kibontakozására.

A legjobban azokat a nézeteket tettem magamévá, hogy a versnek magyarul kell hatnia, hogy a műfordítónak az idegen versről támadt élményét magyarul kell közvetítenie olyasvalakiknek, akik nem tudnak idegen nyelveken. Tehát a műfordítónak minden erejét latba kell vetnie, hogy minél tökéletesebben, minél nagyobb elhitető erővel szólaltassa meg őket magyarul, hogy szinte magyar versek legyenek az idegen versekből — mert csak így érheti el célját, csak így van értelme fáradozásainak.

Még csak annyit szeretnék hozzátenni, hogy a költők többségükben a múltban sem voltak univerzális nyelv-zenik, és a jelenben sem azok. Tudták és tudják egy-egy nyelv alaptörvényeit, tudnak egy bizonyos szókinccset, melyhez fáradságos munkával hozzákeresik a többbit, és előbb-utóbb megfejtik a verset — nemegyszer barátaik nagyobb nyelvtudását segítségül kérve. Körülbelül ezt hozhatom fel a magam mentségére én is.

Az életrajzi adatoknak csupán tájékoztató jellegük van. Az értékelések az általánosan kialakult véleményeket tükrözik.

A központosítás, a sorok nagy- vagy kisbetűvel való kezdése általában az eredeti verseket követi, olykor

azonban, az érthetőség kedvéért, eltértem ettől, nem tekintettem merev, áthághatatlan szabálynak — annál is inkább, mert többnyire költőik sem következetesek, még egy könyvön belül sem, alkalmazásukat illetően.

ÉLETRAJZI ADATOK

ALBERTI, RAFAEL. Spanyol költő. (1902 — Puerto de Santa Maria.) Festőnek indult, de 1922-ben megjelent első verseskötetéért a Nemzeti Irodalmi díjjal tüntették ki. A spanyol polgárháborúban fontos szerepet töltött be a köztársaságiak oldalán, ezért menekülnie kellett hazájából. Kezdetben Párizsban tartózkodott, majd Argentínában kapott menedékJogot, s azóta Buenos Airesben él.

ALONSO, DAMASO. Spanyol költő. (1898 — Madrid.) A filozófia és irodalomtudományok doktora. Lektor és egyetemi tanár volt különböző egyetemeken (Berlin, London, Párizs, New-York), jelenleg Madridban él.

ALTOLAGUIRRE, MANUEL. Spanyol költő. (1905—1959—Malaga.) Felesége, Concha Mendez, ismert költőnő. A spanyol polgárháború után emigrált.

APOLLINAIRE, GUILLAUME. (Családi nevén Kostrowitzky.) (1880—1918 — Párizs). Ifjúkorában végigcsavarogta Európát. Egy évig Németországban nevelősködött. A modern francia irodalom úttörő jelentőségű költője. 1914-ben önként jelentkezett frontszolgálatra. 1916-ban súlyosan megsebesült. A háború végén kitört spanyolnátha-járványt nem tudta legyőzni legyöngült szervezete. A fegyverszünet napján temették el.

ASZEJEV, NYIKOLAJ. Szovjet költő. (1899—Lvov.) A moszkvai kereskedelmi akadémiát végezte el, s egy időben az egyetemen nyelvészettel is foglalkozott. Majakovszkij barátja és harcostársa volt irodalmi küzdelmeiben; hatása ki is mutatható művein. Népszerűsége a 30-as években bontakozott ki igazán, főleg az ifjúság körében. Legjelentősebb alkotása *Majakovszkij*

c. elbeszélőkölteménye, mely egyben az utóbbi évtizedek szovjet irodalmának egyik legnépszerűbb olvasmánya.

AUDEN, WYSTAN HUGH. Angol költő. (1907 — York.) Oxfordban végzett. 1930—35 között Malvernben tanított, majd egy filmvállalatnál működött mint dramaturg. 1939-ben az Egyesült Államokba költözött, felvette az amerikai állampolgárságot, és azóta ott él. Több amerikai egyetemen volt tanár.

BARKER, GEORGE. Angol költő. (1913 — Essex.) A háború kitörése előtt rövid ideig az angol irodalom tanára volt Japánban. Első versei húszéves korában jelentek meg. Összes verseit 1958-ban adták ki.

BERNIER, ARMAND. Belga költő. (1902 — Braine-l'Alleid.) Nemcsak költő, meseíró és irodalmi kritikus is.

BENN, GOTTFRIED. Német költő. (1886—1957.) Orvosi diplomát szerzett. Hatása rendkívül nagy a fiatal nyugati költőkre.

BLOK, ALEXANDR. Szovjet költő. (1880 — Pétervár — 1921 — Leningrád.) Gimnáziumi tanulmányai után a pétervári egyetem jogi karára iratkozott be, de később történelem—filozófia-szakra ment át, melyet 1906-ban fejezett be. Az Októberi Forradalom után a Népművelési Népbiztosság színházi osztályán dolgozott, majd a *Világirodalom* c. folyóirat szerkesztőségében. 1919-től haláláig a leningrádi Nagy Drámai Színház igazgató-főrendezője volt. Legnagyobb hatású műve a magyarul is jól ismert *Tizenkettő* c. mesteri poémája, melyet a forradalom dicsőítésére írt, azonban új témájú, rendkívül szuggesztív hatású lírai költeményei is nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy világszerte a XX. század egyik legjelentősebb költőjének tartsák.

BRECHT, BERTOLT. Német költő. (1898—1954.) Számos darabját nagy sikerrel játsszák nálunk. is. A fasizmus uralomra jutása után emigrált. A német szocialista irodalom kiemelkedő költője, dráma- és prózaírója.

BRJUSZOV, VALERIJ. Szovjet költő. (1873 — Moszkva — 1924 — Moszkva.) Tanulmányait a moszkvai egyetem történelmi, filológiai fakultásán végezte. Utána különböző folyóiratok szerkesztője volt. Az Októberi Forradalom után a Népművelési Népbiztosság Állami Tudományos Tanácsában dolgozik, és a versírás technikáját adja elő a fiatal költőknek. Ő alapította meg a később róla elnevezett Szépirodalmi Főiskolát. Nemcsak mint költő volt jelentős, hanem mint regényíró, történész és irodalomtudós is. Lefordította Vergilius *Aeneis*-ét és Goethe *Faust*-ját. Válogatott költeményei 1959-ben magyarul is megjelentek.

BUNYIN, IVAN. Orosz költő. (1870 — Voronyezs — 1953 — Párizs.) Egy ideig Poltavában volt könyvtáros. Költőnek indult, de mint prózaíró aratta igazi sikereit. Turgenyev egyenes folytatójának tartják, a széthulló cári világnak egyik leg-tökéletesebb ábrázolója. Gorkij szerint költészete és művészete — minden ellentmondásossága ellenére is — a XX. századi orosz irodalom egyik legnagyobb teljesítménye. 1933-ban Nobel-díjjal tüntették ki. Összes versei 1956-ban jelentek meg a Szovjetunióban.

CENDRARS, BLAISE. Francia költő. (1887 — Párizs.) Ifjúkora óta bekalandozta az egész világot — volt újságíró, riportter, katona. Első verseskönyve Moszkvában jelent meg 1909-ben. Óriási élményanyagát önéletrajzszerű regényekben dolgozta fel. Első versei nagy hatással voltak Apollinaire-re is. Tevékeny résztvevője volt az ellenállási mozgalomnak.

CERNUDA, LUIS. Spanyol költő. (1902 — Sevilla.) Sokáig spanyol lektor volt különféle külföldi egyetemeken (Toulouse, Glasgow, Cambridge), majd egyetemi tanár lett Londonban. A spanyol polgárháború óta emigrációban él.

CROS, CHARLES. Francia költő. (1842—1888.) Ő volt a fonográf és a színes fényképezés feltalálója. Versei egy időben rendkívül népszerűek voltak a francia kabarékban. Nagy nyomorban halt meg. Paul Verlaine írt róla tanulmányt az *Átkozott költők*-ben. Tulajdonképpen csak a húszas években fedezték fel ismét, azóta egyre nő költői híre és hatása.

CUMMINGS, EDWARD ESTLIN. Amerikai költő. (1896—.) Az Egyesült Államok-beli Cambridge-ben született. Festő, költő. Hazájában sokra értékelik eredeti, furcsa költészetét.

DÄUBLER, THEODOR. Német költő. (1876—Triest—1934.) Életét nagyrészt külföldön töltötte — Egyiptomban, Nubiában, Palesztínában, Szíriában, Törökországban és Romániában. Főműve a *Nordlicht* című, hatalmas méretű, szertelen eposza.

DARÍO, RUBEN. Nicaraguai spanyol költő. (Eredeti nevén Félix Rubén García y Sarmiento.) (1867—Nicaragua—1916.) Tizenhárom éves volt, amikor megjelentek első versei. Rövid idő múlva már az összes jelentős dél-amerikai spanyol nyelvű lap munkatársa. 1892-től sokat utazik. Párizsban, Madridban, Mexikóban, New Yorkban élt. Budapesten is járt. Ruben Darío a modern spanyol költészet első nagy alakja, hatása mindmáig rendkívül nagy a spanyol nyelvű irodalmakra.

DAY LEWIS, CECIL. Angol költő. (1904—Írország.) Oxfordban végzett. 1927-ben Audennel együtt *Oxford Poetry* címen költői folyóiratot adott ki. Oxfordban, Helensburgban és Cheltenhamban tanított. Több regényt, rádiódramát írt, kritikai munkássága is jelentős.

DIEGO, GERARDO. Spanyol költő. (1896—Santander.) A filozófia és bölcsészet doktora, egyetemi tanár. Sokat utazott. Két nagyhatású antológia szerzője — egyiket a spanyol arany század sokáig elfelejtett és mellőzött költőóriásának, Gongorának és körének szentelte, a másikat a modern spanyol költészetnek. Költészete sokban rokon Vicente Huidobroéval.

DIOP, BIRAGO. Szenegáli francia-néger költő. (1906—Dakar.) Sokra becsülik meséit is, mely a szenegáli négerek lelkivilágát fejezi ki. Színes képzeletüket híven megörökíti sajátos, ritmusos prózájában.

DOWSON, ERNEST. Angol költő. (1867—Belmont Hill—1900.) Rövid élete nagy részét Párizsban, Normandiában és a Riviérán töltötte. Tüdőbajban halt meg.

DRAINÁC, RADE. Jugoszláv (szerb) költő. (Eredeti neve: Jovanović Radojko.) (1898—Blace — 1943—Belgrád.) 1920-ban jelent meg első verseskötönyve. Sokat utazott, sokáig élt Párizsban is. A modern francia költészet hatása erősen meglátászik versein.

DZSUMALI, NEDZSATI. Török költő. (1920 körül született.) Orhan Veli után a fiatal költőnemzedék egyik jelentős egyénisége.

ELIOT, THOMAS STEARNS. Amerikai-angol költő. (1888—New-England, Egyesült Államok.) Tanulmányait a Harvard egyetemen kezdte, majd Oxfordban és a Sorbonne-on tanult. 1915-ben Angliában telepedett le, 1927-ben megkapta az angol állampolgárságot. Számtalan egyetem díszdoktora, megkapta az Irodalmi Nobel-díjat is. Rendkívül jelentős drámaírói és esszéírói működése is. A legnagyobb hatású jelenkori angolnyelvű lírikus.

EKELÖF, GUNNAR. Svéd költő. (1907—Stockholm.) Kezdetben a modern francia költők befolyásolták költészetét, később a 20—30-as években kialakította egyéni stílusát.

GARCÍA LORCA, FEDERICO. Spanyol költő. (1899—1936—Fuentevaqueros, Granada mellett.) Egyetemi tanulmányai után (Madrid) New Yorkban és Kubában töltött hosszabb időt. A spanyol polgárháborúban, 1936 augusztus 19-én, hajnalban, Viznarban kivégezték a francoisták. Hatása világszerte óriási. Őt tartják az új spanyol irodalom legnagyobb, legeredetibb tehetségének. Darabjai nálunk is rendkívül népszerűek.

GEORGE, STEFAN. Német költő. (1868—1933.) Francia eredetű családból származott. Sokat utazott ifjúságában (Anglia, Svájc, Olaszország, Franciaország). Később Münchenben telepedett le, és csak tanítványaival érintkezett. Rendkívül nagy a nyelv- és témáújító szerepe a német költészetben. Verseskötönyvei egyéni írását utánzó különleges, nyomtatott betűkkel jelentek meg. Shakespeare szonett-, Dante- és Baudelaire-fordításai is jelentősek.

GILLIAMS, MAURICE. Flamand költő. (1900.) Líráján Georg Trakl hatása érezhető, tőle tanult a legtöbbet, azonban egyéni hangja miatt nem lehet epigonizmussal vádolni.

GOLL, IVAN. Francia és német költő. (1891— Saint-Dié —1950— Párizs.) Édesapja elzászi volt, anyja francia. Jogot végzett Strassburgban, majd Berlinbe költözött, ahol németül írt. 1916-ban megnősült, és számos művét feleségével, Claire Goll-lal együtt írta. 1939-ben New Yorkba emigrált, és csak 1947-ben tért vissza Franciaországba. Közben angolul is írt. Hosszú évekig betegeskedett, fehérvérűségben halt meg.

GOVONI, CORRADO. Olasz költő. (1884 — Tamara — Ferrara közelében.) Parasztszülőktől származik, hosszú ideig ő is földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozott. Később Rómába költözött. Ma Olaszország egyik vezető költője, aki mint regényíró és drámaíró is jelentős. Munkásságáért számos irodalmi díjjal tüntették ki. A *Partizán halála* c. verse az olasz ellenállási költészet egyik gyöngyszeme.

GUILLÉN, JORGE. Spanyol költő. (1893— Valladolid.) A filozófia és irodalomtudományok doktora lett 1924-ben. 1909 és 1911 között Svájcban élt. 1917—23-ig a spanyol nyelv lektora volt a Sorbonne-on. 1929—31-ig Oxfordban adott elő. A spanyol köztársaság bukása után emigrált. Költészetének kibontakozására Mallarmé és Valéry volt a legnagyobb hatással.

HALAS, FRANTIŠEK. Cseh költő. (1901— Brno —1949.) Munkás volt, majd tisztviselő, lektor és folyóirat-szerkesztő. Versein erősen érződik a modern francia líra hatása. A két világháború közötti cseh líra egyik vezető egyénisége.

HAUSHOFER, ALBRECHT. Német költő. (1903—1945— München.) Sokat utazott. Részt vett az 1944-es Hitler elleni összeesküvésben — 1945 április 23-án kivégezték. Hagyatékából valók börtön-szonettjei (*Moabiter Sonette*).

HESSE, HERMANN. Német költő. (1877— Calw —1956.) Teológusnak készült, majd könyvkereskedő lett, és csak aztán

kezdett írni. Körülutazta a világot. Számos regénye, naplója, elbeszélés- és tanulmánykötete jelent meg. 1923-ban svájci állampolgár lett. A második világháború után Goethe-díjjal tüntették ki — megkapta az Irodalmi Nobel-díjat is.

HOFMANNSTAHL, HUGO VON. Ausztriai német költő. (1874—1929.) Bécsben élt. Stefan George köréből indult el, alig néhány verset írt. Számos könyvdramája jelent meg (*Tizian halála, A balga és a halál, Akárki*) és több antik drámát költött át (*Elektra, Ödipusz*). Híresek operalibrettői is, melyekhez Richard Strauss szerzett zenét (*Salome*).

HUIDOBRO, VICENTE. Chflei spanyol költő. (1893—1948.) Életének jelentős részét Párizsban töltötte, itt számos francia nyelven írt verseskötete is megjelent. Creacionismo elnevezésű esztétikai elmélete nagyhatású volt az újabb spanyol költészetre, különösen Gerardo Diego-ra.

HUGHES, LANGSTON. Amerikai néger költő. (1902—Joplin.) Mint matróz áthajózott Európába, bejárta gyalog Franciaországot, Olasz- és Spanyolországot. Visszatérve hazájába, tányérmosogató lett, míg fel nem fedezték költői tehetségét.

IWASZKIEWICZ, JAROSLAW. Lengyel költő. (1894.) Gyerekkorát és ifjúságát Ukrajnában töltötte. Kijevben végezte el a jogot, és itt jelentek meg első versei is, csak ezután tért haza Lengyelországba. Plasztikus tájképei, hangulatos szerelmi versei a lehető legegyszerűbbek. Híres Chopin-életrajz-regénye magyarul is megjelent. Jelenleg a *Wórczość* című folyóirat főszerkesztője.

JACOB, MAX. Francia költő. (1876—1944.) Apollinaire és Picasso barátja volt. Verseken kívül regényeket is írt. Zsidó származása miatt a németek elhurcolták. A drancy-i deportáltak táborában halt meg.

JESZENYIN, SZERGEJ. Szovjet költő. (1895 — Konsztantyinov — 1925 — Moszkva.) Szeretett volna tanító lenni, de anyagi eszközök hiányában e tervét nem tudta megvalósítani. 1912-ben Moszkvába ment, és a fiatal népi írók körébe sodród-

dott. Itt került kapcsolatba a munkásmozgalommal is. Egy ideig nyomdai korrektor, majd A Nép Barátja c. rövid életű lap szerkesztőségében dolgozik. 1915 után Péterváron élt. A költő kitörő örömmel fogadta a Nagy Októberi Szocialista Forradalmat. Meghasonlásai ellenére is, páratlan nyelvi és képalkotó-tehetségéért világszerte a XX. század egyik legnépszerűbb szovjet költője.

JIMÉNEZ, JUAN RAMÓN. Spanyol költő. (1881— Moguer —1958 Porto Rico.) Tizenkilenc éves korában két verses-könyvvel jelentkezett. A polgárháború idején a köztársaságiak oldalára állt. 1939 óta önkéntes száműzetésben élt, előbb az Egyesült Államokban, majd Porto Rico szigetére költözött. 1956-ban Irodalmi Nobel-díjjal tüntették ki.

JOHNSON, JAMES WELDON. Amerikai néger költő. (1871— Jacksonville, Florida.) A Columbia-egyetemen tanult. Hosszú éveken át Venezuelában és Nicaraguában volt az Egyesült Államok konzula. 1938-ban halt meg.

KARASU, ALI. Török költő. (1910 körül.) Néhány verse franciául is megjelent, a *Les Lettres Françaises* közölte őket.

KEYES, SIDNEY. Angol költő. (1922 — Kent — 1943 Tobruk.) Oxfordban tanult. 1942-ben behívták katonának, és 1943-ban Afrikába ment csapatával. 1942-ben jelent meg első, 1944-ben második verseskötete, melyért a már halott költőt irodalmi díjjal tüntették ki. 1945-ben jelentek meg összes versei. Az új költői generáció legnagyobb ígérete volt.

KROLOW, KARL. Német költő. (1915 — Hannover.) Német és francia irodalomtörténeti tanulmányokkal foglalkozott. Számos verseskötete jelent meg, sokat fordított régi francia költőkből is. Nyugat-Németországban él.

LAGERKVIST, PÄR. Svéd költő. (1891.) Egyetemi tanulmányai után csak az irodalomnak élt. 1916-ban jelent meg *Aggódás* c. verseskönyve. A modern svéd költői nyelv megteremtője. 1951-ben Irodalmi Nobel-díjjal tüntették ki.

LAWRENCE, DAVID HERBERT. Angol költő. (1885—1930.) Apja szénbányász volt. Működése az irodalomnak majdnem valamennyi ágára kiterjedt. Költő volt, regényíró, novellaíró, drámaíró, történész, kritikus, útleíró, régész, fordító, pszichológus, egyszemélyben. Híresek irodalmi igényű levelei is. A legnagyobb hatást mint regényíró érte el, de egyre inkább hatnak és előtérbe kerülnek sajátos költeményei is.

MACHADO Y RUIZ, ANTONIO. Spanyol költő. (1876 — Sevilla — 1939 — Collioure, Franciaország.) Gyermekkorát és ifjúságát Madridban töltötte. Tanári diplomát szerzett, és mint a francia irodalom tanára működött Soriában, Segoviában, Baezában és Madridban. 1927-től a Spanyol Akadémia tagja volt. Francóék győzelme után emigrált. Röviddel utána francia földön érte utol a halál.

MACHADO Y RUIZ, MANUEL. Spanyol költő. (1874 — Sevilla — 1947 — Madrid.) Egyetemi tanulmányai után hosszabb időt töltött Párizsban. Könyvtáros volt, újságíró, a *La Libertad* című lapot szerkesztette. A Spanyol Akadémia tagja volt. Fivérével, Antonio Machadóval, számos Lope de Vega-szindarabot dolgozott át mai színpadra.

MACNEICE, LUIS. Angol költő. (1907 — Belfast.) Ír származású. Oxfordban nevelkedett. 1930-ban a birminghami egyetemen klasszika-filológiát adott elő. 1936-tól Londonban, a görög tanszéken dolgozik. Sokat utazott (Spanyolország, Izland, Egyesült Államok), 1941-től a rádió munkatársa, számos hangjátékot is írt.

MAJAKOVSZKIJ, VLAGYIMIR. Szovjet költő. (1893 — Bagdadi, Grúzia — 1930 — Moszkva.) Már gimnazista korában bekapcsolódott a forradalmi mozgalomba. Illegális tevékenységéért tizenöt éves korában elfogják, és börtönbüntetésre ítélik. Kiszabadulása után a Képzőművészeti Akadémián tanul, ekkor jelennek meg első versei, egy futurista antológiában. A Nagy Októberi Forradalom első napjától kezdve a szovjethatalom lelkes hívének vallotta magát, s tollát a forradalom szolgálatába állította. A szovjetkorszak legnagyobb és legjelentősebb költője. Magyarul is számos könyve jelent meg, így 1957-ben válogatott műveinek négy kötete.

MARTINOV, LEONYID. Szovjet költő. (1905 — Omszk.) Tisztviselőcsaládból származik. 1921-től 1928-ig Omszk és Novoszibirszk területi újságjainak munkatársa. Első kötete 1930-ban jelent meg. Számos verseskötetet és történelmi témájú elbeszélőkölteményt adott ki. Az egyik legjelentősebb szovjet műfordító, többek között Petőfit fordított oroszra, nagy sikere volt Vörösmarty: *Csongor és Tünde*-fordításának is.

MASTERS, EDGAR LEE. Amerikai költő. (1869 — Garnett — 1950.) Jogot tanult, és Chicagóban ügyvédeskedett. Legjelentősebb a *Spoon River Antology* c. verseskötete — 1914-ben jelent meg —, melyben egy kisvárosi temető halottai rövid, epigrammaszerű versekben elmondják sorsukat, életüket.

MONTALE, EUGENIO. Olasz költő. (1896 — Genova.) Szülővárosában tanult. Részt vett az első világháborúban. Újságíró és kritikus. Milánóban él. Összes műve három vékonyka versesfüzet. Az úgynevezett hermetikus költők legnagyobb alakja, Ungaretti mellett.

NASH, OGDEN. Amerikai költő. (1903 — New York.) Hányatott életet élt. Egy ideig a Harvard egyetemre járt, majd biztosítási ügynök lett, de két év alatt — ahogy írja — csak egy üzletet tudott kötni — azt is a keresztanyjával. Végül filmíró lett. Eredeti humorú, csúfolódó hangú költő.

NEUMANN, STANISLAV KOSTKA. Cseh költő. (1875—1948.) A modern cseh szocialista költészet atyja. A whitmani szabadvers legnagyobb cseh művelője. A kilencvenes években részt vett a forradalmi cseh ifjúsági mozgalomban. Ezért az osztrák hatóságok börtönbe zárták. Ott írta első verseit. Rendkívül nagy hatással volt a fiatalabb cseh költőnemzedékre.

NIJLEN, JAN VAN. Flamand költő. (1884 — Antwerpen.) Karel van de Woestijne mellett a modern flamand költészet legnagyobb alakja. Leghíresebbek mesteri tájversei. A francia kultúra nagy hatással volt rá, a francia irodalom kiváló tolmácsolója.

ORTEN, JIŘI. Cseh költő. (1919—1941.) A modern cseh líra egyik legnagyobb ígérete volt. 1941-ben egy német teherautó

gázolta halálra Prágában — sárga csillaggal a mellén. Verseskötetei a német megszállás miatt különböző álnevek alatt jelentek meg. Naplóját 1958-ban adták ki — ez tartalmazza egyben összes verseit is.

OTA, KENOSZE. Japán költő. (1910.)

PALAZZESCHI, ALDO. Olasz költő. (1885 — Firenze.) Kereskedelmi iskolát végzett. Részt vett az első világháborúban — háborús emlékiratainak idején nagy feltűnést keltek. Ügyszólván csak ifjúkorában írt verseket, életének későbbi korszakában számos kitűnő regénye jelent meg.

PRÉVERT, JACQUES. (1900 — Neuilly.) Népszerű szanzoníró, költő, filmforgatókönyv író. (*Ködös utak, Szerelmek városa*).

PRZYBOS, JULIAN. Lengyel költő. (1901.) Sokat utazott, sokáig Párizsban élt. Részt vett a spanyol polgárháborúban. 1945—1951-ig a Lengyel Köztársaság svájci követe volt. Hatása nagy a fiatal költőnemzedékre. A költészet esztétikájával is behatóan foglalkozott.

QUASIMODO, SALVATORE. Olasz költő. (1901 — Siracusa, Szicília.) Mérnöknek készült, de szegénysége miatt abba kellett hagynia tanulmányait. Húszéves korában görög—latin irodalommal kezdett el foglalkozni. Milanóban a Verdi-konzervatóriumban ad elő olasz irodalmat. 1958-ban a legnagyobb olasz irodalmi díjjal tüntették ki, a Viareggio-díjjal. A Béke Világtanács tagja. Az 1959. évi Nobel-díj nyertese.

RANAIVO, FLAVIEN. Madagaszkári francia-néger költő. (1914 — Arivonimano.) Hamar megszabadult a francia kultúra hatásától, és a madagaszkári néger népi ritmusok, hangszerelemek befolyásolták döntően költészetének kibontakozását.

RILKE, RAINER MARIA. Német költő. (1875—1926.) Prágában született, itt töltötte gyermekkorát. Később Münchenben, Berlinben élt. Sokat utazott, járt Olaszországban és Oroszországban is. Huzamosabb ideig Párizsban tartózkodott, ahol Rodin titkára volt. Több francia nyelvű verseskötet is kiadott. A háború kitörésekor Bécsbe, a húszas években pedig

Svájcba költözött. George mellett a legnagyobb hatású modern német költő.

RIFAT, OKTAY. Török költő. (1914.) Orhan Veli barátja és harcostársa.

ROUMAIN, JACQUES. Haitii francia-néger költő. (1907 — Port-au Prince — 1944.) Húszéves korában Európába került. Svájcban, Angliában, Franciaországban és Spanyolországban élt. Prózát is írt, lelkes harcosa a faji egyenlőség gondolatának.

SABA, UMBERTO. Olasz költő. (1883 — Trieszt — 1958.) Kereskedelmi iskolát végzett, majd könyvkereskedő lett. Egy ideig kisebb kiadványvállalata is volt. A fasizmus idején üldözni kezdték származása miatt. 1953-ban a római egyetem díszdoktorává avatta — ami eddig még nem fordult elő olasz költővel.

SALINAS, PEDRO. Spanyol költő. (1892 — Madrid — 1951 — Boston.) Filozófiából és irodalomtudományból doktorátust szerzett. Sevillában volt egyetemi tanár, majd Cambridgeben és a Spanyol Köztársaság bukása után különféle amerikai egyetemeken. Egész Európát és mindkét Amerikát beutazta. Jelentős tanulmányíró, kritikus és színpadi szerző is.

SASSOON, SIGFRIED. Angol költő. (1886.) Cambridge-ben végzett. Végigharcolta az első világháborút. Háborúellenes verseinek nagy hatása volt. Később főleg regényeket írt, félig-meddig önéletrajzokat.

SEIFERT, JAROSLAV. Cseh költő. (1901.) A fiatalon elhunyt Jiří Wolker barátja volt. A legnépszerűbb élő cseh költők közé tartozik. Verseskönyvei több tízezer példányban fogytak el.

SÉDAR-SENGHOR, LÉOPOLD. Szenegáli francia-néger költő. (1906 — Joal-la-Portugaise.) Dakarban kezdte tanulmányait, majd Párizsban, a Sorbonne-on folytatta. Az afrikai néger nyelvek és kultúrák tanára. A legnagyobb hatású franciánéger költő.

SILVA, JOSÉ ASUNCIÓN. Kolumbiai spanyol költő. (1865 — Bogota — 1896.) 1884-ben hosszabb tanulmányútra átjött Európába — Párizsban, Svájcban, Angliában élt. 1895-ben hajótörést szenvedett —, úgyszólván összes művei a tengerbe veszttek. Törékeny idegrendszere nem bírta elviselni élete számos megpróbáltatását, és önkézével vetett véget életének.

SITWELL, EDITH. Angol költő. (1887 — Scarborough.) 1914-ben Londonba költözött, azóta ott él. Számos verseskötetén kívül történeti tanulmányokkal foglalkozott. Egyik legismertebb könyvét Alexander Pope-ról írta.

SITWELL, OSBERT. Angol költő. (1892 — London.) Edith és Sacheverell Sitwell testvére. Etonban nevelkedett — az első világháborút végigharcolta a francia fronton. Azóta az irodalomnak él. Híres több kötetes önéletrajzi ciklusa.

SITWELL, SACHEVERELL. Angol költő. (1897 — Scarborough.) Etonban és Oxfordban végzett. Néhány jelentős zenei életrajzot is írt: Mozarttól és Lisztről.

SOVA, ANTONIN. Cseh költő. (1864—1928.) Több évi nyomorgás után Prágában kapott könyvtárosi állást. A kilencvenes évek cseh irodalmának egyik vezető képviselője. Legkiválóbbak impresszionista tájversei.

SOUPAULT, PHILIPPE. Francia költő. (1897— Chaville.) Rendkívül sokat utazott, úgyszólván az egész világot bejárta. Színházzal, filmmel, rádióval egyaránt foglalkozott. Ő fedezte fel a húszas években Lautréamont rég elfeledett könyvét, a *Chant de Maldorort*, amit újra kiadott, és amely döntően befolyásolta a húszas évek irodalmát.

SPENDER, STEPHEN. Angol költő. (1909—.) Egyetemi tanulmányait Oxfordban végezte, ahol Audennek és MacNeice-nek volt kollégiumi társa. A spanyol polgárháborúban élénk propagandamunkát fejtett ki a köztársaságiak oldalán. Számos verseskötetén kívül novellákat és regényeket is írt, jelentős kritikai munkássága is.

STEVENS, WALLACE. Amerikai költő. (1879 — Pennsylvania — 1955.) A Harvard egyetemen tanult — jogot végzett. A legeredetibb modern amerikai költők egyike.

STORM, THEODOR. Német költő. (1817 — Husum — 1888.) Kielben jogot tanult, 1843-ban Husumban ügyvéd lett, de 1853-ban a dánok elűzték, csak 1864-ben térhetett újra vissza szülőföldjére. A legnagyobb német novellisták egyike. A végtelen puszták, az ingoványok, az erdők csodálatos szépségű költője.

SWINBURNE, ALGERNON CHARLES. Angol költő. (1837—1909.) Oxfordban végzett, egész életét vidéki magányában töltötte, s csupán irodalommal foglalkozott. Hatalmas szókincsű költő, drámaíró. Néhány kitűnő tanulmánykötetet is írt, tulajdonképpen ő fedezte fel újra William Blake-t. 1908-ban Irodalmi Nobel-díjat kapott.

THOMAS, DYLAN. Angol költő. (1914 Swansea — 1953.) Újságíró és riporter volt. Agytumorban halt meg váratlanul, egy amerikai útja alkalmából. A walesi tájak énekese versben, prózában, hangjátékaiban egyaránt. A fiatalabb nemzedék legnagyobb hatású költője, legkiemelkedőbb egyénisége. Korai halála nagy vesztesége az új angol irodalomnak.

TOMAN, KAREL. Cseh költő. (1877—1946.) A prágai parlament levéltárosa volt. Életműve mindössze néhány vékony kötet, de ezzel is a legjobb cseh költők közé emelkedett. Sokáig élt Franciaországban.

TRAKL, GEORG. Ausztriai német költő. (1887 — Salzburg — 1914 Krakkó.) Egy ideig gyógyszerész volt, később csak az irodalomnak élt. Amikor kitört a világháború, be kellett vonulnia. Galíciába küldték. Gyenge idegrendszere hamar felmondta a szolgálatot — egy elkeseredett pillanatában megmérgezte magát. Rilke és George mellett igen nagy hatása volt a modern német költészetre.

TURNER, WALTER JAMES. Angol költő. (1889 — Melbourne — Ausztrália 1946.) Tizenhét éves korában átjött Európába. Németországban tanult, majd Angliában telepedett le. Színházi, zenei kritikus, regényíró, drámaíró. Berliozról és Mozartról is írt könyvet.

UNGARETTI, GIUSEPPE. Olasz költő. (1888 — Alexandria — Egyiptom.) Évekig élt Párizsban, majd Brazíliába, Sao

Paulóba költözött, és csak hosszú évek múltán tért vissza Európába. Rómában olasz irodalmat ad elő egyetemi és főiskolai tanfolyamokon. Az olasz hermetikusok legnagyobb alakja, Montale mellett.

VALLE-INCLÁN, RAMÓN MARIA DE. Spanyol költő. (1869 — Puebla de Caraminal — 1936.) Egész fiatalon Mexikóba került, katona volt és kalandor — ha hihetünk vallo-másainak. Madridba visszatérve, 1899-ben, egy verekedés alkalmával elvesztette egyik karját. Népszerű volt mint regény- és drámaíró is.

VÁRNÁLISZ, KOSZTÁSZ. Újgörög költő. (1884 — Pirgosz, Bulgária.) Filippopoliszban végezte el a tanítóképzőt, majd egyetemi tanulmányait Athénben folytatta. Különféle vidéki városokban volt tanár, iskolaigazgató. 1919-ben Párizsba került állami ösztöndíjjal. Tulajdonképpen ekkor kezdett írni. Híresek prózai munkái is. 1959-ben Lenin-díjjal tüntették ki.

VELI, ORHAN. Török költő. (1914 — Isztambul — 1949.) Pályáját prózával kezdte, később színdarabokkal próbálkozott, melyekben maga is fellépett. Csak 1937-ben kezdett verseket írni. Egész költői életműve nem több 50—60 oldalnál, mégis a legnagyobb hatású modern török költő.

VERLAINE, PAUL. Francia költő. (1844 — Metz — 1896 — Párizs.) Kezdetben egyszerű hivatalnok, de később elfogja a csavargási vágy, többször börtönbe is kerül. Iszákos, könnyelmű életet élt. A szegénykórházban halt meg. Hatása rendkívül nagy volt az újabb francia és egyben a világ-irodalomra is.

WILLIAMS, WILLIAM CARLOS. Amerikai költő. (1883 — New Jersey.) Orvosi diplomát szerzett. Tanulmányait részben Svájcban, részben Lipcsében végezte. Az amerikai hermetikus költők közé tartozik.

WILDGANS, ANTON. Ausztriai német költő. (1881 — Bécs — 1932 — Bécs.) Kezdetben jogtudománnyal foglalkozott, később író lett, és évekig volt a Burgtheater igazgatója. Több hatalmas erejű drámát is írt.

WOESTIJNE, KAREL VAN DE. Flamand költő. (1879 — Gent — 1929.) Szülővárosa egyetemén végzett, majd itt lett ő maga is a holland irodalom és nyelvészet professzora. Lírájában a nagyvárosi embert szólaltatja meg. Írásművészete plasztikus, szinte szobrászként bánik a nyelvvel.

YEATS, WILLIAM BUTLER. Angol költő. (1865 — Sandymount, Írország — 1939 — Rouquebrune.) Művészcsaládból származott. Eleinte maga is festeni tanult. Az ír nemzeti irodalom huszadik századi reneszánszának vezéralakja. Drámákat is írt, híresek ír népmese-gyűjteményei és önéletrajzi írásai. 1923-ban Nobel-díjat kapott.

ZABOLOCKIJ, NYIKOLAJ. Szovjet költő. (1903 — Kazany — 1958 — Moszkva.) 1925-ben elvégezte a Leningrádi Pedagógiai Főiskolát. 1926 óta jelennek meg verseskötetei. Költői munkássága nem nagy terjedelmű, de ezzel is a XX. század legjelentősebb szovjet költői közt foglal helyet. Természet-szeretetét tömör és finomhangú versekben juttatja kifejezésre. Mint műfordító is rendkívül jelentős. (Goethe, Schiller, Musset, Arany János balladáit, Rusztavéli: A tigrisbőrös lovag stb.)

K E R E S Ő

Széthull a vén világ

CHARLES CROS

Szonett	7
A füstölt héring	8
Hieroglifa	9

PAUL VERLAINE

Őszi dal	10
Fehér a hold ma	11
Érzelmes párbeszéd	12

MAX JACOB

Régi-régi faliszőnyeg	13
Kis éji zene	14
Úvegház	14
Az alvilág tornya	15
Széthull a vén világ	16

GUILLAUME APOLLINAIRE

Gui dala Lou-nak	17
------------------------	----

BLAISE CENDRARS

Párizs.....	19
A világ szívében	20
Éj a tengeren	21

IVAN GOLL

Tízezer hajnal	22
A maláj dalokból	26

PHILIPPE SOUPAULT

Georgia	29
Westwego	30

JACQUES PRÉVERT

Paris at night	32
Tenéked szerelmem	32

ARMAND BERNIER

Valaha Isten voltam	34
Hogy madarak kísérjenek Isten elé	34
Fekete kutyával találkoztam	35

LÉOPOLD SÉDAR-SENGHOR

Fekete asszony	36
Orkán	37

BIRAGO DIOP

Útravaló	39
----------------	----

JACQUES ROUMAIN

Madrid	41
--------------	----

FLAVIEN RANAIVO

Otromba szerelmi dal	44
----------------------------	----

UMBERTO SABA

Arcképvázlat kislányomról	46
Esti mese kislányomnak	46
Fürdőző gyermek	47

CORRADO COVONI

A partizán halála	48
-------------------------	----

ALDO PALAZZESCHI

A jó forrása	49
A fehér leányok	49
A fehér tenger	50

GIUSEPPE UNGARETTI

Éji sötét, te	52
Semmisem enyém már	53
Reggel	53
Nyugalom	54
A hajnal születése	54
Ének	55

EUGENIO MONTALE

Egy meg nem írt levélre	56
-------------------------------	----

SALVATORE QUASIMODO

A fal	57
Napi hír	58
Az új holdhoz	59
Mégegyszer a pokol	59
Majdnem epigramma	60

JOSÉ ASUNCIÓN SILVA

...?... ..	61
Lepkék	62

RUBEN DARÍO

Szonatína	63
Ezüst-szürke szimfónia	65
Nocturno	66

RAMÓN MARIA DE VALLE-INCLÁN

A szanatórium rózsája	67
-----------------------------	----

MANUEL MACHADO

Hópehely.....	68
Rubens: A falusi búcsú c. képéhez.....	69
Ars moriendi — Az elmúlás művészete	69

ANTONIO MACHADO

Kasztília	73
José Maria Palacio-hoz	74
Őszi hajnal	75
Mindennapi történet	76
Don Francisco Giner de los Riosnak	76
Spanyolország békében	78

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

A sárga tavasz	80
A meztelen asszony	81
A halál	82
A végső útrakelés	82
Magány	83
Párbeszéd ápriliról	84
Szeretném, ha a könyvem	84
Tavaszi vasárnap	85
Te, a fény	85
Egy csalogányra	86
Majd ismét megszülettek	86

PEDRO SALINAS

Tengeri táj	87
Ha a szem érezni tudná a hangot	88
Kérdezlek únos-untalan	89

JORGE GUILLÉN

Szemem behúnyom	90
Folyó s mellette nyárfák	91

VICENTE HUIDOBRO

Ballada arról, mi nem tér vissza sohasem	92
---	----

GERARDO DIEGO

Hinta	95
Gitár	96
Esti harangszó	96
Nocturno	97

DAMASO ALONSO

Csillag-számlálógatók	98
-----------------------------	----

FEDERICO GARCÍA LORCA

Kiesi madrigál	99
Mérleg	100
Vázlatos nocturno	100
Visszhang	100
Fríz	101
Mécs	101
A néma kisfiú	102
Az órák erdeje	102
Vizi-szvit	103
Tükör-szvit	104
Esti dal	105
Kasszida egy nappali álmról	105
A némák utcája	106

RAFAEL ALBERTI

Ha hangom meghalna a földön.....	108
Amparo	109
A szerelem visszatér arra a tájra, ahol egyszer élt már	110
Vers a száműzetésből	111
Álom	111

LUIS CERNUDA

Nevada	113
A hárfa	114

MANUEL ALTOLAGUIRRE

Tengerpart	115
------------------	-----

A megtérő vándor

A. CH. SWINBURNE

Az első szerelmes éj	119
Trisztán és Izolda sírja	120

W. B. YEATS

Dal a pisztrángról	121
Lent, lent a kertek alján	122

ERNEST DOWSON

Non sum qualis eram bonae sub regno Cynarae	123
Spleen	124

D. H. LAWRENCE

Újszülött teknősbéka	125
A halál hajója	128

SIGFRIED SASSOON

Elalvás közben	134
Halottas ágy	135

EDITH SITWELL

Utcai dal	137
Hajnali dal	138
Gyászének siratja az új virradatot	140

T. S. ELIOT

Prelúdium	142
-----------------	-----

W. J. TURNER

Románé	143
--------------	-----

OSBERT SITWELL

A vak utcai árus	145
Hague-né asszonyosság	146

SACHEVERELL SITWELL

Szökőkutak	149
Rio Grande	150

CECIL DAY LEWIS

Szonett	152
---------------	-----

W. H. AUDEN

Musée des Beaux Arts.....	153
---------------------------	-----

LOUIS MACNEICE

Augusztus	155
Hó	156

STEPHEN SPENDER

Az expressz	157
-------------------	-----

GEORGE BARKER

A kamasz és a felnőtt allegóriája.....	159
Nemzedékem bármelyik tagjának	161

DYLAN THOMAS

Volt idő	162
Fülek hallják fenn a toronyban	162

SIDNEY KEYES

A greenwichi csillagvizsgáló	164
William Wordsworth	165

JAN VAN NIJLEN

Tájkép	166
A régi dal.....	167
A kalitka	167
A megtérő vándor	168
A rigó	169

KAREL VAN DE WOESTIJNE

A mogyoró vagyok.....	170
Gyászdal egy ifjan elesettért	170
Léda.....	172

MAURICE GILLIAMS

Ősz	174
Tél	175

THEODOR STORM

Jázminos éjek	176
Macskaszámtan	177

THEODOR DÄUBLER

Forduló	179
---------------	-----

STEFAN GEORGE

Rádkacagnak még	180
-----------------------	-----

HUGO VON HOFMANNSTHAL

Néhányan bizony	181
------------------------	-----

RAINER MARIA RILKE

Végzetes, keserű órán	183
-----------------------------	-----

HERMANN HESSE

Olykor-olykor	184
Továtűnő ifjúság	185
Fekszem a fűben	185
Sok asszonyt szeretek	186
Álmatlanság	187

ANTON WILDGANS

Így múltak napjaink	189
---------------------------	-----

GOTTFRIED BENN

Kariatída	192
-----------------	-----

GEORG TRAKL

Velencei éj	193
Az este	194
Egy fogságba esett feketerigó dala	194

BERTOLT BRECHT

Cortez emberei	195
És mit kapott a harcos hitvese?	197
Mike szén-göröngyei	198
Egy olvasni szerető munkás kérdezi	200
Gonosz démon-álarc	201
Hazatérés	201

ALBRECHT HAUSHOFER

A foglyok körbejárnak	202
-----------------------------	-----

KARL KROLOW

Szerelmes vers 203

PÄR LAGERKVIST

Torzó 204

GUNNAR EKELÖF

Non serviam 206

*G y ö n y ö r ű s z é p e g e k***IVAN BUNYIN**

Táj 211

Egy meséből..... 211

VALERIJ BRJUSZOV

Szomorú este 212

Sed non satiatius 213

Asszárgadon 214

A kaldeus pásztor..... 214

ALEKSZANDR BLOK

Részegség 216

VLAGYIMIR MAJAKOVSZKIJ

Én 217

Kikötő 218

SZERGEJ JESZENYIN

Este 219

Régi mosolyod 220

Husvéti harangszó 220

Mentem a patakhoz 221

Hóbundás téli tájék 221

NYIKOLAJ ASZEJEV

A muradzsi vízesés 222

A felhő születése 223

NYIKOLAJ ZABOLOCKIJ

Mikor kihúny a fény 224

Éji kert 225

LEONYID MARTINOV

Gyarak.....	226
Nyom	227

JAROSLAW IWASZKIEWICZ

Esők.....	228
Ifjúságom tájai	228

JULIAN PRZYBOS

Fecske	230
Tavalyról ismerlek már	231
Szállok a magasba	232
A messze levő kedves	233
Légvonalban	234
Szén és márvány.....	235

ANTONIN SOVA

Serkentő könyörgés az éjhez	237
Kis csehországi tavak	238

S. K. NEUMANN

Éjszaka Kiskundorozsmán	239
-------------------------------	-----

KAREL TOMAN

Honvág, idegen földön	243
Sur le pont d'Avignon.....	244
Fischamend, a Duna partjain	245

FRANTIŠEK HALAS

Éji látomás a Mala Stranán	247
Amundsen	248
Csendesen	249
Este Arles-ban	249
Tengerészek temetője	250
November 7.	252

JAROSLAV SEIFERT

Guillaume Apollinaire	254
Lidicei halottak	255
Lenin városa	257
Üdvözlét a madridi barikádoknak	258
Altató Petikének	260
Ének a csíkos vánkossról	260
Ének a kenyér illatáról	261

JIŘI ORTEN

Mit mondott nékem a kanári	263
Amit a kanárinak feleltem	264
Örökké	264
Dalforrás	265
Hópelyhek	266
Kacsák a Moldván	266

RADE DRAINÁC

Ma bohème	268
-----------------	-----

KOSZTÁSZ VÁRNÁLISZ

A predesztináltak	271
-------------------------	-----

ALI KARASU

A barackfa	273
------------------	-----

OKTAY RIFAT

Feleségemhez	278
Láttam a kezem	278
Gyönyörű szép egek	279
Szabadság	280
Uludag utcai árusai	282

ORHAN VELI

Tiértetek	283
Élni	284
A Galata-híd	285
Kaland	285
Altindag	286
A szabadság felé	287
Hullám	288
Ingyen	290
Isztambult hallgatom	290

NEDZSATI DZSUMALI

A tömeg dicsérete	292
-------------------------	-----

Valahol sohasem jártam

EDGAR LEE MASTERS

Csöndek	297
A domboldal	299
Lucinda Matlock	301

Elsa Wertman	302
Hamilton Green	303

WALLACE STEVENS

Kiábrándulás, este tízkor	304
Peter Quince a zongoránál	305

WILLIAM CARLOS WILLIAMS

Nantucket	388
A járványkórházba vivő út mentén	399

E. E. CUMMINGS

szonett.....	311
valahol sohasem jártam	312

OGDEN NASH

Isabel kalandjai.....	313
-----------------------	-----

JAMES WELDON JOHNSON

Néger prédikáció a teremtésről	315
--------------------------------------	-----

LANGSTON HUGHES

Útépítők Floridában.....	319
Folyókról beszél egy néger	320
Én is... ..	320
Sárgaréz köpöcsészek	321
Néger vagyok	323
A mi hazánk	324
Felismerés	324
Néger bánat	325

KENOSZE OTA

Pár szál tésztát falhatsz	326
<i>A kötet célkitűzéseiről</i>	327
<i>Életrajzi adatok</i>	331
<i>A költők betűrendes mutatója</i>	358

A KÖLTŐK BETŰRENDES MUTATÓJA

ALBERTI

Ha hangom meghalna a földön.....	108
Amparo	109
A szerelem visszatér arra a tájra, ahol egyszer élt már	110
Vers a száműzetésből	111
Álom	111

ALONSO

Csillag-számlálógatók	98
-----------------------------	----

ALTOLAGUIRRE

Tengerpart	115
------------------	-----

APOLLINAIRE

Gui dala Lou-nak	17
------------------------	----

ASZEJEV

A muradzi vízesés	222
A felhő születése	223

AUDEN

Musée des Beaux Arts.....	153
---------------------------	-----

BARKER

A kamasz és a felnőtt allegóriája	159
Nemzedékem bármelyik tagjának	161

BENN

Kariatída.....	192
----------------	-----

BERNIER

Valaha Isten voltam	34
Hogy madarak kísérjenek Isten elé	34
Fekete kutyával találkoztam	35

BLOK

Részegség	216
-----------------	-----

BRECHT

Cortez emberei.....	195
És mit kapott a harcos hitvese?	197
Mike szén-göröngyei	198
Egy olvasni szerető munkás kérdezi	200
Gonosz démon-álarc	201
Hazatérés	201

BRJUSZOV

Szomorú este	212
Sed non satiatus	213
Asszárgadon	214
A kaldeus pásztor	214

BUNYIN

Táj	211
Egy meséből	211

CENDRARS

Párizs.....	19
A világ szívében	20
Éj a tengeren	21

CERNUDA

Nevada	113
A hárfa	114

CROS

Szonett	7
A füstölt héring	8
Hieroglifa	9

CUMMINGS

szonett	311
valahol sohasem jártam	312

DÄUBLER

Forduló	179
---------------	-----

DARÍO

Szonatina	63
Ezüst-szürke szimfónia	65
Nocturno	66

DAY LEWIS

Szonett	152
---------------	-----

DIEGO

Hinta	95
Gitár	96
Esti harangszó	96
Nocturno	97

DIOP

Útravaló	39
----------------	----

DOWSON

Non sum qualis eram bonae sub regno Cynarae ...	123
Spleen	124

DRAINÁC

Ma bohème.....	268
----------------	-----

DZSUMALI

A tömeg dícsérete.....	292
------------------------	-----

EKELÖF

Non serviam	206
-------------------	-----

ELIOT

Prelúdium	142
-----------------	-----

GARCÍA LORCA

Kicsi madrigál	99
Mérleg	100
Vázlatos nocturno	100
Visszhang	100

Fríz	101
Mécs	101
A néma kisfiú	102
Az órák erdeje	102
Vizi-szvit	103
Tükör-szvit	104
Esti dal	105
Kasszida egy nappali álomról	106
A némák utcája	106
GEORGE	
Rádkacagnak még	180
GILLIAMS	
Ősz	174
Tél	175
GOLL	
Tízezer hajnal	22
A Maláj dalok-ból	26
GOVONI	
A partizán halála	48
GUILLÉN	
Szemem behúnyom	90
Folyó s mellette nyárfák	91
HALAS	
Éji látomás a Mala Stranán	247
Amundsen	248
Csendesen	249
Este Arles-ban	249
Tengerészek temetője	250
November 7.	252
HAUSHOFER	
A foglyok körbejárnak	202
HESSE	
Olykor-olykor	184
Továtűnő ifjúság	185

Fekszem a fűben	185
Sok asszonyt szeretek	186
Álmatlanság	187

HOFMANNSTAHL

Néhányan bizony	181
------------------------	-----

HUIDOBRO

Ballada arról, mi nem tér vissza sohasem	92
--	----

HUGHES

Útépitők Floridában.....	319
Folyókról beszél egy néger	320
Én is	320
Sárgaréz köpöcsészek	321
Néger vagyok	323
A mi hazánk	324
Felismerés	324
Néger bánat	325

IWASZKIEWICZ

Esők.....	228
Ifjúságom tájai	228

JACOB

Régi-régi faliszőnyeg	13
Kis éji zene	14
Üvegház	14
Az alvilág tornya	15
Széthull a vén világ	16

JESZENYIN

Este	219
Régi mosolyod	220
Husvéti harangszó	220
Mentem a patakhöz	221
Hóbundás téli tájék	221

JIMÉNEZ

A sárga tavasz	80
A meztelen asszony	81

A halál	82
A végső útrakelés	82
Magány	83
Párbeszéd Áprilről	84
Szeretném, ha a könyvem	84
Tavaszi vasárnap	85
Te, a fény	85
Egy csalogányra	86
Majd ismét megszülettek	86
JOHNSON	
Néger prédikáció a teremtérről	315
KARASU	
A barackfa	273
KEYES	
A greenwichi csillagvizsgáló	164
William Wordsworth	165
KROLOW	
Szerelmes vers	203
LAGERKVIST	
Torzó	204
LAWRENCE	
Újszülött teknősbéka	125
A halál hajója	128
MACHADO, ANTONIO	
Kasztília	73
José Maria Palacio-hoz	74
Őszi hajnal	75
Mindennapi történet	76
Don Francisco Giner de los Riosnak	76
Spanyolország békében	78
MACHADO, MANUEL	
Hópehely	68
Rubens: A falusi búcsú c. képéhez	69
Ars moriendi — Az Elmúlás művészete	69

MACNEICE

Augusztus	155
Hó	156

MAJAKOVSZKIJ

Én	217
Kikötő	218

MARTINOV

Gyárák	226
Nyom.....	227

MASTERS

Csöndek	297
A domboldal	299
Lucinda Matlock	301
Elsa Wertman	302
Hamilton Green	303

MONTALE

Egy meg nem írt levélre	56
-------------------------------	----

NASH

Isabel kalandjai	313
------------------------	-----

NEUMANN

Éjszaka Kiskundorozsmán	239
-------------------------------	-----

NIJLEN

Tájkép	166
A régi dal.....	167
A kalitka	167
A megtérő vándor	168
A rigó	169

ORTEN

Mit mondott nékem a kanári	263
Amit a kanárinak feleltem	264
Örökké.....	264
Dalforrás	265
Hópelyhek	266
Kacsák a Moldván	266

OTA

Pár szál tésztát falhatsz	326
-------------------------------------	-----

PALAZZESCHI

A jó forrása	49
A fehér leányok	49
A fehér tenger	50

PRÉVERT

Paris at night	32
Tenéked' szerelmem	32

PRZYBOS

Fecske	230
Tavalyról ismerlek már	231
Szállok a magasba	232
A messze levő kedves	233
Légvonalban	234
Szén és márvány	235

QUASIMODO

A fal	57
Napi hír	58
Az új holdhoz	58
Mégegyszer a pokol	59
Majdnem epigrama	60

RANAIVO

Otromba szerelmi dal	44
--------------------------------	----

RILKE

Végzetes, keserű órán	183
---------------------------------	-----

RIFAT

Feleségemhez	278
Láttam a kezem	278
Gyönyörű szép egek	279
Szabadság	280
Uludag utcai árusai	282

ROUMAIN

Madrid	41
------------------	----

SABA

Arcképvázlat kislányomról	46
Esti mese kislányomnak	46
Fürdőző gyermek	47

SALINAS

Tengeri táj	87
Ha a szem érezni tudná a hangot	88
Kérdezlek únos-úntalan	89

SASSOON

Elalvás közben	134
Halottas ágy	135

SEIFERT

Guillaume Apollinaire	254
Lidicei halottak	255
Lenin városa	257
Üdvözlét a madridi barikádokra	258
Altató Petikének	260
Ének a csikos vánkossról	260
Ének a kenyér illatáról	261

SÉDAR-SENGHOR

Fekete asszony	36
Orkán	37

SILVA

... ?	61
Lepkék	62

SITWELL, EDITH

Utcái dal	137
Hajnali dal	138
Gyászének siratja az új virradatot.....	140

SITWELL, OSBERT

A vak utcai árus	145
Hague-né asszonyság	146

SITWELL, SHACHEVERELL

Szökőkutak	149
Rio Grande	150

SOVA

Serkentő könyörgés az éjhez	237
Kis csehországi tavak	238

SOUPAULT

Georgia	29
Westwego	30

SPENDER

Az expressz	157
-------------------	-----

STEVENS

Kiábrándulás este tízkor	304
Peter Quince a zongoránál	305

STORM

Jázminos éjek	176
Macskaszámтан	177

SWINBURNE

Az első szerelmes éj	119
Trisztán és Izolda sírja	120

THOMAS, DYLAN

Volt idő	162
Fülek hallják fenn a toronyban	162

TOMAN

Honvág, idegen földön	243
Sur le pont d'Avignon.....	244
Fischamend, a Duna partjain	245

TRAKL

Velencei éj	193
Az este	194
Egy fogságba esett feketerigó dala	194

TURNER

Románc	143
--------------	-----

UNGARETTI

Éji sötét, te	52
Semmi sem enyém már	53
Reggel	53
Nyugalom	54
A hajnal születése	54
Ének	55

VALLE-INCLÁN

A szanatórium rózsája	67
-----------------------------	----

VÁRNÁLISZ

A predestináltak	271
------------------------	-----

VELI

Tiértetek	283
Élni	284
A Galata-híd	285
Kaland	285
Altindag	286
A szabadság felé	287
Hullám	288
Ingyen	290
Isztambult hallgatom	290

VERLAINE

Őszi dal	10
Fehér a hold ma	11
Érzelmes párbeszéd	12

WILLIAMS

Nantucket	308
A járványkórházba vivő út mentén.....	309

WILDGANS

Így múltak napjaink	189
---------------------------	-----

WOESTIJNE

A mogyoró vagyok.....	170
Gyászdal egy ifjan elesettért.....	170
Léda.....	172

YEATS

Dal a pizstrángról	121
Lent, lent a kertek alján	122

ZABOLOCKIJ

Mikor kihúny a fény	224
Éji kert	225

© Végh György, 1960

Felelős kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója

Felelős szerkesztő: Sik Csaba

Műszaki vezető: Murányi István

Műszaki szerkesztő: Sebestyén Lajos

Kiadványszám: 2599 — Terjedelem: 23,25 (A/5) iv — Példányszám: 2760

MSz 5601-54 és 5602-50 Á

60/20214. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi u. 28.

